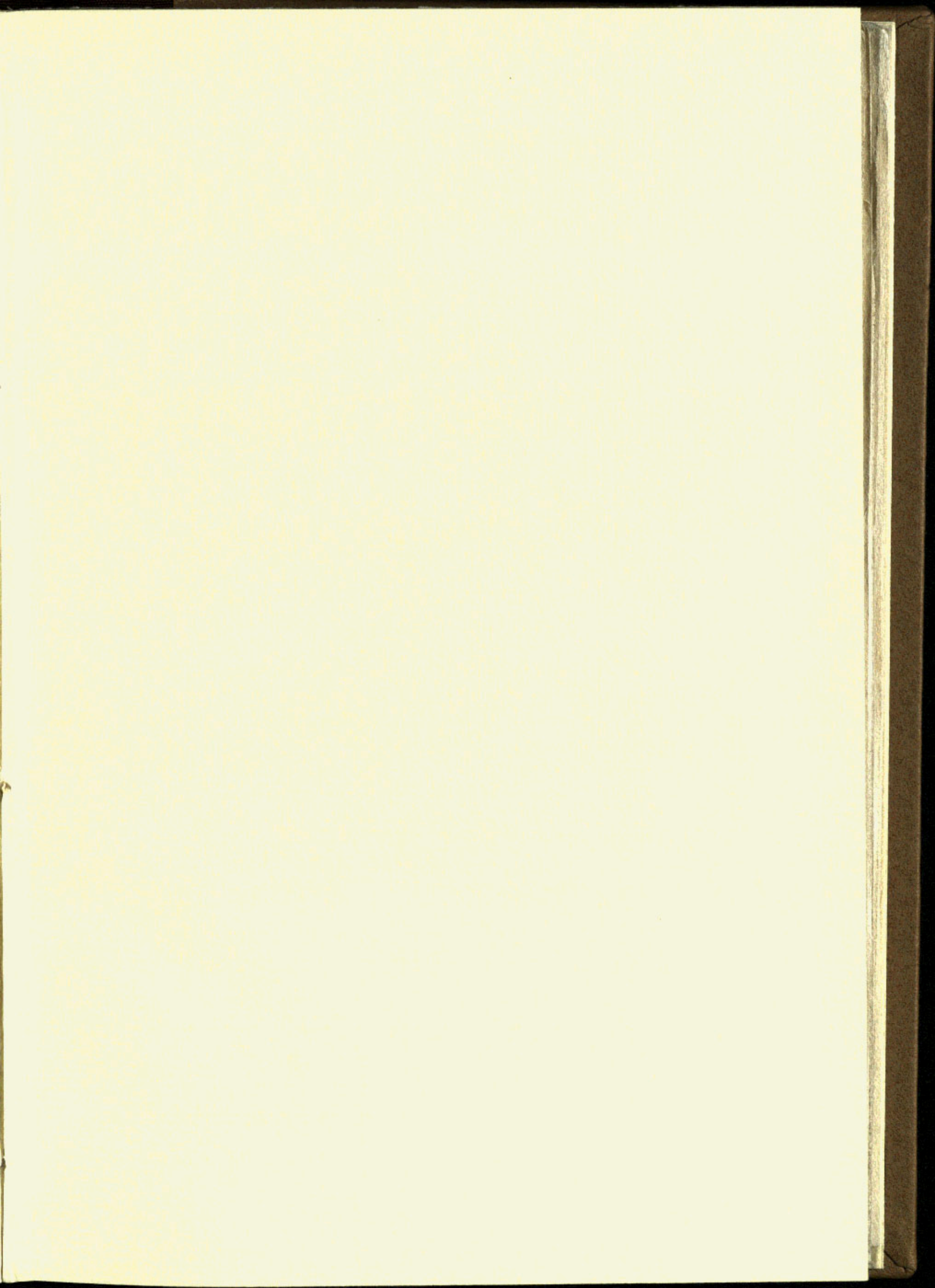

Page I 537. 1

6422

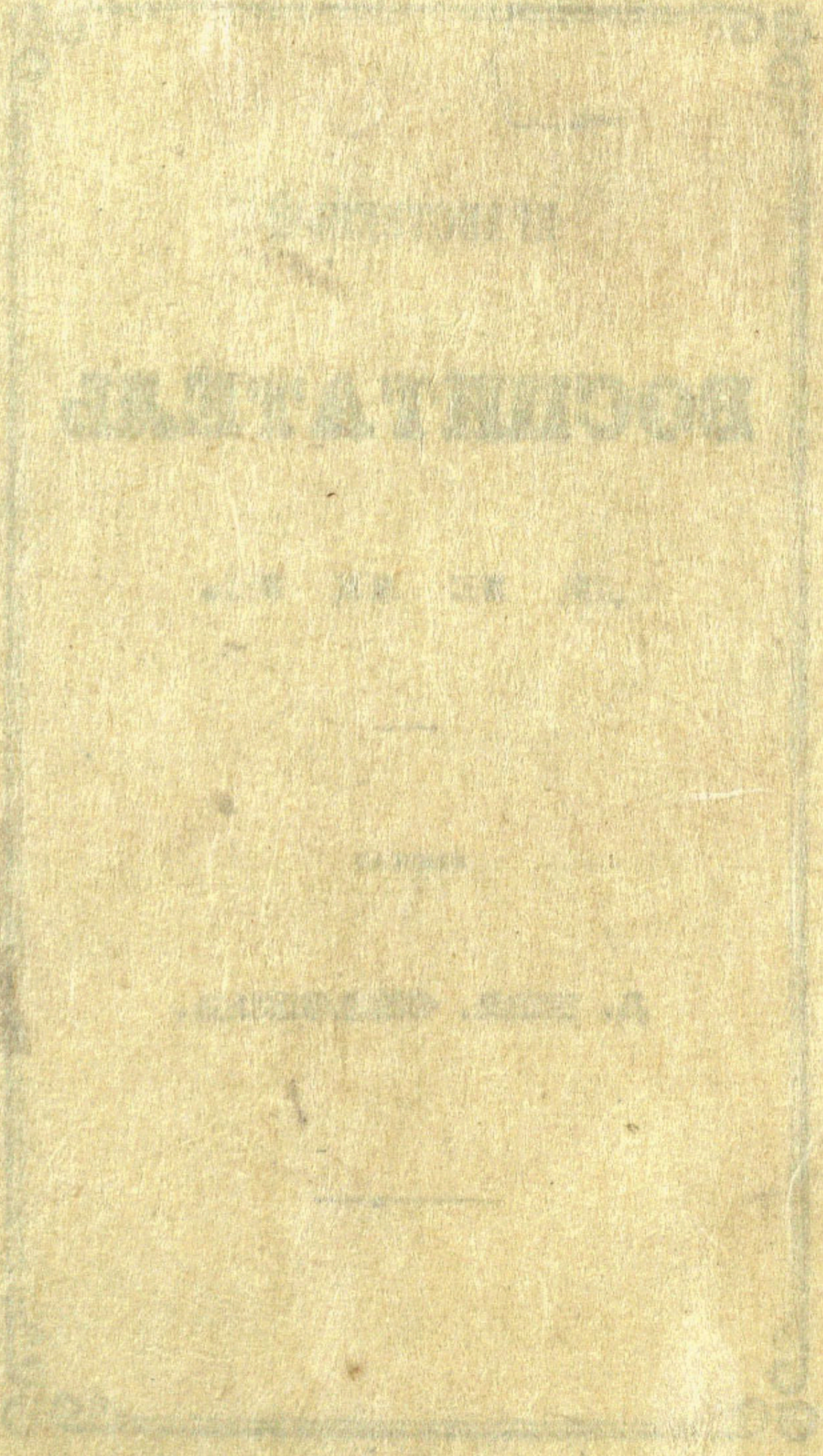
ПРАВСТВЕННЫЙ

ВОСПИТАТЕЛЬ

Д Е Ц Е .

НАПИСАО

Д. УЧЛ. СНАСКИВЪ.

~~Р-34205-4107~~

Р. Ср 1537.4

НРАВСТВЕННЫЙ

ВОСПИТАТЕЛЬ ДЕЦЕ,

ЗА

РОДИТЕЛЪ И ВОСПИТАТЕЛЪ.

НАПИСАО

Д. МИЛОВАНЪ СПАСИЊЪ.

БЕОГРАДЪ.

При Књигопечатњи Княжества Србскогъ.

Ср. 1695

1850.

11

1791

THE STATE OF NEW YORK

IN SENATE

January 1st 1791

REPORT

OF

Нѣговомъ Высокородію

Господину

Алекси Симиѣу,

попечителю

правосудія и просвещенія,

кавалѣру.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

5720 S. UNIVERSITY AVE.

CHICAGO, ILL. 60637

U.S.A.

ВАШЕ ВЫСОКОРОДІЄ!

Напредакъ свакогъ, на и нашегъ народа найвише зависи: одъ доброгъ, нравственногъ воспитаня и изображеня нѣговогъ. Къ овомъ осимъ осталогъ принадлежи и домаће воспитанѣ дече; и есть по момъ мнѣнію еданъ одъ найважнѣи задатка за напредакъ народа. Домаће є воспитанѣ єзгра и срце целогъ воспитаня човеческогъ; єрѣ мало детенце іоштѣ на прсима своє матере, све и сва учити почне и одъ никогъ ништа тако радо неприма, као одъ свои

родителя. Деца у свымъ пословима,
у говору, у осеѣаню, па и у са-
момъ начину мишленя своимъ роди-
тельима и домаћимъ подражаваю;
и тако мало по мало у свему наслѣ-
де свое родителѣ и укућане. Па ка-
ко є ово истина, а познато є, да до-
маће воспитаванѣ деце у насъ нїє како
бы требало да єсте, то држимъ, да є
одвекъ нужно, и о побольшаню до-
маћегъ воспитаня деце бринути се.
О овомъ пакъ старати се држимъ
да є и то єданъ добаръ начинъ: пи-

сати кнѣзге о воспитаваню
дече; изъ когъ побуѣня и написао
самъ ово дѣлце.

Я признаемъ, Высокородный Го-
сподине! да намъ много и премного
на полю науке воспитаня недостае
и оскудѣва, и да у овомъ поединый
човекъ ништа много учинити немо-
же. Но држимъ, да ово, као и сва-
ко друго на обштый напредакъ од-
носеке се дѣло, треба подпомагати
и у истомъ садѣйствовати; кое я и
за мою дужность почитуемъ. Съ о-

вогъ гледишта узимаюћ истварь и на-
дамь се, да ће Ваше Высокоро-
діє, Коє се о просвети народа на-
шегъ брижльивос и войски стара, ово
дѣло са милостивимъ снисхођенѣмъ
примити.

Са особитымъ почитаніємъ оста-
юћи, узимамаъ слободу назвати се

ВАШЕГЪ ВЫСОКОРОДІЯ

препонизный

Милованъ Спасићъ.

ПРЕДГОВОРЪ.

Уобште се рећи може, да се у насъ зло воспитаваю деца; и ово многи приписую учителяма. Они веле: не ће учители децу у строгости да држе, па су безобразна и разпуштена. Други опетъ, кои стваръ болъ разумеваю, признаю, да е домаће воспитавањъ деце злочесто. Но ово признавајући и они учители окривлюю за ону децу, која у школу иду, а нравствено су неваляла. Признати се мора, да намъ е и школско воспитавањъ деце недостаточно. Но кадъ бы говоръ быо о нравственомъ

воспитаваню и само оне деце, која у школу иду, мислимъ, да се опетъ немогу учительи осуђивати; еръ училишта посѣђаваюћа деца много већу часть времена кодъ свои кућа и родителя проводе, него у школама и кодъ учителя. Къ овомъ, она су морала неко воспитанѣ и пре полазка у школу добыти; а и после, кадъ већу часть времена са своимъ родительима проводе, таково добиваю. Па кадъ е ово истина, и кадъ знамо, да е домаће воспитаванѣ деце зло, то е лако себи представити: колико е могуће у школи са воспитаванѣмъ деце успѣти, гди много манѣ времена проводе, него кодъ свои кућа, и гди се и науки учити мораю. Изъ овогъ се ви-

ди, да є домаће воспитаванѣ деце temelь или основѣ нѣиногѣ моралногѣ и душевногѣ развитка, а школско успоредно и помоћникѣ овога. Па, кадѣ є домаће воспитаванѣ деце злочесто, и кадѣ знамо, да много већа часть деце у школу никако и неиде, то є забадава учителѣ осуђивати и тужити се, да се деца зло воспитаваю; него се треба бринути и свойски настаявати, да се и домаће воспитаванѣ деце побольша.

О овомѣ предмету мыслећи и одѣ свегѣ срца желећи да се домаће воспитаванѣ деце побольша, и написао самѣ ово дѣлце. У нѣму ће надамѣ се наћи родители и воспитатели (премда у-кратко) све оно, што имѣ є за добро воспитанѣ свое деце и свои

питомаца одвећъ нужно. У нѣ-
 му ће наћи, како треба съ де-
 цомъ поступати: да имъ ра-
 зумъ развію и изобразе, а срце
 и чувства облагороде; крозъ
 ова пакъ, да ѿй учине добро-
 дѣшнымъ и нравственымъ
 Христіјанима. --- Учинивши о-
 во, тврдо се надати могу, да ће
 и њима и њиной децы благо и
 преблаго бити, и свакій ће ка-
 зати: „Благо родителѣма, кои су
 тако красанъ породъ изродили, и
 учителѣма, кои су ѿй тако лепо
 научили.“ Примите дакле къ ср-
 цу ово дѣлце родителѣи и вос-
 питателѣи, и ползуйте се њиме!
 Па ако у истомъ и какве недостат-
 ке у основима нравственогъ вос-
 питавања деце примѣтите, изви-
 ните ѿй и припишите несавршен-
 ству човеческомъ уобште.

С а ч и н и т е љ .

Опредѣленъ и задатакъ людій у смотренію воспитанія и изображенія.

Богъ, као твораць неба и землѣ и свега што видимо и невидимо, опредѣлио є човека, да свою цѣль, свое опредѣленъ постигне. Као што є све створено съ намѣромъ да своіой цѣли тежи, тако є и человекъ. Но сва божя створеня, будући да по закону и нагону природе живе, лакше нѣино опредѣленъ постизаваю, него человекъ. Ово долази одтуда, што человекъ самъ собомъ, своевольно и по закону внутренъ слободе управля. Онъ се дакле несме по начину нагона управляти, него по ведромъ, ясномъ и промишляваюћемъ себпознанству.

Садъ питати можемо: Шта є управъ опредѣленъ и задатакъ людій? На питанъ ово одговорити ніє лако. Свето писмо опредѣленъ и задатакъ людій означава са речма: „Богуподобность, побожность, любовъ къ Богу и ближнѣму;“ — мудрослови: „Разумность, доброчинство, благополучность, истинность, човечность;“ — а учительи: Изображенъ и воспитанъ ваобште, развитакъ свію човеческій дарованія, самодѣлательность у истиномъ, добромъ и лепомъ.“ — Сви ови одговори само су по споляшнѣмъ виду различни, а по внутренѣмъ садржаю и важности нимало. Но последњи се одговоръ осимъ свію найразумителній види, єръ онъ како цѣль природне истине „самодѣлательность,“ тако и свойствене „истинно, добро и лепо“ у себи садржи.

Самодѣлательность садржава у себи непрестаный радъ, т. є., да не

бы човекъ съ пута свое цѣли, свогъ задатка и опредѣленя сврнуо, мора у раду и непрестаномъ на-презаню душевны и тѣлесны сила време проводити. Но гди є ово, и одкуда га узети може? Човекъ у самъ себи основъ или темель свогъ теженя има тражити, изъ самъ себе га узети, т. є. слободну себо-предѣлительность има. Истино, добро и лепо єсть душевна важность. коя животъ, опредѣленѣ самогъ себе и самодѣлательность човека краси, узвышава и достойнымъ чини. И ово є еднаєдита, найузвышенія и вѣчита цѣль свакогъ поєдиногъ човека и целогъ рода човеческогъ была и остає, и само се са овомъ човекъ Богу, кой є по себи истина, доброта и савршенство уподоблява.

На овомъ ясномъ и непокретномъ основу опредѣленя човеческогъ може свакій свою богуподоб-

ность до найвышегъ степена савршенства узвышавати и развіяти, и зданіє свогъ умногъ плода, као на непоколебимомъ и вѣчитомъ темелю зидати.

Кадъ є дакле опредѣленѣ и задатакъ людій. „Самодѣлательность у истинномъ, добромъ и лепомъ,“ то є овай предметъ одъ найвеће важности за животъ човеческій; по чему є и нужно разумителнимъ га учинити.

Човекъ є по природномъ саставу свомъ тако створенѣ, као и остала животна. Онъ у првобитномъ станю свомъ ради подобно животнима разумомъ необдаренымъ. Незна, н. п. зграду себи начинити, у кою бы се одъ злогъ времена и зверова склонити могао, него се подъ дрвеће скланя и на ово пенѣ, или по пештерама завлачи; све снагомъ издире, и осимъ просте природне могућности, или за не-

могуће, или за какво чудовиште држи; на шта је навикнутъ држи за најболѣ, па ма и најгоре било; чувства су му тупа и немарљива, као да ни најманѣ искре оногъ нема, што човека надъ осталимъ створеняма узвышава; и т. д.

У овакомъ станю премда човекъ подобно безсловеснымъ животнымъ ради и живи; но ипакъ онъ ону клицу дара божіегъ, која га учи самъ себе упознавати, почне на некій начинъ нагона мало по мало развіяти. Ово развіянѣ оснива се на потребама, које изъ себпознанства и себопредѣленя произлазе. Потребно му је, н. п. воде, која изъ брда извирући слизи, у већемъ количеству имати, а никако је добити неможе, то размишљаваюћи о томъ дође на те мысли, да у земљи, гди вода извире локвицу закопа, гди му се воде набере онолика множина, кою је исте имати желіо.

Но єли са овимъ све учинію, што му є чинити требало? Ніє, єръ главачки изъ нѣ пити, као остала животна. тешко му є; зато размишлявати почне, како ће є устима уздигнути и наптити се, да се несагинѣ. Садъ падне му на умъ, шаке у прегршъ скупити, и тако овомъ є до уста уздићи. Али и ово му буде мало, єръ му вода скоро сва крозъ прсте изцури, докъ є до уста донесе. Люте неволѣ, шта садъ да ради? Узме листъ одъ каквогъ лиснатогъ растѣнія, савіє га и начини одъ нѣга као чашицу и тако овомъ послужи се; но оваосимъ другій незгода, при найманѣмъ неравновѣсію прекрене се и проспе воду. По овомъ наиђе на кору одъ грма одпадшу, која є угнута была, гди є се чворъ дрвета налазію, сєти се да ова као нѣгова прегршъ изгледа, и да ће се у мѣсто ове послужити моћи, узме є и нѣвомъ се

послужи. Ова пакъ рапава и людскомъ вештиномъ неуглађена видила му се цѣли несходна. Садъ дође на разбіену тикву или вргъ, когъ є кора нѣговой потреби болъ одговарала, него сва нѣгова досада-ня пронађеня. Но буде ли са овимъ задоволянь? Никако. Онъ своимъ преузвышенимъ даромъ измисли и средствомъ оштрогъ орудія (коє є такође плодъ самодѣлательности) начини себи дрвеный судъ, по о-вомъ земляный и наипосле каменный, т. є. стакленный, кои до найвећегъ савршенства доведе не само у смотреню олакшаня потребе и удесности, него и у смотреню качества, вкуса и лепоте.

У кратко наведеный образацъ развитка самодѣлательности и ума човеческогъ представля намъ нешто чудновато, т. є. како н. п. да човекъ не бы знао лакшіи и згодніи начинъ воде напiti се, него

да є главачки піє и т. д. Ово колико се чудновато чини, толико ће іоштъ чудноватіє постати, кадъ помислимо, да є выше стотина година протећи морало, докъ є єданъ єдитый степенъ побольшаня и олакшаня у призреню овомъ учињњъ. Но кадъ у разсмотренъ узмемо, да є човекъ у првобитномъ станю свомъ зверу подобно живіо, и да га ніє имао нико ништа научити, еръ су люди єданъ одъ другогъ бегали или између себе, као зверови борили се, то ћемо лакше увидити: зашто се тако трудно, тако тежко и тако полако самодѣлательность у истиномъ, добромъ и лепомъ развіяла, и до данашнѣгъ степена савршенства дошла. —

Овако се є родъ човеческій у свымъ струкама знаня и вештине развіяо, а особито, докъ народи у већимъ грађанскимъ и државнымъ дружбама ни су живити почели.

Но са развиткомъ грађанскій и државны дружтва, почело се брже развіяти знанѣ и вештина човеческа. И што є годъ кои народъ у већемъ саобраштаю са другимъ быю, особито изображеніимъ, то є се брже развіаю и знанѣ свое узвышавао.

Самодѣлательность у истинномъ, добромъ и лепомъ премда свакій човекъ у самъ себи налази; но ништа манѣ, кадъ су се грађанска и државна дружтва развила, постало є разпространяванѣ и усавршенствованѣ самодѣлательности и државномъ бригомъ. Државе или болѣ рећи правителства почела су се старати и стараю се олакшати путь къ опредѣленой цѣли своей саграђана. Она су заводила и заводе разна заведеня, особито училишта; издавала су и издаю уредбе, коима обвезую свое саграђане, да децицу у училишта шилю; и ваобште брига поединогъ човека, осо-

бито као родитеља, постала є бригомъ и правительства. И ово є къ постиженю цѣли, како за поединогъ човека, тако и за цела грађанска дружтва одъ највеће нужде было, и остає; єръ свакій човекъ особито у првобитномъ станю, или на нискомъ степену просвете стоєћи, непознає дужности: ни спрамъ Творца свогъ, ни спрамъ човечества, ни спрамъ самогъ себе и своє деце.

Задатакъ нравственогъ воспитаня, шта родители у своіой децы имаю, и ко се о њиномъ воспитаню највише бринути мора.

Нравственогъ є воспитаня задатакъ: Разумъ развити, срце и чувства облагородити, познати, шта

смо дужни спрамъ Бога, као творца свогъ, шта спрамъ ближњи, као наше сабраће, и шта спрамъ сами себе. Са развіянѣмъ разума и облагорођаванѣмъ срца изчезава суровость и дивлячество у човеку, и тако приближує се правомъ опредѣленю свомъ. За постиженѣ цѣли и опредѣленя свогъ, нужна є свакомъ човеку помоћъ другогъ, свогъ сабрата; єрѣ човекъ є по самъ себи тако рећи мртавь. Землѣдѣлаць не бы имао чимъ землю обдѣлавати, да му ковачъ нужна за то орудія нескове, а ковачъ не бы имао шта єсти, да му землѣдѣлаць ране неприбави. И ова є помоћъ другогъ децы іоштѣ нужднія.

Дете као што ніє на светъ доћи могло безъ родителя, тако се исто ни воспитати и одгаити не може безъ воспитателя и ранителя. Садѣ питати можемо: Ко є првый и найпречіи воспитатель и ра-

нитель дече? Родители, и заиста нико другій, него они. Родителя у-обште, особито матерій, то є най-веіій задатакъ самомъ природомъ опредѣленъ. Мати се почне іоштъ у самомъ зачетку о будућемъ, а іоштъ нерођеномъ детету или чо-веку, старати и своимъ соковима снажити га. Па како є нѣна бри-га и трудъ око зачетогъ детенце-та найвеіій, тако є и после, кадъ ово на светъ дође. — Матерій, и ваобште родителя всть заиста пре-великій трудъ и старанъ око свое дече, и ово се не бы дѣлима чо-веческимъ довольно наградити мо-гло, де се самъ Твораць о истомъ постарао нїе.

Родители као што найвеіій трудъ око свое дече имаю, тако найвише у нѣима и уживаю; еръ природно є, да у ономъ много више уживамо, око чега смо више труда имали, него у ономъ, што насъ є

мало или ни мало труда стало. Далѣ, трудъ родителя ништа друго нѣ него природно враћанѣ займа, кои су имѣ нѣни родительни узаймили. Овай заемъ враћаюћи, т. е. трудећи се око свое дече, мораю га одъ саме природе съ найвећимъ задовољствомъ извршивати. Ово долази одтуда, што деца ништа друго ни су, него плодъ любви родительске. Любовь дакле родителя спрямъ свое дече, естъ нѣина собствена узаймна любовь, коя се у дечицы удѣйствовава, и найтврђомъ, найлюбезніомъ свезомъ између отца и матере постае. Мати любећи и волећи свою децу, люби и воли у нѣима свога мужа, а тако исто и мужъ люби и воли у нѣима свою жену. По овоме очина и материна душа и тѣло, постае едномъ душомъ и еднимъ тѣломъ у дечицы; а крозь ово любовь се и старанѣ о децы удвоява, и саму любовь

спрамъ себе тымъ начиномъ над-
вишава. И зато отаць и мати ги-
ну за своіомъ децомъ, и често бы
своимъ животомъ нѣинъ заменули,
и себе за свою децу жертвовали.

Но колико є лепо, дично, у-
тѣшително и красно деце имати и
родительима се називати, толико є
іоштъ лепше, дичнѣ, утѣшителнѣ и
славнѣ родительима добре и вос-
питане деце быти. И заиста за ро-
дителѣ нема веће радости, већегъ
задовольства и већегъ богатства,
него добру и воспитану децу има-
ти. Ово намъ потврђую и саме
простонародне речи, коє су изъ жи-
вота за животъ узете. Н. п. кадъ
виде люди доброгъ, поштеногъ и
радина човека кажу: „Богъ да про-
сти, кога роди; проста му была си-
са материна; благо нѣговомъ отцу
и матери, кадъ таковогъ сына или
кѣерь имаю, кадъ су тако красанъ
породъ изродили и т. д.“ Напро-

тивъ пакъ овога, кадъ виде невалялогъ, непоштеногъ и нерадина човека, веле: „Проклетъ да є кога роди; болъ да є каменъ родію, него овакогъ неваляльца, и томъ равна.“ Ови изрази народни, кои су на природной и светой истини основани, довольно намъ показую и осведочаваю, шта родители у нѣиной децы имаю, и како велика брига и старанѣ нѣино быти мора, да нѣина деца добри, поштени и вредни люди буду. И камо среће, да родители ове изразе у памети не престаю држе при воспитавању и одгаивању деце!

О овимъ простонароднымъ изразима може когодъ помислити, да ни су на разуму основани, будући се предпоставити мора, да се свакій човекъ, као разумомъ обдарено створенѣ, добаръ роди; а ако є после неваляо, непоштень и лѣнѣивацъ постао, то нѣе добро вос-

питанъ. Ово е такође истина, будући е детенце подобно молодой шабљици, којој какавъ правацъ дамо, онака ће и порастити. Но исто се и у онымъ народнымъ речма разумева и предпоставля, еръ се некаже маломъ и текъ рођеномъ детету, „да му е проста материна сиса,“ и т. д.; него одрастномъ човеку, кои е воспитанъ и одгавнъ. Шта више, народне пословице: „Какавъ отацъ, онакавъ и сынъ; каква майка, онака и ћерка; гледай майку, па проси ћерку;“ и т. д. увѣраваю насъ, да и то, па ма и прости люди были, знаду, да деца своимъ родителѣма у свымъ пословима подражаваю, и оно раде и говоре, што су одъ свои родителѣ научила и чула.

При свемъ пакъ овомъ, што родителѣ знаду, да се деца на нѣи угледаю у свему, опетъ и то врло често оно чине и говоре предъ

децомъ, што неваля. Ово недолази одтуда, што они свою децу не бы волели и нѣма добра желили; него, што незнаю како имъ съ децомъ поступати валя, и што су тако рећи робови обичая свои, коимъ до смрти слѣдую, и после ове своіой ій децы оставе.

Незнанѣ є у свачему, а особито у воспитавању деце, робство човечества, кое кадъ човека у самомъ почетку развитка и у младости зароби, крозь цео га животъ прати, и опредѣленѣ му, Богомъ дато, постићи смета. Овай непріятель човечества, као участникъ у будућой срећи и судбини людской, или болъ рећи рѣшитель ове, има найвећу силу у онымъ земляма и међу онымъ народима, гди се правительства нестараю о воспитавању и изображаваню народны учителя и о побольшаню явны училищны заведенія. — Одъ воспи-

таня и изображеня учителя и одъ доброгъ устройства явны училиштны заведенія зависи воспитанѣ и изображенѣ народа; и ово треба да е између други найглавни зада- такъ и найвећа брига свакогъ пра- вительства. — Али за изображенѣ народа ниє доста само, добро вос- питане учитель имати и явна учи- лишта добро устроити; него се тре- ба у исто време и о томъ свойски и брижљиво старати, да се домаће или кућевно воспитаванѣ народа поболь- шава. Домаће е воспитаванѣ и изо- бражаванѣ народа одъ найвеће важ- ности, будући е ово основъ, а учи- лишно воспитаванѣ и изображава- нѣ само продуженѣ и помоћникъ овога. Садъ питајмо: Па, коимъ се начиномъ домаће воспитаванѣ и изображаванѣ побольшава? На- чина и средства има више, но о- симъ свою найпрече е и прво: Ста- рати се о воспитаваню и изобра-

жаваню женскогъ пола. Свака девойчица одъ саме природе на то є опредѣлена, да мати буде. Па кадъ знамо, да домаће воспитава-нѣ деце одъ матерій найвише и зависи, одъ коє дете іоштъ на сиси све и сва учити почне, то и народу и правительству треба о томъ найвише настаявати и бринути се, да се и девоячка училишта подижу и добро устрояваю, и да се женскій полъ ваобште добро воспитава и изображава. — Иначе довека ћемо се тужити, као што се и садъ тужимо, да є домаће воспитаванѣ деце одвећъ зло и т. д.; но забадава и у залудъ.

Родители премда по самомъ природномъ осећаню свомъ желе и ради су, да њина деца добри и поштени люди буду; но ако се ни су имали прилике научити и поучителна дѣла о воспитаваню деце читати и њима се ползовати, незна-

ю како имъ треба съ децомъ поступи-
пати, да свою желю изпуне и цѣль
постигну. Они понайвише посту-
паю и раде съ ньиномъ децомъ,
као што су нѣини родители съ нѣи-
ма поступали и радили, а све оста-
ло осланяю на судбину. Они имъ
угнѣтаваю любопитство, кое є вр-
ло добро средство, да паметнымъ
и разумнымъ постану; уче іѣ пред-
расудама и суєвѣрію, а крозь ово
даю имъ криво и лажливо поня-
тіє о разнымъ предметима; запла-
шаваю іѣ коекаквымъ страшилама
и чудовиштама, коимъ начиномъ
одузимаю имъ слободу и даю имъ
криво понятіє и о самомъ свемогу-
ћемъ и единомъ Творцу; уче іѣ
лагати, варати и претварати се са-
ми собомъ, немислећи ни мало, как-
вомъ іѣ злу уче, и шта предъ де-
цомъ говоре и раде; привикняваю
іѣ на свирѣпость и суровость сво-
имъ поступцыма съ нѣима и са ско-

товима ; укратко : скоро сва добра
свойства човеку Богомъ дата, које
утамане, које пакъ лажљивъ имъ и
неистинитъ основъ положе, на комъ
се далъ развіаю. Овако поступаю
родители у неизображеномъ ста-
ню са своіомъ децомъ одъ рође-
ња њиногъ, па докъ су годъ подъ
њиномъ управомъ и њинымъ руко-
водствомъ.

На судбину, т. е. промисао божій и
опредѣленъ његово ослањати се вр-
ло е спасително за родъ човеческій.
Но ели доста само ово чинити ? Ніе
и заиста ніе ; еръ Богъ е дао чове-
ку разумъ, кои га учи разликовати:
добро одъ зла, и истину одъ не-
истине. Разумъ пакъ, кои е нашъ
вођа крозъ цео животъ, треба да
развіємо и изобразимо, а крозъ о-
вай, срце и чувства да облагоро-
димо ; еръ ако ово неучинимо, чув-
ства ће обладати разумомъ, и он-
да намъ велике несреће у животу

предстоє, и наша ће судбина зла быти. По овоме врло греше они, кои кадъ виде н. п. каквогъ човека, да є у зло и несрећу пао, кажу: „Тако му є суђено; у зао се є часъ и данъ родіо.“ — Судбина є човеку Богомъ дата та, да разуманъ буде, а као разуманъ да буде добаръ, поштенъ и праведанъ, да одъ зла бега, а добро чини. Часови су пакъ и дани сви добри, єръ су одъ Бога, и ни су они криви, што кои разумъ неслуша и злимъ путемъ иде, него нѣгово зло и неваляло воспитанѣ. Па како воспитанѣ деце одъ родителя зависи, то нетреба, да се са изразомъ: „Тако му є суђено и т. д.“ тѣше, будући є ово последня и бѣдна утѣха, него треба съ призиванѣмъ Бога у помоћь благовремено да се постараю, да свою децу добро воспитаю и на добаръ путь наставе. Ово учинивши, твр-

до се надати могу, да ће њине деце судбина добра бити, да ће њ њи промисао и провидѣнѣ божіе свуда пратити, и не само да ће овогъ света срећна, него и оногъ блажена бити.

Родитељи се (и то болѣи) често тѣше и тымъ мыслима: „Да ће своє дете, кадъ му петъ или шесть година буде, у школу дати, и да ће му књигу научити;“ коє є наравно боля утѣха, него она судбини га оставити. Ово кадъ учине, особито кадъ виде, да дете крозъ неко време читати, писати и нешто рачунати научи, и кадъ неке молитве на паметъ зна и изъ књиге њ чита, мисле, да су све учинили, шта њмъ є чинити требало; одкуда се види, да родитељи по већој части незнаю разлике чинити између воспитаня и науке. Воспитанѣ може човекъ бити прилично, а науке немати, као годъ што

и наученъ быти може, а при томъ не-воспитанъ. И премда є воспитанъ са наукомъ тесно скопчано, и єдно усавршенствує и допунява друго; но ипакъ она имаю свако своє. Учтивость, благообразіє, пристойность, правдолюбіє и т. д. спада у воспитанъ; а знанъ каквогъ заната или читаня, писаня и томъ равна, иде у науку. Кадъ казуємо деци н. п. да старіє треба у руку любити и почитовати; да неваля срамне и стидне речи говорити; шта є то учтивость и почитанъ; и т. д., зове се децу воспитавати. Учимо ій науки, кадъ имъ казуємо: Како се треба крстити; како се брой, пише, лукъ сади и томъ равна. При свемъ пакъ томъ, што изъ наведеногъ ясно видимо, да воспитанъ єдно, а наука друго за предметъ има, мора се при воспитаваню и изображаваню деце єдно съ другимъ тесно скопчати и свой-

ски настаивати, да се оба заєдно и у єднакой мери развіяю.

Изъ незнаня, шта є воспитанѣ, шта ли наука, млоги родители, и то по већой части, само се о томъ брину, како ће нѣина деца знанѣ прибавити, т. є. ово или оно занимаѣ научити, одъ когъ ће живити моћи. За воспитанѣ пакъ нѣино мало се и одвећъ слабо брину; одкуда и видимо млоге люде, да знаня у овомъ или ономъ имаю, а воспитаня, коє знаню и науки важность дає, немаю. Но у овомъ одвећъ греше сви они родители, кои тако мисле и раде; єрѣ воспитанѣ є тврдѣ основѣ знаня и науке, а ова су безъ воспитаня зданіє у темелю покварено, коє не само себи смрть задає, него и друге убія и упропашћава.

Да бы родители своіой дечницы и єдно и друго прибавити, и крозъ ова на правый ій путь жи-

вота извести могли, изискуе се (као што е речено) одъ нѣи, да у воспитаваню и обучаваню деце знања и вештине имаю, а при томъ и дѣятелности и стрплѣня. Они мораю быти не само ранители свое деце, будући е ово и разумомъ необдаренымъ створеняма свойственно, него и воспитатели и учители нѣини; као годъ што и учители у исто време и воспитатели быти мораю. Но на жалость казати се мора, да родителѣима, при своей доброй желѣи и любви нѣиной спрамъ деце, знанѣ у воспитаваню оскудѣва, а дѣятелность и стрплѣнѣ прелази у немарљивость и неатость; и тако најлепше време за воспитаванѣ деце пропада и узалудъ имъ пролази. — При овомъ пакъ мисле, да ће доста учинити, ако своіой децы после смрти нешто иманя оставе, додаваюћи за утѣху свою ове речи: „Ни нама

наши очеви ни су више, или ни толико иманя после смрти оставили, па смо хвала Богу добро; тако и наша деца нека раде, па ће имати соли и леба у својој кући.“

— Ово је лепо и за родитељ доста утѣшително, кадъ својој деци иманя оставити могу; но далеко је лепше и утѣшителније за родитељ, кадъ при смртномъ часу и то помислити и рећи могу: „Децо! остављамо вамъ таково иманѣ, које вамъ никадъ и докъ сте годъ жива пропасти неможе, нити га пакъ ико живъ вамъ одузети може; т. е. морално-христјанско воспитанѣ и ображенѣ.“ И заиста нема на свету веће утѣхе за родитељ, него кадъ ове речи деца својој, при последнѣмъ растанку съ њима, помислити и рећи могу.

Ови укратко изложени недостатци и криво понятје родитеља о воспитавању своје деце, и побу-

дили су ме, да по могућству момъ покажемъ: Шта родителъима чинити и како поступати валя, да имъ деца добро и морално воспитана и изображена быти могу. Ово се састои у томъ: Да деца разумъ развію и изобразе, а срце и чувства облагороде; крозь ова пакъ, да њи учине добродѣтельнымъ и нравственнымъ христіјанима.

**О развіяню и изображаваню разумны
сна.**

Силе разума деца изображавати и развіяти значи, њима ствари истинно представляти, и њи привикнявати, да о предметима онако мисле и суде, и исте онако сваћаю, као што правда и истина захтева. Човекъ разумомъ своимъ

може себи представити и уобрази-
ти сваку стварь, свакій предметъ
и свако дѣло, па было то нѣгово
или когъ другогъ. Онъ може свой-
ство и качество овы ствари и дѣ-
ла дознати, нѣи памтити, сравнѣи-
вати, раставляти, саставляти и о
нѣима расуђуюћи, нове мисли и но-
ва понятія изводити; а крозь ово
наравно, може и нова представлѣ-
ня имати. Но човекъ нѣе тако са-
вршене природе, да може ово или
оно себи увекъ башъ онако пред-
ставити, као што бы требало; или
да може о стварима, предметима и
дѣлима онако мислити и судити,
као што є у истини. Онъ може
свакій предметъ са єдне, друге, и-
ли више страна узети, и по томе
єдну стварь или дѣло веће или манѣ,
полезнѣе или шкодљивѣе, болѣ или
лошѣе себи представити, него што
є у ствари. Онъ може єдну стварь
или предметъ съ другимъ скопча-

ти, а ови у саюзу ни мало нестов; другій опетъ одъ оногъ насилно одвоити, са коимъ є врло тесно скопчанъ и скоро неразлучимъ. Тако може човекъ узрокъ чему онде тражити, гди га ни мало нема, а гди га има, ту онако проћи. И штогодъ силу разума манъ и небрижљивіє упражнявали будемо, тымъ ће мо чешће у погрешке мишлѣня, расуђиваня и заключаваня упадати. По овоме, како є нужно, да свакій човекъ силу разума што више упражњава, тако є ово за децу при развіянню нѣиномъ іоштъ нуждніє. Деца при самомъ почетку употребљаваня разумны сила, ни су кадра сама собомъ таковый праваць изабрати, коимъ бы се на найправедніи начинъ разумъ свой употребљавати учила. Изъ овогъ узрока нужданъ имъ є паметанъ и искусанъ вођа, кои ће ій къ познаваню истине водити, одъ свакій ій

странпутица чувати, и сходно нѣ-
нымъ годинама напредъ іѣ у упраж-
няваню разумны сила упућивати.
При овомъ несме се децы само са
различнымъ знанѣмъ разумъ обоба-
ћавати, него се мораю тако упраж-
нявати, како ће моћи оно, што
знати желе: памтити, испитивати,
и о нѣму расућивати, истинно одъ
неистиногъ разликовати, и при ис-
питиваню и расућиваню најпре-
чій путъ къ истини и правди узи-
мати. Ово нетреба да се у как-
вымъ особитымъ правилама миш-
лѣня састои, него у томъ, да се
деца свакомъ датомъ приликомъ
мало помало на нѣина собствена
дѣла и движенѣ духа внимателна
чине, и тако да се собственымъ
изкуствомъ увѣраваю: о добру, и-
стини и правди; о злу, неистини и
неправди. Питати іѣ треба при
свакомъ послу и догађаю: како о
овомъ или ономъ мисле, и зашто

ово или оно тако раде? Зашто ово или оно башъ да тако буде, а не другоячїе? Ёли праведно ово или оно, што раде (или су урадила), и ако ёсте или нїе, зашто? Кадъ ё се то и то догодило, или шта ё се у то и то време збило? и т. д. На оваї начинъ поступаюћи съ њима наравно треба їй у ономъ што погоде и добро одговоре укрепљивати са нужднимъ и яснимъ доказа̀телствама, а у ономъ, што непогоде и што незнаю наставляти и на истиный и правый путь изводити.

Развіяти и изображавати силу или моћъ разума деце по уобште напоменутомъ начину, истина да ё врло тежакъ посао. Но искусство ё показало и показуе, да се тай посао тyme олакшати и срећнїе къ цѣли водити може, кадъ родители, учители и наставници на движенъ свою разумны или душевны си-

ла деце пазе, и сходно овимъ съ нѣма поступаю. Подъ душевнымъ силама разумева се: Моћъ уображеня или представлѣня, любопитства, вниманя или пазеня, памтеня, и расуђиваня съ разумеванѣмъ. Да бы пакъ родители и учители ове разумне или душевне силе болъ разумели и видели, како съ децомъ поступати треба, да имъ све ове моћи изобразити и развити могу, нужно є о свакой понаособъ говорити.

О моћи уображеня.
Моћъ є уображеня неустрашимо узвышенѣ духа и нека особита сила у човеку. Она намъ прибавля и обдржава читавъ светъ разны ликова, одушевлява къ найвећимъ напрезаню сила, и саме найвише мисли ума обистинява. Све ствари, сви догађаи и сва дѣла дѣйствую крозь чувства на нашу душу, на

наше душевне моћи; и како ово или оно осетимо и у први ма сватимо, онако га себи и уобразимо и представимо. Учимо ли нашу децу истину и правду осећати, то њих учимо све онако осећати, како истина и правда захтева; а кадъ ово чинимо, онда за цело знамо, да тврдъ и непокретимъ темель душевногъ и умногъ развитка наше деце полажемо. На сагласно развианъ моћи уображеня са другимъ душевнымъ силама деце, мораю родители и воспитатели тымъ више пазити, што се она при комъ живля покаже. И што е годъ кое дете живлѣ и отреснѣ природе, то е моћ уображеня у њму яча. Она нити се сме угнѣтавати, нити пакъ тако укреплявати, да яча буде одъ други душевни сила. У царству природе има доста и довольно матеріе за изображаванъ моћи уображеня, но мораю се оне

бирати, коє дете видити и тако рећи, рукомъ опипати може, и коє су нѣговомъ узрасту и чувствованю сходне. При овомъ треба имати свагда предъ очима оно, што є нравствено, истинно, добро и красно. Они родители и воспитатели врло греше и предъ Богомъ и предъ людма, кои децы преповедаю разне преповедке: о вештицама, вампирима и другимъ коєкаквымъ страшилама; кои говоре децы кадъ грми, да се Богъ кара; кои верую, предъ децомъ говоре и истой казую, да баянѣ и врачанѣ може людма, опредѣленѣ Богомъ дато, предсказати, и одъ болести іѣ излечити; кои іоштъ малой и неякой децы говоре, о женитби и удадби; — кои децу, кадъ се заплачу, ућуткаваю съ речма: ето меце или баука, да изведе дете; ето цыганке или бабе да однесе дете; ето попе, да детету уши и єзыкъ одреже;

и т. д. Родители, особито вы матери и чюварице деце! Ово су и овыма подобне ваше погрешке, коє свакій данъ и свакій часъ чините, и то све изъ незнаня; али на велико зло и пакость ваше деце и вама самимъ. Вы незнате, да преповеданъмъ и плашенъмъ деце са коєкаквымъ страшилама, одузимате имъ слободу, и таковый имъ стра крозь чувства у срце уливате, да после она страшила у уображеню деце тако грдна и страшна постаю (особито ноу и кадъ су сама), да одъ стра разне болести добити, а често и свиснути могу. Родители! Ваше незнанъ, шта є грмнява и шта су громови, да децы тако зле и нехристиянске мисли о Богу, да после држе кадъ грми, да є Богъ гнѣванъ и да се кара, и преблагогъ Творца свогъ у уображеню свомъ сматраю за найвеће страшило на свету. Вы, вашимъ глупимъ суе-

вѣрїемъ и верованїемъ баяню, врачаню и т. д., учите децу многобожству, кое є божїимъ заповедма и христовой науки сасвымъ противно, и кое се са здоровымъ разумомъ човеческимъ ни найманѣ неслаже. Родители! Вы неко задовольство у томъ налазите, кадъ мушкомъ детету говорите: да ѣте му ову и ову девайку просити и за нѣга узети, а женскомъ, да ѣте є за овогъ или оногъ удати, па и о другимъ, за децу несходнымъ овогъ рода предметима, предъ нѣима говорите, мислеѣи шта деца знаду; а незнате, да тымъ плодско осеѣанѣ деце пре времена пробуѣете и раздражуѣте, кое после силомъ уображеня децу и душевно и тѣлесно сатарити и морално сасвымъ покварити може. — Дете кадъ се заплаче, знакъ є, да нешто непрїятно осеѣа, или да нешто хоѣе. Ово родителямъ и чуварицама деце тре-

ба дознати и чувствованю и жельи детета, ако є добра, угодити, а ако ніє, истинить іой и добаръ праваць дати. Не треба га плашньомъ и коєкаквымъ лажама ућуткивати, него му истину изповедати и казивати, и ову разяснявати: да ово или оно, што оно осећа или хоће ніє добро, да ће се, н. п. ножомъ, кадъ овай иште, посећи и т. д. Овако и на овай начинъ, кои родители непоступаю са своіомъ децомъ, него н. п. кадъ дете ножъ поиште, говоре: „Пись! однесе маца ножъ и т. д.“ ти ій іоштъ у найнѣжниіой младости уче лагати, угнѣтаваю имъ чувства и привикњаваю ій съ лажљиве стране ствари и предмете узимати и уображавати.

Родители и чуварице деце! Чувайте се дакле о буди комъ предмету децы крива, неистинита и неправедна понятія давати. Овога чу-

вати се, кодъ мале деце, іоштъ вамъ є нуждніє; єръ за нѣи су све ствари, сви предмети и догађаи скоро сама уображеня, коя крозъ чувства на све душевне моћи деце велико дѣйство имаю.

О любопитству. Любопитство є моћъ, коя насъ вуче и наго-ни ово или оно знати. Оно ніє никаква погрешка, него є управъ яка нагона и прекрасно средство паметнымъ и мудримъ постати, и зна-ня себи прибавити. Они родители и воспитатели врло греше, кои свое деце и свои питомаца любопитство угнѣтаваю. Кадъ деца хоће о чему да се извѣсте и шта да дознаду, нетреба имъ говорити: „Децы нетреба све, или ово и оно знати; то є неучтиво и т. д.“;“ него ій треба, о питаномъ и пожеланомъ предмету обавестити са стране истине и правде. Наравно, тре-

ба децу учтивости и образу учти, али незахтевати одъ нѣи, да за ово или оно, што знати желе, питати несмеду, и да као нема ѣутати мораю. Родители, воспитатели и учители треба на свако питање деце да одговоре, и то не само са: Ђсте или нѣе. Одъ нѣи се захтева, да са задовољствомъ свако питање децы разчленяваю и обистиняваю. Шта више, треба имъ оваке прилике съ найвећомъ радостю, на користь свое деце употреблявати, нѣима расуѣиванье упражнявати, и са новымъ питањима и одговорима оно имъ показивати, што незнаю, а знати могу. Ако бы пакъ питање деце таковогъ садржая была, да имъ родители и учители ни су у станю онако одговорити, како бы требало; онда опетъ нетреба децы одговарати: Да то или оно нѣино знати нѣе. У оваковимъ случаєвима родители и учители треба, или свое незнанье о упитаномъ предмету да изповеде, или

несавршенства човеческогъ знаня у обште извине, или найпосле постараю се питаюћемъ детету обяснити, да тай предметъ друга знаня предпоставля, коя оно іоштъ нема, и коя ће текъ съ временомъ имати, ако непрестано добро, послужно и прилѣжно буде. Родители дакле и учителя! Старайте се да овако и на овай начинъ моћъ любовитства ваше деце и ваши питомца развіяте и изображавате; па ће те имъ за цело, овомъ душевномъ силомъ, као прекраснымъ средствомъ, знаня, расудливости и разумности прибавити.

О в н и м а н ю. Вниманѣ є или пазенѣ правацъ къ сваћаню и разумеваню предмета и ствари. Оно подпомаже развіянѣ свію душевны сила, и разуму є у дѣйствованю нѣговомъ одвећъ нужно. Безъ вниманя нема основногъ и ясногъ зна-

ня у ничему, а ни реда у расуђива-
ню и знаню. Вниманѣ дакле при-
бавля намъ знанѣ, и оно, што зна-
мо обновлява и разпространява.
Родители и воспитатели треба
да децу свою одъ најраніе млади-
сти вниманю, или пазеню привик-
няваю. Ово да бы са напредкомъ
чинити могли, треба да децы о о-
наковимъ предметима говоре и на
оно іѣ внимателну чине: Што нѣ-
ну пазљивость пробуђуе, што іѣ
се тиче и што є нѣномъ понятію
и узрасту сходно. По самой при-
роди, свакій є човекъ самъ себи
најближій. Па како є ово необори-
ма истина, то треба да родители
и учители децу најпре на нѣна
собствена дѣла, на нѣно собстве-
но движенѣ духа, внимателну чине;
за тымъ на предмете и ствари, коє
іѣ обкружаваю и коє су имъ нај-
ближе (као што су кућне ствари,
домаћа орудія и т. д.); и на послед-

ку позоръ нѣину обраћаю , на уда-
лѣніе предмете и ствари , и на ве-
личествену природу.

Дѣлательность є у децы одъ
природе врло велика. Она се по
вазданъ радо занимаю, и то све са
онакымъ пословима, кои су природ-
ни , и коє су нѣине родителъ ра-
дити видила и виде. Паметни ро-
дители не ће ни єданъ данъ, а ни
часъ (ако имъ є могуће) пропусти-
ти, да свою децу невиде, шта ра-
де, и са чимъ се занимаю. Но ово
нїе доста; него што є найглавнїе,
треба да децы пазљивость на нѣи-
не забавне послове обраћаю и на-
уку имъ изъ исты изводе. Дете
н. п. гради колибицу изъ иверя и
т. д. , и подражава очиномъ послу,
т. є. кући , или кошари , или стаи
нешто подобно гради. Но оно не-
зна узрокъ зашто н. п. два, или три
ивера , кадъ усправи и єданъ на
другогъ, размакнувши іѣ нешто до-

ле, наслони, управо стоє; зато родители и воспитатели деце, треба да дете колибицу градеће внимателнымъ учине и кажу му: Да єданъ иверъ другогъ за то држи, што є се єданъ на другогъ наслонию, єданъ другогъ подупр'о; да бы и другій пао, кадъ бы єдногъ обалили или узели; да не бы могли стояти узправлѣни, кадъ бы єданъ одъ другогъ много тежій быо, или кадъ ій не бы у дну нешто раставили и равномерно удесили и т. д. За овымъ и овако учећи децу вниманю, испитиваню ствари и дознаваню узрока свачему, може се скоро изъ свакогъ, па и изъ овогъ примѣра морална, или нравствена наука извести. Казати имъ и навести н. п. треба: Да се тако и човекъ на човека, као што є иверъ на иверъ наслонѣнъ, насланяти, и єданъ другогъ подпомагати мора, и томъ равна.

Наћи ћемо далѣ много деце, а и читави люди, кои незнаю ни и-

мена оны орудія и ствари, коє они употребляваю и коимъ се у своимъ разнымъ пословима служе, а камо ли, да овы свойства, качества и праву потребу познаю. И ово се ничемъ другомъ приписати неможе, него немарльивости родителя и воспитателя, да своіой децы моѣ вниманя изобразе. Они треба да децы своіой свакомъ боговетномъ приликомъ казую: Шта ово или оно значи, на шта имъ ово или оно служи, како бы се овимъ или онымъ болѣ ползовали и т. д. При овомъ ни пошто непропуштати вниманѣ деце, и на слѣдства свои послова и разговора обраћати. Но наравно, родители и воспитатели, да бы у овомъ болѣ успѣвали, дужни су благоразуміе употреблявати и на све пазити, шта они сами собомъ раде и говоре. Ово се одъ нѣи тымъ више захтева, што се деца на нѣи угледаю у свему, и што безъ соб-

твеногъ нѣиногъ доброгъ дѣла и предходеня, никаква успѣха у воспитаваню деце быти неможе.

У природи има довольно, и то прекрасны примѣра и образаца, да децу изобразимо и воспитамо. Хоѣмо ли н. п., да дете раднымъ и прилѣжнымъ човекомъ учинимо, треба му вниманѣ на трудолюбіе пчеле, мрава и т. д. обраћати, и овомъ га одъ малена привикнявати; хоѣмо ли, да дете упознаемо са премудростѣу и свемогућствомъ божіимъ, морамо да му пазенѣ обраћамо на неизброима створеня божія, као н. п. на различностъ трава, цвеће и т. д.; па и на свойства и качества овы. — Цветъ кадъ погледамо, видимо на нѣму разне бое; кадъ га помиришемо, опажамо мирисъ; кадъ му листиће разтворимо, или су одъ природе разтворени, нађемо у нѣму неку прашиницу, росицу и влагу, одъ чега

пчеле праве восакъ и медъ; у кратко, у єдномъ єдитомъ цвѣтићу на-
ћићемо све оно, што є вниманя до-
стойно, и крозъ коє ћемо децу са
премудросћу божіомъ и силнымъ
дѣйствомъ природе упознавати. Ро-
дители, воспитатели и учителя
дакле старайте се, и некъ є вамъ
єдна одъ првы брига та: Ваше де-
це и ваши питомаца моћь внима-
ня изображавати и развіяти; коє
кодъ, и ако чинити знайте, да ва-
шой децы оно прибавляте, съ чимъ
ће свашта испитивати и дознавати
моћи, а крозъ ово знаня и мудро-
сти себи прибавляти.

О Памтеню. Памтенъ є моћь
представлѣне и сваћене предмете
верно и дуго чувати, и са лакошћу
ій поновлявати. Крозъ чувства и
изъ внутренѣгъ увићеня долазе намъ
предмети у моћь памтеня. Памте-
нъ и разумеванъ стое у найтеш

нью свези. Човекъ може упамтити и оно, што неразумє; но много лакше, болъ и вернїє упамтити оно, што разумє. По овомє разумети штогодъ значи облагородити и усавршенствовати памтенъ. Родители, воспитатели и учителя треба да на то особито пазе, да деце своє памтенъ одвоєно одъ разумевања, па и другїй душевны сила, неизображаваю. Исто тако мораю пазити, да оне предмете памтеню деце не даю, за коє дечїй разумъ іоштъ нїє, и сватити їй не може. А ако имъ таково што кадкадъ и казую и учити даю (особито у училиштама), што децалако сватити не могу, то имъ мораю колико є више могуће разяснявати и понятнымъ чинити.

Деца одъ природе свашта лакше упамтити могу, него разумети; па ако имъ памтенъ безъ разумевања упражнявамо, то ќе ово по-

следнѣ іоштѣ веѣма пренебрегнуто остати. Ова є погрешка обична кодѣ наши люди (па и учителя). Они што знаду, знаду изѣ памтєня, а не изѣ разумеваня. Млаѣій како и шта упамте, да нѣини старіи раде, то и они чине, немислеѣи о томѣ: єли добро, праведно, морално, и разумули оно, што раде. Тако н. пр., упамте деца, да нѣини родители и други старіи верую врачаню, баяню, гашеню углѣвля и т. д., па и она то чине; а неѣе да рассуде, барѣ кадѣ зреліи буду, да є ово све сама лажь и суєвѣріє, кое се са наукомѣ Христа спасителя и са здравымѣ разумомѣ ни мало неслаже. Та Богѣ є дао човеку не само паметь, него и разумѣ, па зашто да се са онымѣ ползує, а са овымѣ исто чинити пренебрегава. Човекѣ, кои врачаню верує, треба само о томѣ зрело да рассуди: зашто врачарѣ и цыганка сами

себи неуврачаю, и ђупъ или казанъ новаца ненађу, него шилю друге, да ђупове и казане новаца изкопаваю, а они довека просяцы и варалице остаю; па не ће врачару и цыганки божіе почитанъ отдавати, нити ће у суевѣрїю и многобожству животъ свой проводити. Родителяма, воспитателяма и учителяма треба се дакле старати, да своіой децы и своимъ питомцыма моћ памтєня безъ разумеваня, колико є више могуће, неразвїяю и неизображаваю. Ово ће пакъ найлакше чинити моћи, ако своіой децы оно казивали, говорили, и оно предъ нима радили буду, што є: истинно, праведно, морално, красно, и што ће кадъ упамте разумети. —

О Разсуђиваню и Разумеваню. Разсуђиванъ є занимањ разума са сравњиванъмъ понятїя о каквомъ предмету; а разумева-

нѣ є найвыше дѣйство душе, коє помоѣу остали душевны сила, све онако сваѣа и узима, као што є у самой ствари и истини. Кадѣ што хоѣемо и желимо разумети, морамо о ономѣ найпре расуди-ти; и штогодѣ веѣе стрплѣнѣ имамо єданѣ предметѣ изпитивати, то ѣемо га болѣ сватити и разуме-ти. Моѣь рассуѣиваня и разумева-ня има више степеня. Она починѣ са првымѣ годинама детета раз-вѣяти се, а свршує ово развѣянѣ, кадѣ дете зрелимѣ човекомѣ по-стане. Но често ѣемо наѣи мла-диѣа, кои ѣе о предметима болѣ рас-суѣивати, и исте болѣ разумевати, него некѣй и найзрелии человекѣ. Ово долази одтуда и зависи одѣ тога, како нашу силу рассуѣиваня и ра-зумеваня одѣ найранѣе младости у-пражнявамо; и ово є найглавнѣе, на шта родители и воспитатели деце треба да пазе и вниманѣ свое обраѣаю. Истина, да є детета моѣь рассуѣиваня и разумеваня, почемѣ

се постепено развіяти мора, іоштъ слаба, али тымъ му є яча моћъ у-ображеня и памтєня. Дете свакій предметъ, особито кои є предъ нымъ, лако себи представи и у-памти. Садъ да бы га у рассуђиваню и разумеваню упражнявали и извештавали, треба да му предмете до найманьїй частица разчленявамо и разяснявамо, да му истино одъ случайногъ одваямо, и ваобште тако се управлямо, како ће оно, о свымъ предметима, права и истина понятїя добивати. Са овакимъ упражняваняма мора се децы: поставакъ, употреблєнїѣ и полза сваке ствари и свакогъ предмета казивати и представляти. Таковы предмета и ствари, коима се децы рассуђиванїѣ и разумеванїѣ упражнявати може, има кудъ се годъ човекъ окрене. Узмимо н. п. црепулю, у коіой лебаць печемо, и покажимо детету: изъ чега є, и ко є ню на-

чинію; на шта намъ служи; можемо ли безъ нѣ быти, и ако можемо, зашто опетъ да паре за ню даємо. За овимъ покажимо детету, да се другоячіе, и то болъ лебаць пећи може: у пећи или фуруни; и о овой поведимо разговоръ, коіомъ ћемо приликомъ дете у разсуђиваню и разумеваню прекрасно упражнявати моћи, а крозъ ово и знаня му прибавити. — Далъ разсуди и размисли брате Србине! о ползи пећи, која ти собу греє (а ако є немашъ, ти си є видіо у сусѣда и другогъ брата твогъ), па ћешъ видити и уверити се, да ти она многостручну ползу дає. Она ти заштеђує дрва, єръ съ єднимъ дрветомъ или главномъ можешъ є угреяти, па ма колико велика была; и тако ти сви домаћи у топлоти быти могу, коє на огњишту никако ніє могуће. На огњишту ма колику ватру да наложишъ, опетъ се са свію страна

у едно време греяти неможешъ, као у соби. Кодъ ватре єдну страну греєшъ, а друга ти зебе; одкуда, кадъ наzebешъ, добієшъ: протисти, пробади и друге болести. Узъ ватру греюћи се: горишъ хальине, квари ти димъ и велика яра и светлостъ одъ ватре очи, укорепляваю ти се руке, пишути се цыгани по челу и грудима, и т. д; кое све избећи можешъ, кадъ пећъ у соби имашъ. Овако свакій предметъ и свака стваръ у кући и изванъ ове има свой постанакъ, свое употребленъ и свое полезне стране, и ништа ніє безъ узрока; па немойте, предраги родители и воспитатели пренебрегавати: о овима сами собомъ разсуђивати, све полезне па и најполезніє стране и употребленя изнализати, и своіой ій децы свакомъ боговетномъ приликомъ казивати. Деца су любопитљива, па ће сва понятія о предметима, која

она, чувши іѣ одъ родителя и воспитателя, свате, сравнѣвати, испытивати и о нѣма рассуѣвати; и тако ѣе мало помало моѣ рассуѣваня и разумеваня упражнявати, а крозь ово разумнымъ и паметнымъ людма постати. —

Сва пакъ преимущтва разума, коя човекъ са упражняванѣмъ и развіанѣмъ душевны сила постигне, у толико су само уваженя достойна, у колико онъ праву среѣу и право блаженство свое и свои ближњи подпомаже и брани. Да бы ово човекъ подпомагати и бранити могао, мора здоровомъ разуму увекъ слѣдовати, на нѣга се ослабити, сходно истини и правди не само мислити, него и чинити, и зло одъ доброгъ знати разликовати, па оно свагда избегавати и презирати, а ово тражити и любити. Човеческій разумъ, нѣгова воля, чувства и дѣла мораю се дакле тако слага-

ти, како ће га дознаванѣ истине къ любви и упражняваню добродѣтели водити. По овоме, разумно воспитанѣ деце не састои се само у изображеню и развитку разума, него и у облагорођеню срца.

О облагорођеню срца.

Срце деце облагорођавати значи: њине желѣ и наклоности на добро упућивати, и любовь имѣ у срце уливати о свему ономѣ, што є праведно, истинно, добро и красно. Облагорођенѣ срца предпоставля изображенѣ разума; и премда ово двоє єдно одѣ другогѣ делимо, но она су ипакѣ међу собомѣ тако тесно скопчана, да єдно безѣ другогѣ скоро никако постояти неможе. У природи є нашої, да наша воля слѣдує увиђеню и добронађеню разума. Ми хоћемо само оно, што є добро, а

нећемо оно, што є зло; и ако кадкадъ зло мислимо и ово хоћемо, то држимо зло за добро, а добро за зло. По овоме, што се праведніе привикнемо мислити и разсуђивати, то ће и наша воля, наше наклоности и наша дѣла праведніа быти. Штогодъ дакле дече разумъ болѣ изобразимо и развиємо, то ћемо имъ лакше и болѣ и срце облагородити. Ово ћемо чинити моћи, кадъ їй, при упражняваню разумны сила нѣины, у свему ономъ подпомажемо, што нѣино нравствено обхођенѣ укреплява, и што нѣи, а и друге люде добродѣтели и блаженству води. При овомъ, да бы у намѣри болѣ успѣти могли, морамо имъ разне примѣре изъ живота людскогъ наводити; и ови, по разлики лица, са коима посла имамо, треба да различни буду. Разлику ову подробно описивати овди, гди се о воспитаваню и наста-

вляню деце уобште, и то укратко говори, ніє место; зато се ограничавамо само о ономъ говорити, што се на облагороженѣ срца, на нравственность и добродѣтель деце уобште односи.

О наклоности душе и моћи осећаня. Деца су (и люди уобште) различни наклоности, воля и живости у осећаню. Нека су више склона на добро или зло, а нека манѣ; нека су живля и немирнія, а друга су опетъ спорія и на мирѣ склонитія; неку децу найманѣ ствари или дѣла опечатляваю, а другу опетъ ни већій догађан немогу у чувство и осећанѣ да доведу. Има деце, коя су манѣ или више нагла у жельи и любопитству, манѣ или више склона веселю или жалости; и т. д. Ове и овима подобне душевне наклоности деце, могу ій како добродѣтели, тако и

грѣху и пороку водити. Родители и воспитатели мораю се старати, да се са наклоностима душе и моћима осећаня деце свое узнаю, и по свойству овы, да се управляю. Они треба да добро паже на движенѣ душе и захтеваня срца њине деце; па што примѣте, да се зло у децы покаже и показуе, одма изстреблюю и изкоренюю, а што добро примѣте, то подпомажу и у срца имѣ утврђую. Родители и воспитатели несмеду угнѣтавати наклоности и осећаня деце, него се мораю старати, да иѣкъ добру воде и у добродѣтель преобраћаю. Велика живость и дѣятелность, и велико осећанѣ есу прекрасна свойства, добродѣтельнымъ постати, кадъ се добро руководе и разумно управляю. Живость духа деце мораю родители и воспитатели употреблявати, на прибавлянѣ за њи нуждны и полез-

ны знаня; дѣлательность треба имъ у прилѣжность, услужность и у любовь къ раду обраћати; а осећанѣ у нѣжно чувство претварати за све оно, што є истино, благородно, праведно и лепо.

Изъ изкуства знамо, да се многи родители туже на ону децу, коя су немирна, а ону похваљу, коя су имъ мирна, говорећи: „То ти є брате читавъ матораць.“ Ово кои чине єсу незналице и угнѣтатели добри свойства свое деце. Они хоће, да имъ деца завезане вреће и панѣви буду; а неће, да прекрасно свойство, живость дечета, на прибавлянѣ нуждны му и полезны знаня употребе. Дече, кадъ є немирно и несташно, знакъ є да є живогъ духа, кои непрестанно заниманѣ и забаву хоће. Садъ, да не бы дече ово добро свойство злоупотребило, мораю му се достойна и нѣговомъ узрасту сходна за-

ниманя давати, и у овимъ га руко-
водити. Првѣй посао и прво зани-
манѣ деце есу играчке; и ове изъ
нагонителне волѣ и внутренѣгъ осе-
ћаня произлазе, али се споля и крозъ
чувства пораћаю. Оне дакле играч-
ке - њинимъ желяма одговараю,
коѣ деца, гледаюћи шта њини ро-
дители и други старіи раде, доби-
ваю. Мужка деца граде обично ко-
лица, яшу палице у место коня,
вежу штапове и воде іѣ у место
волова и томъ равна; а женска
праве лутке, месе одъ блата кола-
чиће и т. д. све оно раде и ономъ
подражаваю, што свое матере и
осталу челядъ радити виде. И ово
е ясно доказателство, да деца одъ
саме природе почну живость и дѣ-
лательность свою обраћати: у при-
лѣжность и любавь къ раду, и у
прибавлянѣ знаня и вештине.
Садъ, да бы родители и воспи-
татели ово добро свойство деце,

у праву имъ добродѣтель обрати-
ли, нетреба да имъ, као што оби-
чай имаю, набрусито и намрго-
ћено одговараю: „Ніє то за васъ,
шта ће то вама, такоше ми у ду-
шу ваши коньи, ваша колица, ва-
ше лутке и т. д.“ него треба, да
ій у забавномъ послу и занимању
подпомажу, волю имъ къ раду под-
креплюю, и ваобште тако ій управ-
ляю и руководе, како ће ради ни, и
свой посао любећи и разумевајући
люди постати. Ако су деца одъ
природе у послу спора и на мир-
ноћу склона, несмеду се предусре-
тати са речма: „Леньштино, смр-
дибубо, и т. д.“ него се мораю о-
бодравати и храбрити къ занимању
и послу. Злимъ и неприятнымъ реч-
ма и одговорима млоги родительи
мисле, да ће свою децу на добаръ
путъ извести, у добру ій настави-
ти и на послушность привикнути;
а незнаю да таковымъ поступцыма

децу у недѣлательность поставляю, духъ имъ и волю убіяю, у негодованъ ій справъ старіи доводе и на непослушность принуђаваю. Нећу рећи, да дете и онда своє родителъ и старіє слушати не ће, кадъ му и са набрецыванъмъ и претньомъ заповедаю; али треба знати, да дете то безъ волъ и изъ стра чини, а не са вольомъ и изъ увереня, да є оно што ради, добро и полезно. Децу пакъ привикнявати безъ волъ и внутренъгъ увереня, о доброты и полезности свогъ посла, што радити, єсть велико и многостручно зло. Прво є зло, што ће посао и заниманъ омразити и беспосличарима постати; друго є, што ће свашта као одъ беде радити, слѣдователно никадъ ништа честито урадити не ће; треће є зло, што ће се претвараню научити и донде ће радити, докъ су на очима и подъ рукомъ родителя и

старіи, а кадъ се са очію нѣини у-
клоне и изподъ руке изађу, никадъ
ништа одъ рада; и напоследку че-
тврто є зло, што се неће научити
и привикнути о свомъ послу ми-
слити и рассуђивати, и тако га уса-
вршенствовати, него ће при свомъ
првобитномъ незнаню и глупости
остати.

По овоме родители и воспи-
татели дакле треба да се стараю:
да свое дечице посао и дужности
омиле, и у увеселеня имъ преобрате;
т. є. да їй привикну свакій посао и
сваку дужность са задовољствомъ
и весело радити, одправляти и из-
пунявати. Треба децы казивати и
обавешћавати їй, да се свакій по-
сао и свака дужность, кою радо
одправляю и испуняваю, осимъ
другогъ, и са задовољствомъ и у-
веселенѣмъ награђуе, Ово имъ се
са примѣрима изъ свогъ собстве-
ногъ живота найлакше и најболѣ

представляти може. Треба разговоре предъ децомъ често да воде, о извршеномъ послу и испунѣной дужности, па томъ приликомъ, да имъ живо представляю, како се срећни и задовольни осећаю, што су ово или оно урадили, ово или оно испунили. При овомъ наравно мораю пазити, да се у хваленѣ сами себе неупуштаю, него ово у толико употреблюю, у колико ће свою децу ободравати и подстрекавати, да свое послове радо и весело одправляю, и дужности испуњаваю. Преповедати имъ треба: каква слѣдства радине, вредне и свою дужность испуњаваюће люде очекую; а каква нерадине, ладолеже и дужность свою неизпуњаваюће.

Човекъ, кои ради, Богу се моли и дужность свою спрамъ човечества испуњава, неможе быти сирома и несрећанъ; кои пакъ ово

нечини, довека є просякъ, и несрећа ће га увекъ и до гроба прати-ти. По овоме врло греше они, кои имаю обичай говорити: „Радо-ванъ или Милованъ чини брате зло, па му ни Богъ неће ништа; Пе-таръ или Павле ништа неради, па му некако опетъ Богъ дає и т. д.“ Оваке и овима равне разговоре во-дити, особито предъ децомъ и мла-ђима, мораю се родители, воспи-татели и други старіи одвећъ чу-вати; єръ овимъ не само да сами грѣше, него и свою децу у хрѣхъ увалюю. Дете кадъ оваке разго-воре слуша, особито одъ свои ста-рїи, губи волю къ добротинству и раду, и постає невера, да є Богъ праведанъ и да свакогъ по свомъ дѣлу награђує. Шта више, и само дете, ако бы у разговору са роди-тельима и воспитательима и по-добно штогодъ рекло, дужни су дете обавестити, и свакомъ при-

ликомъ казивати му: да ни єдно зло дѣло не ѣе одъ Бога ненаказано остати, а тако исто и добро ненаграђено. Што пакъ то одма небыва, то є божіє дуготрплѣнѣ, коє є роду човеческомъ одвећъ нужно и полезно; єръ грешникъ и злочинаць треба времена за каянѣ, а праведникъ и добротворъ, да своє постоянство у добротворчеству покаже и освѣдочи. При овомъ треба децу на савѣсть свою чинити внимателну, и казивати имъ: да є савѣсть найвышій даръ божій, кои човека, кадъ добро дѣло учини, утѣшава, задовољство му прибавля и срећнымъ га чини; а кадъ напротивъ овога зло учини, она га гризе, узнемирава, мучи и несрећнымъ чини. Да бы ово родители и воспитатели децы обистинявати и живлѣ представляти могли, мораю имъ примѣре изъ самогъ живота нѣиногъ наводити. Пытаће ій и наводиће имъ

н. п.: шта осећаю у себи, кадъ су посао свршила, кои су имъ родители, или други стари казали, да ураде; а шта осећаю, кадъ дати имъ посао ни су урадила? Кадъ бы капу, књигу или што друго изгубила, па некій нашао, бы ли во-лела, да є онай, кои є изгублѣно нашао, донесе и да имъ га да? Како мисле о ономъ човеку, кои є прошавши поредъ винограда видіо, да су говеда ограду винограда провалила и нечій виноградъ газе, еду и утаманюю, па ніє хтео говеда изтерати и ограду притворити, не-го ій є оставіо, да нѣговомъ ближ-нѣмъ штету чине? Шта бы у ср-цу свомъ онай осећао, кои є не-чієгъ вола или коня изъ блата из-вадіо, кои бы у истомъ, гди є за-пао, манькао, да га онъ извадіо ніє? Єли оно добро дете, коє по сокацыма трчи, и коє изъ несташ-лука свинѣ и другу марву туче и

пуди, и т. д. ? Овака и овимъ подобна питаня треба родители и воспитатели да своіой децы свакомъ приликомъ на одговоръ даю, па пошто одговоре, ако погоде и добро одговоре, у истомъ ій укрепляваю, и са новимъ питаняма и одговорима предметъ имъ обистиняваю и увераваю ій, да заиста добро мисле и одговараю, и да тако свакій добаръ човекъ мисли и ради. Ако на противъ не бы погодила, онда су дужни децы истине мисли, о предмету питаномъ и у разговоръ узетомъ, давати. Да бы имъ пакъ све ово олакшали, дужность є родителя и воспитателя децу одъ найраніє младости привикнявати и обучавати, да сама себе испитую.

О испитиваню самогъ себе. Свакій човекъ најболѣ самъ зна, шта є радіо и чинію, и шта є

могао урадити и учинити. Онъ истина, да све ради и чини по свомъ најболѣмъ добронаѣеню и увереню; но почемъ въ несавршене природе, неможе избећи, да непогреси, или поне, да ово или оно није могао болѣ учинити. И башъ изъ овогъ узрока нужно му е за усавршенствованѣ свое, да самъ себе испитуе. Ово испитиванѣ самогъ себе, састои се у томъ, да о свимъ нашимъ пословима и дужностима, кое смо урадили и испунили, размишљавамо, и сами себе питамо: ели ово или оно, што смо радили добро или није? — Испитивати самогъ себе нетреба децы, као неку свакидашню дужность налагати; него имъ треба све пріятельски и любовно представљати, како бы имъ се мишло, о учинѣномъ и извршеномъ послу, и о пропуштеномъ времену размишљавати; па изъ увиѣеня, да су добро радила утѣху и

задовольство нашла, а изъ увере-
ня, да ни су добро радила и да су
време у залудъ проводила, смуће-
нѣ духа, бригу и поученѣ. — Ро-
дители и воспитатели имаю до-
вольно прилика, свою децу у из-
питиваню нѣины послова и дѣла
упражнявати. Они могу свако ве-
че, о прошломъ дану, а сваке Не-
делѣ, о прошлой седмицы, кадѣ ій
дечица при вечери, при ручку, а и
иначе обкруже, разговоръ о скоро-
прошавшемъ дану и недели по-
вести, позоръ нѣину на учинѣна о-
братити, и у изпитиванѣ се са пи-
таняма упустити: „Како самъ я овай
данъ, ову неделю провео? Есамъ ли
овогъ дана, ове неделѣ штогодъ учи-
нію, штогодъ научію, што ми задо-
вольство прибавля, и чимъ бы и се-
би и другомъ одъ ползе быти могао?
Есамъ ли за ово време у буди комъ
художеству, науки или занату то-
ликій коракъ учинію, колікій бы учи-

нити могао; или да ни самъ што-
годъ учиніо или говорио, чега бы се
стидіо, зашта бы се дуго кајао и че-
га бы зла слѣдства дуго осећао?
Да нема кога, кои садъ збогъ мене
уздише, што самъ га увредіо, или
му какву неправду учиніо? Да нема
кога, кои садъ болове или друге му-
ке трпи зато, што му я поизкану по-
моћ дао ни самъ, а ову самъ му
дати могао? Ёсамъ ли штогодъ го-
ворио или учиніо, што бы моимъ ро-
дителяма, учителяма, укућанима,
сродницима, или буди комъ неспокой-
ство узроковало?“ — Благо родите-
льима и старіима, па и њинымъ
млађима, кои своју децу овако и
на овај начинъ, мало по мало на
испитиванъ самогъ себе привикня-
ваю, кои имъ у овомъ собственымъ
примѣрима предходе, и кои се не-
стиде баръ оне погрешке предъ
децомъ своіомъ признати, коѣ су у
присудству њиномъ учинили. Ро-

дителѣи, воспитателѣи и други старіи, кадѣ какву погрешку учине, треба да є признаду и да се каю; єрѣ безѣ признаня погрешке, нема поправке, а безѣ каеня нема одпущтеня грѣха. Ово чинити, колико є нѣи ради нужно, толико є нѣине деце ради іоштѣ нужднїє. Деца као и свашта друго, тако и своє погрешке признавати уче найлакше одѣ свои родителя и воспитателя. Родителѣи и воспитателѣи, кадѣ у овомѣ своіой децы предходе, и децу свою погрешке признават' привикну, онда наравно и оно поверенѣ одѣ своє деце добию, безѣ кога успѣха у воспитаваню никако бити и неможе. Дете, кадѣ што погреши или скриви, ако повереня справмѣ свои родителя нема, или є боємѣ заплашено, не ће свою погрешку одкрити и признати; а гди є ово, ту є сва надежда о поправки детета изгублѣна. Родителя и

воспитателя треба да е найвећа брига та, да њина деца, њини млађиј, поверителни и изкрени спрамъ њи буду; еръ по самой природи свакиј човекъ оно радіе чини, и оно пре призна и прими, што му се лепимъ начиномъ и пріятельски каже, и што ће му, кадъ изповеди и призна, съ разлогомъ и благоразумно быти примљно. Старайте се дакле родители и воспитатели! Да спрамъ ваше деце и питомаца у любовномъ одношеню стоите, и да имъ свакомъ приликомъ засведочите, да сте вы њини прави добротинители, савѣтницы и доброжелатели; па ћете, како и у другомъ, тако и у изпитиваню самогъ себе, вашу децу лако привикнути и научити.

О домаћемъ животу и међусобномъ обхоћеню укућана. Домаћиј е животъ и ме-

Ћусобно обхођењѣ укућана, особито родитеља, најболѣй образацъ, и најболѣй воспитатель и учитель деце. Шта старіи чланови фамиліе раде, и како међу собомъ живе, онакавъ обично и деца начинъ рада и живота узму. Деца, како у пословима своимъ родителѣма и другимъ старіимъ подражаваю, тако и у обхођењу, и у свимъ осталимъ њинымъ дѣйствованяма. Мужска деца истина, да се на отца и остале мужке главе угледаю, а женска на матеръ и другу челядь у кући; но ипакъ одъ женскогъ пола домаће воспитанѣ и мужке и женске деце највише зависи. Мати є самомъ природомъ опредѣлена за средоточіе фамиліе, око когъ се све окреће. Она има то свойство, кое све къ себи привлачи, и око кое се све купи. Деца докъ су мала, сва на ню гледаю, у ню очи упиру, и ню у памети и у уображеню

свомъ непрестано имаю ; а отца, као каквогъ госта сматраю. Она спрамъ отца осећаю страхопочитанъ, а спрамъ матере праву и највећу любовъ. И башъ изъ овогъ узрока , што є мати за децу , особито малу , тако рећи све и сва, домаће воспитанъ њино одъ нѣ највише и зависи. Но знаю ли ово све матере , и владаю ли се свомъ важномъ положеню достоинно ? Никако. Млоге мисле , да є само то њина дужность , да децу одгаю , т. є. да їй са онимъ потребама снабдѣваю , коє тѣло снажи и подиже ; а о воспитаню њиномъ ни мало се небрину и немисле. Оне не ће , да се стараю и брину своє деце наклоности душе и моћи осећаня упознавати , и по томе се тако управляти , како бы ону любовъ , кою деца спрамъ њи имаю , на све оно разпрострле , што є : истинно , добро , праведно и лепо.

Шта више, многе матере, а и очеви, кваре и утаманюю и ону природну добродѣтель, која се у децы налази. Деца, као што е речено, имаю спрамъ родитеља страхопочитанѣ и зюбавѣ; но ову родителѣи у место да умножаваю и разпростиру, преобраћаю незнанѣмъ своимъ у порокъ. Мати, кадъ отацъ накара коє дете и ово почне плакати, каже: „Оди мени сыне или кѣри,“ набрецујући се на мужа и нѣговъ поступакъ опорочавајући; а отацъ опетъ, кадъ иѣ мати накара, брани децу и прети, да ће свою жену бити, и т. д. Кадъ су пакъ добре волѣ и са децомъ се забавляю, често мати каже детету: Опсуй тати то и то; а отацъ, да ово жени врати, учи иѣ, ово или оно матери псовати. Къ овомъ уче иѣ, да своє родителѣ бию (!). Мати каже детенцету: „Удри тату, а отацъ удари маму или нану;“ и тако сами иѣ родителѣи уче найвећемъ злу и пороку. —

Тешко вама (а и вашимъ млађимъ) родители, кои овако и овомъ подобно са своіомъ децомъ поступате! Деца, докъ су мала и нејка, за сваку неповољностъ, коју мисле, да имъ родители учине свете се отцу крозъ матеръ, а матери крозъ отца; а кадъ оячаю, онда зло по васъ родители! Не, не родители! Узмите се наумъ, како съ вашимъ децомъ поступате, шта предъ њима говорите и радите. Ваша є света и највећа дужностъ та: да дечиє почитанъ и дечию любовъ спрямъ васъ, спрямъ човечества и спрямъ свега оногъ, што є добродѣтелно умножавате. Мати, ништа и никакавъ поступакъ очинъ съ децомъ несме опорочавати предъ млађима; а тако исто и отаць материнъ. Родители нетреба и несмеду ни ушали оно предъ децомъ говорити, што се не бы са почитанъмъ и любови дечиюмъ спрямъ њи слагало.

Шта више, и само њино међусобно обхођењѣ у свакомъ призреню мора бити любезно, сложно и єдинодушно; єрѣ са цандрљивостѣу и набрецыванѣмъ матере на отца, а псовкомъ и боемъ отца спрамъ матере, губе деца сваку любовъ и свако почитанѣ спрамъ свои родителя. Ово изгубивши, изгублѣна су деца за родителѣ, и њина є надежда, кою у својой децы полагају, пропала; єрѣ безъ любви нема никакве на свету добродѣтели. Па како є ово света истина, и како є любовъ деце кѣ родителѣма пресвета и божествена; то треба, да є родителѣма найвећа брига: ову боганю добродѣтели свое деце укреплявати и разпростирати. —

Да бы родители и старешине кућни у овомъ іоштѣ болѣ успѣли, нужно имѣ є старати се, да у целомъ дому, целой фамили, любовъ

међусобна влада. О великой важности овогъ за воспитавањъ деце свакій се уверити може, кадъ само на ону децу погледи и помисли, коя су у онимъ домовима одрастла, у којима любви међусобне нема, и гди раздоръ и неслога влада. У овакимъ кућама одгаена деца, изгубљена су и за родителъ, и за сродне, и за цело човечество. Зато родители и старешине кућни! Старайте се, да у вашимъ домовима, у вашимъ фамиліяма божествена любовь влада; да ваша деца и ваши млађій ништа невиде и непримѣте, што бы имъ любовь къ вама, а крозь то и къ целомъ човечеству, гасило. Брините се и будите неуморими у томъ, да ваша деца и ваши млађій свагда само оно изъ ваши уста слушаю и васъ радити гледаю, што ѣ любовно, добро, праведно и лепо; па ће и вама и вашој децы благо быти, и свакій ће казати:

„Благо родителѣма, кои су тако красанъ породъ изродили.“

О обхоѣеню у дружству. За домаћимъ и међусобнымъ обхоѣенѣмъ укућана, дружба су одъ найвеће важности за воспитаванѣ деце, особито у обхоѣеню съ людьми. Деца обично врло добро пазе, и оно добро памте, шта у нѣномъ присутству бѣва, шта старіи раде, и како се међу собомъ обходе. Но ова є пазљивость іоштѣ живля кодъ деце, кадъ се са родителѣма и другимъ старіимъ гди у дружству налазе. Деца се обично предъ страннымъ лицама и у дружству устручаваю быти немирна, но тымъ любопитљивіє и пазљивіє слушаю и гледаю, шта се ту говори и ради. Она врло добро памте свако движенѣ и сваку речь старіи, па после овѣма подражаваю; и тако мало по мало

сасвымъ нѣинъ начинъ обхоѣеня приме. По овоме, дружба су найболѣ прилике, да родители свою децу у обхоѣеню съ людима обучаваю. Но на жалость казати се мора, да родители ово чинити скоро сасвымъ пренебрегаваю. Они уобште, а особито матере, имаю обичай, кадъ куда у дружба поѣу, децу кодъ куѣе оставляти мислеѣи и говореѣи: „Шта ѣе она у друбству, да намъ досаѣую; такоше намъ у душу и кодъ куѣе, па да мира немамо, и кадъ кудъ отидемо.“ Ако иѣ пакъ кудъ и поведу, ни мало непазе, шта предъ децомъ говоре и како се обходе. Ту су често: оговараня, хуленя, манисаня, зобеня, завиѣеня или ласканя, претвараня, подличеня. Укратко, при свемъ томъ, што своіой децы добра желе, по веѣой части све оно говоре и раде предъ нѣима, што имъ више на развратность и

зло служи, него за науку и поуче-
нѣ у обхоѣеню.

Родители, да бы са своіомъ
децомъ онако поступали, како е
нуждно, треба да слабо и одвећъ
редко кудъ одлазе безъ свое деце.
Одъ нѣи се, особито матери, за-
хтева, да свою децу свагда предъ
очима имаю, и да се свакогъ тако-
вогъ разговора и обхоѣеня чуваю,
кое бы зло дѣйство на нѣину децу
имало. Кадъ изъ дружба добу
съ децомъ кући, или се дружба,
кое е кодъ нѣи было разиѣе, тре-
ба да децы дозволе, да имъ пре-
поведе и изяве: шта су овомъ или
ономъ приликомъ примѣтила, и шта
имъ се одъ оногъ, што су у друж-
ству чула и видила допада, а шта
имъ се недопада. При овомъ не-
смеду родители и воспитатели
са своимъ мнѣніяма итати, него
треба пустити, да имъ деца, по
свомъ представлѣню и увиѣеню,

све и сва сама кажу. За овимъ, што су добро сватила и погодила, и што є добро дѣйство и упечатлѣнѣ у њима произвело, мораю се старати, да га оячаю и укрепе; а што є зло и неистино, да га ослабе и униште. Деца обично безъ икаквогъ многогъ и дугогъ расуђиваня и изпитиваня погрешке, и шта имъ се у дружству допало ніє, одкриваю и казую; но треба їй одъ овогъ чувати и позоръ имъ обраћати, да сама увиде, да є ружно хитати са даванѣмъ мнѣнія о другомъ, и да се тyme дружевный животъ кварѣ. Треба їй привикнявати стрплѣню, расудливости, озбиљности, правичности, великодушію. Недозволявати имъ никадъ о ближнѣмъ безъ човеколюбія говорити, а іоштъ манѣ когъ оговарати, зле речи о њму разпростирати и изсмеявати га; него само имъ у толико допуштати, да о дру-

гомъ мысли свое (и то само предъ
родительима и воспитательима) ка-
зивати могу, у колико ће имъ за
науку служити, да се одъ примѣне-
ны погрешака чуваю. Предста-
вляти имъ треба да свакій човекъ
погрешити може, и да смо мы, као
слаби люди све оно извинявати
дужни, што є за извиненѣ. — Ро-
дители и воспитатели! Знайте,
да є човекъ безъ дружба и ако
се незна у овомъ достойно обхо-
дити, пола мртавѣ; па се старай-
те, да вашу децу одъ најраніє мла-
дости за ово приуготовите и успо-
собите. А у овомъ ѣте ій, по на-
поменутомъ начину, не само како
є за животъ човеческій найнужд-
ніє воспитати; него ѣте ій и па-
метнымъ и добродѣтельнымъ люди-
ма учинити.

О Послушности и попуш-
таню єдно другомъ. Послуш-

ность и попуштанѣ у мнѣнію врло є нужно у животу човеческомъ. Кои се у младости ненаучи послушнымъ быти, и у разговору, о буди комъ предмету воѣеномъ, попуштати, тай ће у животу свомъ млога зла претрпити. Човекъ се мора ограничити и одъ природне слободе нешто жертвовати; или мора дружба избегавати, нѣову ползу и увеселеня презирати, и у свомъ обиталишту, у своіой кући, као у пустыњи живити. Свакій старіи очекує и радъ є, да га млађій слушаю, да му се повиную, и да му у разговору неговоре противно, па было то у кругу фамилярномъ или гди му драго; и ово є праведна желя и очекиванѣ. Али старіимъ треба добро пазити и мотрити, да у млађима чувство истине, правде и човеколюбія неповреде. Родители и старіи несмеду захтевати одъ млађе, слепу послушность, по-

винованѣ и попуштанѣ; єрѣ тымъ бы имъ одрицали и одузимали оно, што є свакомъ човеку свойствено, и безъ когъ бы человекъ у редѣ безсловесны животны дошао. Родители, старіи и воспитатели дакле мораю се старати, да нѣина деца, нѣини млађій, изъ внутренѣгъ, промишляваюћегъ и слободногъ увереня, своимъ старіимъ послушна буду и попуштаю. Они мораю пазити, да нѣине заповести и нѣини разговори буду умѣстни, паметни и чувство истине и правде пробуђуюћи. Далѣ мораю се чувати, да деца и млађима онаково што неналажу, и одѣ нѣи оно незахтеваю, што не бы у станю были испунити, и што имъ не бы благо и пріятно было. При овомъ наравно, благодѣ и пріятностѣ треба са важностѣу и озбиљностѣу саюжувати; єрѣ иначе деца се разпуштаю и размазую, а крозѣ ово іогу-

наста и тврдоглава постаю. Многи родители, изъ превелике любви и нѣжности къ децы, сасвымъ їй покваре. Они имъ све и сва по вољи чине и у свему имъ угађаю немислећи, да їй тyme привикњаваю, само свою волю и желю изпунявати, па было то родительима угодно или не было. Деца овомъ навикнута мораю быти іогунаста, непослушна и тврдоглава, и сваће средства употребити, да оно буде, што она хоће. Докъ су мала употребиће умиљаванъ, ласканъ, претваранъ и плачь; а кадъ већа буду упорность, лажь, непослушность. Зато родители! Добро пазите, шта, у чему и како треба децы угађати. Дете, кадъ поиште што одъ васъ, и вы му то у први ма одкажете, не смете му ни после исто дати, кадъ се оно почне око васъ умиљавати, ласкати вамъ или плакати. Овога се морате зато чувати, што ће се деца иначе привикнути, злимъ и неуреднымъ средствама, свою желю и

захтеваня постизавати и изпуњава-
ти, а крозь то ласкательству се
упорству и іогунству научити. При
томъ не треба децы, као што оби-
чай имате укратко одговарати:
Недамъ, ћути, или нећешъ то или
оно добити; еръ тымъ доводите
децу у негодованъ спрамъ васъ, и
неко упорство и инатъ даєте имъ
осећати. Вы треба, да децы сваг-
да узрокъ кажете: зашто имъ ово
или оно повољи учинити неможе-
те, зашто имъ то или оно не да-
те, описавши имъ неумѣстность,
зла слѣдства, или непристойность
захтеваня.

Отаць, мати и други укућани
треба, да буду сагласни у изпуња-
ваню воля и желя деце. Мати не-
сме оне волѣ и желѣ деце изпуња-
вати, коє имъ отаць одказує; а та-
ко треба и отаць спрамъ матере
у воспитаваню деце, да се управ-
ля. Ништа неможе децу тако по-
кварити, и іогунству, непослушно-
сти, лажи и претвараню научити,
као несагласіє и неспоразумеванъ
родителя и остали домаћи. Теш-

ко децы, гди мати, отаць и остали укућани, едно одъ другогъ крїюшта раде, гди се неслушаю, и гди едно другомъ непопушта. У овакимъ фамиліяма привикну се и науче деца лажи, непослушности и іогунству; па после, и кадъ зрели люди буду и у грађанскій животъ ступе, слѣдоваће свомъ зломъ навичаю, т. е. трудиће се да лаганѣмъ свое намѣре постигну, быће непослушни и неуслужни спрамъ сабраће и власти, и гдигодъ у дружество дођу, свађу ће и разпру заметати. Укратко, быће изгублѣни за дружественый и грађанскій животъ, и човечеству ће на штету и срамоту служити. Зато родители и старіи фамилія! Слушайте се и едно другомъ попуштайте. Ово чините, колико за собствено спокойство, миръ и напредакъ вашъ, толико іошть више, за любавъ доброгъ воспитания ваше деце. Учите ій вашимъ

собственнымъ поступцыма услужности и попуштаню; ерь гди овога нема, и гди едно другомъ непопушта, ту мора быти међусобне разпре, свађе и други млогостручны зли послѣдица, коє су дружевномъ животу човеческомъ сасвымъ убиточне, и коє сваку добродѣтель уништаваю. Родители, воспитатели и старешине домова! Старайте се дакле, да вашу децу и ваше млађе послушности и попуштаню привикнете и у овомъ ѿ воспита-те; па ће она быти за васъ найвећа утѣха, за фамиліє, у којима су одрасла найвећа дика, а за друже-вный и грађанскій животъ правый и достойный поносъ.

О уништаваню зависти, злобе и гордости. Съ кимъ годъ човекъ разговоръ, о зависти, злоби и гордости поведе, свакій признає, да су ове страсти отров-

на гуя човечества; па опетъ, мало ћемо люди наћи, кои иј у срцу немаю. — Садъ питајмо: Па одкуда то долази? Одговорити се може укратко: Одъ невоспитаня и непросвете, или болъ рећи одъ злогъ воспитаня и глупости. Свакій човекъ одъ природе тежи къ нечемъ болъмъ, тежи и жели да има све оно, што у другогъ види. Овой тежњи и жельи, ако се добаръ праваць у самомъ зачетку развитка нѣногъ неда, постане прекомерна; и онда ѿ, страсть и порокъ. Изъ прекомерне тежњи и желѣ за чимъ, рађа се зависть и злоба, а изъ постиженя суѣтны желя и тежня, гордость.

Да бы одъ овы порока децу сачували, нужно ѿ, да иј одъ најраніе младости на умереность и задовольство привикнявамо. Родители и воспитатели, како у другомъ, тако и у овомъ, највећу услугу човечеству принети могу.

Они треба да зависть, злобу и гордость, као найвеће противнике свакой добродѣтели, іоштъ у невинымъ годинама своѣ деце уништаваю; а ово чинити могу, кадъ настаюваю, да деца у свачему умерена буду, и кадъ се стараю, да се у њима незадовольство непробуђує. Но чинели то родители? Одрѣћъ слабо, или никако. Шта више, многи родители, незнанѣмъ своимъ и глупошћу своіомъ рече не пороке у своіой децы сами пробуђую и на ове ій подстрекаваю. Они међу децомъ, ако имъ є Богъ такове више дао, чине разлике; єдно радіє имаю, него друго; єдномъ су поклонити, него другомъ. Деца ову неправду опазивши и осетивши, кадъ родительима ништа немогу, почну завидити и злобити свомъ брату, или сестри, кою родители већма воле, него њи; а оно дете, комъ су родители више

наклони, почне се гордити и пркоснымъ се показивати справмъ остале деце. И тако сами родители почну пробуђивати у своіой децы зависть, злобу и гордость, а крозъ ово међусобну мрзость, незадовољство и свако зло. О истини овогъ свакій ће се родитель уверити, само нека пази на движеніѣ духа деце, кадъ єдномъ детету што купи или да, а другой неће, или неда. Сва ће деца гракнутъ на оно дете, комъ су се родители наклонитіи показали, а оно ће опетъ томъ наклоности постати гордо и пркостно. Но рећиће когодъ, да се родительима забранює єдно дете радіє имати, него друго, и да несмеду ни маньой децы у ничему угодити и по вољи учинити, кадъ и већой исто учинити нећею, или немогу; а природно є, да родители неку разлику у воленю деце чине, да маню воле, него већу (о-

собито наймлађе), и да се маньой децы више угађати мора, него већой. У природи има нешто и тога и одрећи се не да; али родители и стари несмеду ово унутрашнѣ осећанѣ тако упражнявати, како ће зависть, злобу, гордость, пркость, међусобну мрзость и друге пороке у децы пробуђивати. Они несмеду ни речма ни дѣломъ показивати се, да едно дете више воле, него друго, ако нежеле свою децу пропасти и Каиновомъ грѣху водити; него свагда и у свему равеность и еднакость међу нѣма наблюдавати. Ако малой децы што нибудъ чине, кое већой не ће или за нѣи нѣе оно, што є за малу децу; то мораю стариой разяснявати и доказивати: да ово или оно нѣе за нѣи, да су то или оно и нѣима чинили, кадъ су мала была и томъ равна. Овымъ начиномъ треба и маню децу обавешћавати, кадъ ве-

кой ово или оно чине и даю. У-
обште пакъ родителя, воспита-
теля и домаћина є дужность, рав-
ность и єднакостъ међу децомъ,
питомцыма и млаћима наблюдава-
ти; єрь иначе сами сею раздоръ
међу нѣима и трую имъ срце и ду-
шу: завистѣу, злобомъ, гордостѣу
и другимъ пороцыма. Родители
дакле и воспитатели! Пазите на
ово и немойте разлике чинити ме-
ђу вашомъ децомъ и вашимъ пи-
томцыма. Кадъ єдномъ детету одъ
хальина начините што, начините и
другомъ; кадъ што єдномъ дате,
подайте и другомъ; кадъ єдно за-
што му драго было похвалите, а
и друго похвалу заслужує, похва-
лите и оно; или кадъ єдно дете
или питомца вашегъ за какву кри-
вицу казните, немойте ни другоъ
безъ казни оставити, ако є исте
кривице участникъ. Овымъ начи-
номъ уливаћете у срце вашей де-

цы и вашимъ питомцыма правичность, и сачуваѣете имъ нѣжна чувства, да се пороцыма : завистѣу, злomboмъ и гордостѣу неотрую. —

Далѣ треба децу одъ суѣте чувати, ерѣ ова пораѣа гордостъ и граничи съ лудошѣу. Нетреба деце лепоту и красоту тѣлесну хвалити, него имъ треба свагда казивати и говорити, да е тѣлесна лепоте непостояна и времена, а душевна постоянна и вечита. Човекъ е свакиѣ одъ Бога лепо створенъ, па е лепъ, но najlepшій е онаѣ, кои е душевно красанъ, кои е добаръ, поштенъ и правичанъ ; и забадава е сва споляшна лепота безъ душевне. Родители и воспитатели дакле несмеду тѣлесну лепоту деце похвальивати и привикнявати иѣ, да на хальине, накитъ и украшеня тѣлесна много држе, па ма у станю были богзна како китити иѣ. Одъ овогъ мораю свою децу чувати, коѣ да суѣтна непостану, коѣ

пакъ што е среѣа човеческа промен-
љива ; па кадъ се одъ малена томъ
привикну, а доцнѣ и съ временомъ
у станю небуду исто чинити, онда
незадовольство съ њима обвлада-
ти мора, кое многостручна зла за
собомъ вуче.

Да бы пакъ родители и воспи-
татели у воспитаваню деце успѣ-
вати могли, одвећъ имъ е потреб-
но чувати се, да деца у њима са-
мимъ непримѣчаваю : зависть, зло-
бу, гордость и суѣту ; еръ деца,
као што е речено, врло добро па-
зе на разговоръ, дѣла и осећаня
свои родителя и старіи, па по томъ
се после и она управляю подража-
ваюћи имъ. Ако се родители и
старіи по свомъ зломъ навичаю и
слабости одъ буди когъ порока уз-
државати немогу, то поне предъ
децомъ избегавати могу да нечине.
Благоразумность треба дакле да у
свыма своимъ пословима и разго-
ворима употребљаваю, а особито

кадъ предъ децомъ што говоре и раде, и кадъ се ове нѣинъ разговоръ и посао тиче. Гди нема благоразумности, божествене благоразумности, ту нема ни добродѣтели; а гди нема ове, ту нема ни найманъ надежде, да ће деца добро воспитана быти моћи. Зато родители и воспитатели деце! Старайте се, да у вашимъ домовима и дружевнымъ круговима добродѣтель влада, да ваша деца и ваши млађий овимъ найвышимъ, божественымъ даромъ, своя нѣжна срца и чувства одъ найраніе младости облагорођавати и обогаћавати почну; па ће и вама, и вашој децы, и свој сабраћи, съ којима она живила буду, благо быти.

О добродѣтели ваособъ.

Цео садржай досадъ реченогъ о воспитаваню деце, односи се на

добродѣтель. Но найвыше помысли ове речи „Добродѣтель,“ састое се : у любви къ Богу, ближнѣмъ и самомъ себи. Любити Бога значи, Нѣгове свете заповеди извршивати, или другимъ реч'ма, Нѣга се бояти и право чинити; любити ближнѣ, т. е. све люде, зове се, никомъ ништа нечинити, што сами не бы ради, да намъ ко чини, а све имъ чинити, што бы сами ради, да намъ они чине; любити самогъ себе значи, быти у свачему умеренѣ, и свако зло одъ себе удалявати.

О любви къ Богу. Да бы родители и учителя свою децу и свое ученике у любви къ Богу воспитати могли, нужно имъ е, да они сами, богобоязливии и побожни буду; па као такови и прави Христїяни, да се стараю децу свою дѣломъ у истомъ утврђивати.

Они треба къ срцу и са уверенѣмъ о преблагомъ Творцу децы да говоре, и ни єдну прилику непропуштаю, благодѣи и добротѣи Нѣгова спрамъ люди, истой найживлѣ представляти. Ово представлянѣ о Богу и свемогуѣности Нѣговой нетреба да се састои само у речѣма: Богъ є светъ, и све што у нѣму видимо и невидимо. створіо; Онъ є све премудро уредіо и съ нѣима управля и т. д.; него треба сходно понятію и осеѣаню деце о свакомъ предмету и свакомъ приликомъ питаня имъ полагаги: Ко є створіо землю, на коіой живимо? Ко є сунце створіо и заповедіо му, да землю и све што є на нѣой грее? Бы ли могли дисати, па и живити, да Богъ воздухъ или ветаръ нѣ створіо? Шта бы съ нама было, да Твораць небесный нѣ наредіо, да изъ землѣ жито, дрвеѣе и друго растѣнїе и

билъ расте? Бы ли могли живити, да воде нема, и ко ову дае? Шта бы са усевима было, да Богъ ніе наредіо, да кише одъ времена до времена буде? Ко є толику и тако разну животиню (овце, козе, свинѣ, кокоши и т. д.) створіо? Зашто є Богъ човеку дао разумъ, кадъ га є створіо? (Да Му се моли и благодари Му). Има ли осимъ човека іоштѣ когъ створеня, коє бы Богу благодарило, што га є створіо, и што му дае, да може и да има одъ чега живити? (Нема). Ко овай светъ обдржава и нама здравлѣ дае? и т. д. На свако одъ овы, и овымъ подобны, питаня, кадъ дете одговори, ако погоди и добро одговори, треба га у истомъ укрепити и утврдити, да є заиста тако, и да другоячіє быти неможе; а ако непогоди и добро неодговори, мараю му се праве и истине мисли о питаномъ дати. Къ овомъ, за

доказати децы савршенство Творца небесногъ и увѣрити їй, да є Богъ справъ люди наймилостивїи, нужно имъ є казивати: Да ништа и никаквогъ створеня на свету нема, чему бы са здравымъ разумомъ и са уверенїмъ рећи могли: да му што оскудѣва, и да нїє савршено; да є човекъ надъ свымъ створеняма на земљи некїй господаръ, и да їй на свою користь употреблява и одъ нѣи ползе има. Питати їй треба: Има ли, н. п. на овцы штогодъ, чему бы рећи могли, да нїє на свомъ месту, да нїє савршено, и да одъ свачега, што є на нѣой, ползе имати неможемо? Шта мислите децо! Има ли штогодъ на свету, одъ чега нико никакве ползе нема, или имати неможе? Єли све, што на свету има, дато човеку, да одъ нѣга ползе има, и да га на свою користь употреблявати може? — Єсте, и заиста єсте! Преблагїй є

Богъ све и сва найсавршеніе створіо, премудро наредіо и човеку, обдаривши га съ разумомъ, дао, да надъ свымъ створеняма некій господаръ буде и съ ньима се ползує. По овоме, да бы децу што болъ убѣдили и у любви къ Богу утврдили, треба неброєна добротинства божія са малимъ даровима човеческимъ сравньивати и казивати: Вы знате децо! Да сте дужни ономъ човеку благодарити, кои вамъ н. п. ябуку, или буди шта на даръ да; па кадъ є ово истина, и одъ насъ се захтева, да за єданъ и найманый даракъ учинѣнъ намъ благодаримо, то: колико смо више дужни Ономъ благодарити, Кои насъ є створіо, све обдржава, здравлѣ намъ дає, и све што имамо, одъ Нѣга имамо! — За овимъ нужно имъ є казивати, у чему се ова благодарность спрямъ преблагогъ Творца и найвећегъ Благодѣтеля нашегъ састои: У бо-

гобоязливости и добримъ дѣлима, т. е. да никадѣ ништа нечинимо, што бы Нѣгово свето име обезсвећавало и на одуваженѣ служи-ло; и да никадѣ ништа неговори-мо, што бы се на умаленѣ Нѣгове славе односило и свемогућность Му отказивало. Къ овомъ треба Му се свагда и одъ свегъ срца мо-лити, са свымъ чувствама одданѣ Му быти и крозъ цео животъ нашъ тако се управляти, како ћемо сваг-да, на свакомъ месту и у свакомъ дѣлу, у гласу Нѣговомъ, а савѣсти нашей утѣху и задовольство наћи. Немойте дакле вы родители! Вашу децу и ваше млађе суевѣрїю (баяню, врачаню и т. д.) учити, ерѣ тимъ їй учите млогобожеству и непризнаню свемогућности божїе; чувайте се привикнявати їй, да се божїимъ име-номъ буд' зашта и у маленкости-ма куну, ерѣ тымъ се привикняваю божїе име обезсвећавати и за най-

већу светиню непочитовати; не-
мойте неатљиви бити, вашу децу
и ваше млађе одъ најраніе младо-
сти привикњавати у цркву иѣи, Бо-
гу се молити, и Нѣму, као пребла-
гомъ Творцу и највећемъ Благо-
дѣтелю свомъ, одъ свегъ срца и
свомъ душомъ благодарити. Кои
родители и старіи свою децу и
свое млађе у предреченомъ воспи-
таваю и поучаваю, па іѣи и соб-
ственнымъ дѣломъ о истомъ увѣра-
ваю, ти се тврдо надати могу, да
ће свою децу и свое млађе у лю-
бави къ Богу воспитати, а крозъ
ово и најдобродѣтелнімъ іѣи учи-
нити.

О любви къ ближнѣмъ.
У любви къ Богу садржи се и
любовь къ ближнѣмъ, или свымъ
люд'ма; ерѣ любити Бога значи
Нѣга са страомъ и изъ свегъ срца
почитовати, и право чинити. И за-

иста, ни помислити се неможе, да онай люби Бога, кои право нечини. Има людій, кои се Богу моле, у Нѣга вѣрую и Нѣгово св. име хвале; а овамо неће право да чине. Овакови люди Бога нелюбѣ, и єсу лаже и претворнице; єрѣ вера є безѣ дѣла мртва, вели св. писмо. И управѣ изѣ овогѣ узрока, што дѣло дає животѣ вери, а ово се односи на люде, сачинѣна є друга часть заповѣди божій, коя намѣ прописує: дужности спрамѣ люди, спрамѣ ближнѣи наши.

Любавѣ деце спрамѣ човѣчества, починѣ се развѣяти сѣ любви спрамѣ родителя. Дете мало и текѣ роѣено незна за другѣ люде, него само за родителѣ, особито матерѣ, коя му рану дає. Оно одѣ саме природе люби свою матерѣ, своє родителѣ; и ова є любавѣ найтврѣій темель, на комѣ треба и любавѣ спрамѣ остаѣи люди децы у

срце уливати. — Родители мораю се старати, да њине деце одъ најраніе младости любовъ, почитанъ и уваженъ справъ себе умножаваю, и на све оно, што имъ є, као правымъ Христіјанима и поштенимъ людима чинити нужно, разпростиру. Ово имъ є тымъ нужніе чинити, што деца кадъ одячаю и већа буду, немаю оне потребе и нужде њи онако любити и волети, као кадъ су мала была, и што мало по мало све самосталніа и одъ родителя независиміа постаю. Дете кадъ є и докъ є мало има природну, тѣлесну потребу, за свое родителъ марити, њи любити, и за њи чезнути и везати се; а кадъ порасте, ово посеби престане. Садъ, да бы родители свое деце любовъ и почитанъ и кадъ порасту задржали и сачували, па и на остале люде разпрострли, мораю се старати, да са изчезаванъмъ

тѣлесне потребе деце, душевна и морално-христіянска потреба оячава и у срца имъ се улива. Дете докъ є мало, истина да и душевна свойства и осећаня има, свое родителъ любити и почитовати; но ако му се ова добра свойства іоштъ на сиси материной непочну развіяти и чувства облагорођавати, не ће ни свое родителъ, како треба и како є нужно почитовати и любити, а камо ли остале люде и свою сабраћу. Они родителъи врло греше, кои, кадъ се дете на нъи буд' зашта срдѣ и нъи негодує, што му ово или оно по вољи неучиние, мисле и кажу: „Да то не ће чинити, кадъ веће и паметніє буде; да мала деца незнаю, шта оће; да децы треба прутомъ заповедати, ако оћемо, да насъ слушаю; и т. д.“ Тежко онима родителъима, кои свою децу и свое млађе овомъ привикњаваю, и зарана се нестараю,

да нѣина деца оно, што имъ родители по воли неучине, за неумѣстно захтеванѣ држе, и да иѣ изъ любви слушаю и почитую; а іоштѣ ѣе имъ теже быти, кадѣ имъ деца, подѣ прутомѣ слушаюѣа иѣ, порасту, и прутѣ у дечимѣ рукама ячи буде! Узмите се дакле на умѣ родители и старіа! Вы, да бы вашу децу и ваше млаѣе у любви, и изъ ове произлазеѣой добродѣтели воспитали, треба да имъ најживлѣ представляте : Да є насѣ преблагі Творацѣ тако створио, да єданѣ безѣ другога быти и живити неможемо; да смо дужни єданѣ другогѣ любити и почитовати, на услугама єданѣ другомѣ учинѣнымѣ благодарити; єданѣ другогѣ у нужди подпомагати, и ваобште тако се у свымѣ нашимѣ дѣлима управляти, како ѣемо и Богу и людима угодни быти, и како ѣе савѣсть наша намѣ утѣху, радость и задо-

вольство прибавляти. Ово представлянѣ треба децы съ примѣри-ма обяснявати и у свему, што имъ се за науку наводи, увѣравати їй. Мора имъ се казивати и питаня на одговоре давати: Бы ли было дече, да родителя нема? Ко є нѣи родіо и ко їй рани, одева, обува, у чистоти држи, и о свему се, што имъ є нужно брине? Ёсу ли дужна деца своє родителѣ, за толика добра, што имъ чине, почитовати и любити, и нѣи, кадъ остаре надгледати и подпомагати? Шта смо дужни справмъ власти и свію, кои су одъ насъ старіи? Шта бы было съ кућомъ или народомъ, да домаћина укућани, а владѣтеля и старешина у народу нема? У каквомъ бы станю была она кућа или община, или држава, у којої домаћи домаћина, общинари кмета или кнеза, а у држави владѣтеля и власти не бы нико слушао? Бы ли могли люди у лю-

бави, пріятельству и слоги живити, кадъ єданъ другомъ не бы право чинію, кадъ єданъ другою не бы почитовао и єданъ другою одъ штете чувао и одъ неправде бра- нію? Кадъ видимо кога у нужди, а помоћи му можемо, треба ли, да му помоћ дамо? Кадъ кога по- могнемо, или просяку уделимо, изъ каквогъ чувства треба да то добро дѣло изилази? Шта мислите де- цо! Кадъ єданъ човекъ уделює просяцыма изъ суєте, да га люди хвале, а не изъ внутренѣгъ увѣре- ня, да є дужанъ просяцыма уде- ливати и добро чинити, єли то добродѣтеланъ човекъ? (Ніє.) За- што ніє? и т. д. Овакова питаня, коя се на любовь къ ближнѣмъ од- носе одвећъ є нужно, да родители и учителя своіой децы и своимъ ученицыма на одговоре даю; па кадъ деца одговоре и погоде, онда треба, а и може се, изъ сва-

когъ одговора друго питанѣ извести и увѣрити їй : зашто смо ово или оно дужни чинити , а ово или оно нетреба да чинимо ? — Овако и на оваї начинѣ , кои родители и воспитатели свою децу у любви къ людѣма воспитаваю , и собственымъ имъ дѣломъ у истомъ предходе , благо и родителямъ и нѣиной децы ! Они ће у своіой децы имате праве и благодарне сынове , човечество добродѣтелѣ , отечество верне сынове и жителѣ , а правительство послушне граѓане и подайнике .

О любви къ самомъ себи . Любовь є къ самомъ себи svakомъ човеку найближа , и ову му є самъ преблагїй Твораць у срце дубоко уліо . Човекъ , кои самъ себе нелюби , тай нелюби ни Бога ни ближнѣ свое ; єрь природно є , да онаї , кои непознає дужности спрамъ

самогъ себе као најближе стовѣ, тай іѣ справъ Бога и ближнѣи свои ни толико непознае. Онъ треба себе да люби, а и ближнѣ, као самогъ себе. Любити самогъ себе незначі себичанъ быти и све себи грабити, него у свачему умеренъ быти, свако зло одъ себе удалявати, и све што чинимо, треба разлогомъ чинити и тако се управляти, како ѣе наша дѣла, ма се и само насъ тицала, на вечитой правди и истини основана быти. Ово кои нечини, съ нѣимъ страсть влада, а не любовъ, и таковѣ е човекъ порочанъ, а не добродѣтеланъ.

Да бы родители свою децу у любви къ самомъ себи воспитали, мораю іѣ одъ најраніе младости умерености привикнявати. Дете, као што е речено, има природну любовъ къ себи, изъ кое се желѣ къ овомъ или ономъ раѣаю. Ове желѣ деце треба изпитивати, и

сходнымъ начинаемъ умеравати и ограничавати; ерѣ ако се ово нечини, желѣ ће постати неумерене, и онда зло и по родителѣ и по њи-ну децу. Многи родители, и то на жалость отмиѣни и имуѣни, вр-ло зло и несмислено са своіомъ децомъ у овомъ поступаю. Кадѣ види дете у сусѣдногъ детета н. п. лепе хальинице, оно зажели, да су и њѣму онаке, и за ове почне мо-лити свое родителѣ и око њѣ об-летати. Родители оваку и овой подобну желю или одма испуне, и-ли детету обеѣаю, да ће му за Ус-крсѣ или Божиѣ онаке альинице начинити, или ово и оно купити. Ово овако обично и бива, и роди-тели свое деце желѣ испуњаваю, па и велико задовољство у томъ налазе, свое дете, особито женско, као лутку обуѣи и навитити; а не ће да размисле, да се дете одту-да двояко кварѣ: едно, што се при-

викнява желю свою у свачему испуњавати, а друго, што суетно постае. Дете накићено и као лутка обучено почне се поносити, другој децы хвалити, и да му е, да га свакиј види, па е једнако на улици, вратима или прозору. *) Овако и у свачемъ другомъ угађаю родители својој децы и привикњавају њу у жељама своимъ неумерена бити. Шта више, многи родители сами собомъ онакове желѣ у децы својој пробуђују, за које деца по самомъ узрасту њиномъ јошѣ нису, и које се после лако и најлакше у страсти преобрађаю. Тако

*) Зато и видимо да многе девојке, кадѣ се удаду, немогу съ мужевима да добро живе; ерѣ су кодѣ родитеља научиле: желю своју испуњавати, по моди одева-ти се и китити, и на сокаку и прозору једнако стаяти, па кадѣ мужевн ни су у станю и немогу у свему овомъ, да имѣ угоде, онда зло и наопако.

н. п. нуде децу са пићемъ (ракіомъ и виномъ), и овимъ їй запаяю, а немисле ни мало: каква зла слѣдства одтуда произлазе и произићи могу! Са развіанѣмъ деце, развіаю се у њима желѣ за овимъ или онимъ. Но и ове, одъ саме природе развіаюће се желѣ, ако се неумераваю и добаръ имъ се правацъ не дае, преобратиће се у неумереностъ и страсть. Па кадъ е ово истина, то су оне желѣ, које родителѣи несмисленостѣу своіомъ пре времена у децы пробуђую, по себи порокъ. Зато родителѣи! Узмите се добро на умъ у пробуђиваню и испуњаваню желя ваше деце и ваши млађій. Деца су любопитна и незнаю сама желѣ своје изпитивати: есу ли умѣстне или ни су. Она све, што у другогъ виде да има или да другій ради, оно пожеље имати и у дѣлу подражавати. Кадъ дете што зажели, ако му е

желя умѣстна, треба да му в родители и старіи испуне, но съ додаткомъ, да е то добро и умѣстно; а ако ніє, онда мораю му узрокъ казати: зашто му ово или оно учинити немогу, па му и зла слѣдства, кадъ бы му желю испунили, изложити. Тако н. п., ако бы дете заискало воѣа, треба му желю, ако е родительима могуће, испунити, али у исто време и то му казати, да неваля много єсти, єрь одъ многогъ єденя воѣа, добіяю се болести; а ако бы, видеѣи старіє свое, да вино или ракію пію, ове поискало, треба му казати, да за децу вино и ракія ніє, па и узрокъ, зашто ніє, навести му. Ако бы дете, видеѣи у друге деце, што одъ хальина или накита поискало, онда му треба живо представити: да сви люди єднаке хальине и наките имати немогу; да оно опетъ друго што има, што у друге деце не-

ма ; да сви люди ни су у еднакомъ станю и еднако имућни, те да свакій себи оно набавити и купити може, што у другогъ види. — Къ овомъ треба децы увекъ казивати и говорити : да буду добра и послушна , да буду учтива , благообразна и пристойна , и да право раде и Богу се моле , па ће преблагій Твораць небесный , кои о свыма промишлява, дати, те ће се праведне желѣ нѣине изпунити. У свему овомъ одвећъ є нужно, да родители собственымъ дѣлима децы предходе. И заиста, благо оныма родительима, воспитательима и старимъ , кои овако и на овай начинъ нѣине деце желѣ умереваю и развѣню и овакавъ имъ праваць даю ! Они ће свою децу, свое питомце и млаће умерености одиста научити и привикнути, а крозь ово у любви іѣ къ самымъ себи воспитати, и тако іѣ добродѣтельнымъ

люд'ма и правымъ Христїянима учинити.

О важности училишта, и о превеликой потребности, да родители свою децу у училишта шилю.

Училишта су найсветїя и най-полезнїя заведенїя роду човеческомъ. У нѣма се деца наставляю и воспитаваю у свему ономъ, што є нравствено, добро и полезно, што їй къ достоинству човечества узвышава, и што їй опредѣленъ свое постигнїи подпомаже. Училишта предуготовляваю и цркви добре Христїяне; єрь у непреправну землю за усевъ семе бацати, зове се по песковитой пустыни просипати га. Добро устроенна училишта : єсу извори или источницы, изъ кои Христїянска нрав-

ственность, разумность и знаніе из-
вире. И шта бы были люди безъ
училишта? „Куряцы и медведи“
казали су учени и паметни люди.
А тако заиста и есте. Безъ учи-
лишта покрила бы човечество та-
ма, незнаніе и глупо суевѣріе; и
тако бы люди зверски и скотски
живили. О овомъ увѣрава насъ и-
сторія старогъ времена, у комъ у-
чилишта ніе было. Но доцніегъ
времена зрацы просвете разтерали
су, а и садъ разгоне таму, незна-
ніе и глупо суевѣріе; и тако чове-
чество на достоинство нѣгово уз-
вышаваю. Ништа дакле ніе за цр-
кву, за народъ, за праведногъ вла-
дѣтеля и добро правительство та-
ко нужно, као што су училишта.
Безъ овы, нити бы црква имала
добри и верны Христіяна, ни на-
родъ свештеника и управителя, ни
владѣтель и правительство разум-
ны, изображены и добродѣтельны

грађана и подайника. Но осимъ свою училиштны заведенія, основна су училишта найпреча. У њима се темель положе за выше воспитаванъ и изображаванъ; у њима се народъ у гомили воспитава, и изображава и у науцы Христовой наставля; и у њима сви грађани оно знанъ себи прибавляю, коѣмъ є найнужднѣе и найполезнѣе у животу свомъ. Представимо само себи: Какавъ є оно жалостанъ Христїанинъ, кои молитве Христове и заповѣди божїе незна; и какавъ є оно бѣданъ грађанинъ єдне Христїанске држава и правительства, кои читати, писати и рачунати незна? Ово є іоштъ жалостнѣе и бѣднѣе кадъ постои у ономъ народу, кои уставъ има, и гди сви закони и све уредбе єднаку силу за све жителъ єдне државе имаю. — Исто тако незгодно є и за правительство, и цѣль му є тяжело постићи, кадъ оно издає за-

коне и уредбе за своє саграђане, а ови незнајући иј читати, и неразумевајући иј, по њима се неуправљаю. — Изъ наведены узрока я одъ свегъ срца желимъ, а и свакій правый Србинъ треба да жели и свойски настоява, да се у нашемъ отечеству: што више основны училишта подигне; да свако дете, и мужко и женско, ова најполезнія заведенія посѣђавати почне; и да се о томъ срдечно стара, како ће основна училишта добро воспитане и способне учитель добіяти, и како ће се њино станъ побольшати.

По природномъ и грађанскомъ праву треба да се свакій родителъ и домаћій старешина, о нравственомъ воспитаню и Христіянскомъ изображеню свое дечице и свои домаћи стара. Онъ треба да се брине: како ће њгова деца добри Христіјани, честити чланови свое фамиліе и общтине, верни и по-

слушни грађани свои власти и отечестволюбиви быти. Но ове дужности непознае свакій родитель и домаћинъ, и незна, како може свою најсветію дужность испунити и најблагороднію намѣру постићи; зато дужности родителя и домаћина, постаю дужностима и владѣтеля и правительства. Што є домаћинъ у кући, то є владѣтель и правительство у држави. Ово є одавно речено и узето є изъ живота и међусобногъ сношеня грађана и правительства. Али владѣтель съ правительствомъ мора имати вышу цѣль, него што такову єданъ домаћинъ имати може. Родителя и домаћина дужность є свою децу у училишта шилати и са нужнымъ їй потребама снабдѣвати; но они и ове дужности, ако су прости непознаю, а камо ли, да знаду: шта є децы найнуждніє учити; одкуда се способни учителя добивати могу; и т. д. Зато владѣтель съ пра-

вительствомъ, узъ ову вышу цѣль и дужность свою, мора родителѣ на изпуњаванѣ дужности спрамъ свое деце принуђавати, па и найстрожіе мере употребљавати, ако иначе у овомъ успѣти нѣ могуће.—

У нашемъ отечеству одвећъ мало деце основна училишта посѣћава, одкуда се види, да родителѣи дужности спрамъ свое деце не познаю. Они бивши подъ ярмомъ и угнѣтенѣмъ туђина, ни су имали ни училишта, а камо ли да су се у овима учити и са најглавнѣимъ дужности упознатима могли. Новіегъ, особито најновіегъ времена училишта е се прилично умножило; но кадъ на нѣино станѣ уобште погледимо и узмемо, колико деце у нѣи иде и како іѣ посѣћава, са жалостнымъ срцемъ рећи морамо: да слабо успѣвамо у просвети, и да оно, што намъ е као Христїянима најнужднѣе, остае пренебрегнуто. Прости родителѣи, кадъ имъ се говори,

да децу у училишта шилу, обично кажу: „Не ће ми бити попъ или писаръ, те да га на школу даемъ.“ Неки други опетъ, особито, кадъ имъ власть каже, да децу у школу даду, веле: „Нема ко да ми чува стоку; или имамъ еднога у солдатама изъ мое куће, па заръ и ђака да дамъ.“ Изъ овы изговора лако се видети може, колико прости люди училишта ценити и уважавати знаду. Исто тако види се и то, да они вештину читаня, писаня и рачунаня држе за некій обичный занатъ, па по томе и суде, да свакій онай, кои читати зна, треба да попъ буде, а онай, кои писати научи, писаръ. Кадъ пакъ простъ човекъ и да свое дете у училиште, онъ држи да га е дао, да народу и правителству служи. — Овай зао и неистинитъ начинъ мишлѣня, о даваню деце у училишта, само зато наводимъ, да се болъ и яснѣ

види: єли могуће, безъ строгій ме-
ра одъ стране правительства, у про-
свети напредовати и до тогъ доћи,
да свакій човекъ, као Христіянинъ:
Богу се молити, читати, писати и
рачунити научи. Я држимъ, да ніє
могуће; зато дужность и позива
Правительство наше, да се о овомъ
отечески постара и родительске
дужности спрамъ деце къ срцу
прими. —

Родители и старешине дома-
ћи! Немойте чекати, да васъ вла-
сти на даванъ деце у училишта
преморавая; немойте дужности ва-
ше спрамъ дечице пренебрегавати.
Та вы сами кажете за онога, кои
незна читати, да є слепъ кодъ о-
чію; вы сте добро увидили, како
є свакомъ човеку знанъ читаня,
писаня и рачунаня нужно, єрь сва-
кій данъ и свакій сатъ имате тако-
вогъ посла међу собомъ, у комъ се
вамъ потреба показує, часъ єдно,

часъ друго знати. Купите или продате што, нужно вамъ е, *прорачунити*; узмете или дате комъ што у заемъ, треба вамъ, *записати*, да не заборавете; дође вамъ позивъ одъ суда, да на рочиште дођете, или књига (писмо), треба вамъ е, *прочитати* или *проучити*. Родители и старешине! Вы добро и то знате, да онай ніе ковачъ, кои ковати незна, и да бы онай лажа и варалица быо, кои бы казао, да е терзія или кроячъ, па бы васъ преварио и сукно, незнаюћи овогъ заната, покварио. Тако исто стои и са онимъ, кои каже и држисе да е Христіянинъ, а овамо ни прекрстити се честито незна, а камо ли, да христіянске молитве и божіе заповеди зна, и по њима живи. — Зато немойте пренебрегавати и за маленкостъ држати, децу у школу давати, да се као Христіяни Богу молити науче и познаду: шта су дуж-

на справъ Бога, као Творца свогъ, шта справъ васъ, као родителя нѣины, шта справъ власти и други старіи, шта справъ свію люди, и напоследку шта справъ сами себе. Я знамъ, да є свакій родитель пунъ задовольства и радости, кадъ види, да му детенце Богу се моли ти научи, и у очи Недель и празника, кадъ домаћинъ по свомъ христіанскомъ обичаю, све домаће Богу се моли скупы, узме Часловацъ и изъ нѣга нуждне молитве чита. Ово є и момъ отцу, кадъ самъ у школу ишао и молитве научіо, найвеће задовольство и управъ блаженство прибавляло, за то ово што наводимъ изъ собственогъ изкуства знамъ да є тако; па збогъ тога и говоримъ къ вама родители, да дечицу у училишта даєте и одъ овы ій незадржавате. — Што вы незнате молитве и заповеди божіє, не ће васъ ни Богъ ни люди

осудити, ерѣ были сте подѣ ту-
ѣимѣ ярмомѣ и ни сте имали при-
лике то учинити; али тымѣ веѣий
грѣхѣ и одговорѣ на себе навлачи-
те, ако свою децу у училишта не-
даѣте, да барѣ она науче оно, што
имѣ е као Христїянима найнужднїе.
Ово пакѣ чинити, данасѣ хвала
буди свемогуѣемѣ Творцу, не са-
мо да ништа нестои на путу, него
їоштѣ и правителство подпомаже
и стара се, да дечица, коя у шко-
лу иду, недангубе и све оно извик-
ну и науче, што имѣ е и као Хри-
стїянима и као людѣма знати нуж-
дно.

Кѣ овомѣ представите себи
родителѣи и то: е ли вамѣ мало и
неяко дете (одѣ 6 или 7 година)
одѣ какве ползе и користи кадѣ
кодѣ куѣе седи; па ѣете увидити,
да нїе. Шта выше, оно вамѣ е одѣ
штете; ерѣ идуѣи по луговима, и
сокацыма, пенюѣи се по дрвеѣу, о-

даюћи поредъ река и купаюћи се по вировима (гди таковы има): цепа хальнице, може га кола и марва згазити, може съ дрвета пасти и убити се или руку и ногу пребити, и лако се може у води удавити. Далъ привикњава се у безпослицы време проводити и леньствовати, а и вы еднако у бриги быти морате, да му се што, оставивши га и на радъ отишавши, догодило нѣ. Одъ овога свега учитель га чува, вама бригу, да му се што не догоди, съ врата скида, и учи га свему ономъ што му ѡ и за овай и за онай светъ найнужднѣ. Немойте се дакле, предраги родители и старешине домаћи, затезати, децу у училишта шилати, и немойте, као што обичай имате, говорити: нетреба да школскій прирезъ давмо; еръ сами знате, да ѡ грошъ, два или три, мали новаць, и да толико па и више, кадъ сте раз-

положени, цыганину дате, да вамъ медведъ поигра! Старайте се напоследку, да училишта, као найсветія и найполезнія заведенія роду човеческомъ, подижете, станъ овы и ваши учителя одъ дана на данъ побольшавате, — заповести властей ваши у призреню училишта, као и друге, за свете почитуєте и извршуєте; па ће вама, вашой децы, общтини у којой живите, и целомъ народу нашемъ благо и преблаго быти!

О нужди и потреби, да се родители са учительима споразумеваю у призреню учеће се деце.

Гдигодъ и у чемгодъ люди съ люд'ма имаю посла и сукоба, нужно имъ в споразуменъ. Ово имъ в споразуменъ, іоштъ нуждніе, ако

су заєднички єданъ посао преду-
зели и у єдної нъиви или ливади
раде. Шта бы н. п. было, кадъ
бы се двоица идући путемъ съ
колима срели, па се не бы спора-
зумели и єданъ другомъ съ пута
ни мало сврнули? Или кадъ бы
сено єданъ скупляо, а другій га раз-
турао, бы ли га скупили? Не бы,
заиста не бы. Шта више, сво бы
сено изтрошили, цвѣтъ му обили и
наилепше частице тако растурили,
да и остатакъ сена ништа не бы
валяо. Тако исто стои и са вос-
питаванѣмъ деце, ако се родите-
љи и учительи не спораумеваю.
Они не само што їй не ће воспи-
тати, него ће и оно одъ природе
добро свойство у нѣима покварити
и разорити.

Родители по већой части раз-
мазе свою децу и кадъ їй тако по-
кваре, да їй деца неслушаю, почну
имъ, ако су їй у школу дати на-

умили, претити са учителѣмъ; и тако деца добию стра одъ учителя іоштѣ кодъ куће и докъ ни су у школу пошла. Крозъ ово омразе децы име: „учитель и школа,“ и почну држати да є школа место, гди се деца казне, а учитель, да казнь опредѣлює и извршує. Слѣдства су одвећъ зла овогъ нерасудногъ поступка родителя съ децомъ; врѣ она после нерадо у школу иду, одъ ове бегаю и изостаю. Кадъ пакъ већъ даду децу у училиште, онда преиначе свое речи и свой говоръ о учителю и школи. Докъ деца не пођу у школу плаше іѣ съ учителѣмъ, мислећи, да се само страомъ одъ боя изправити и на послушность привикнути могу; а кадъ деца у школу пођу, онда да имъ школу тобожъ омиле, почну говорити: „Несме учитель, сыне или кћери, тебе бити одъ твогъ тате или баба, и одъ твоє нане.“ За

овымъ кадъ се догоди, да учитель дете накара или избіе, будући в покварену и размажену децу само лепимъ начиномъ тежко изправити, и кадъ се дете на учителя потужи, онда псовке, претнѣ и свакояке речи и изразе противъ учителя управляю. Шта више, често се догађа, да отацъ или мати дођу учителю у школу и овога напаствую предъ ученицыма! Ово видећи дете почне губити почитанѣ и уваженѣ спрамъ учителя, и овомъ се крозъ отца и матеръ светити, па и друге ђаке кварити, казуюћи имъ шта нѣговъ отацъ и мати за учительмъ говоре и шта ће они съ нѣимъ чинити. Ово су обичне и врло честе погрешке родителя, кои свою децу у училишта шилю и на кнѣи-гу даю.

Родительи желе, да имъ деца у училишту што доброгъ, красногъ и полезногъ науче, зато іѣ у исто

и шилю. Али они слабо о томъ размишляваю: да ни єданъ радъ и посао, ако любви къ нѣму немамо, напреданъ неможе онако быти, као кадъ га съ любви и вольомъ пред-узмемо и радимо. Исто тако и о томъ не мисле, да ћемо слабо што примити и научити одъ оногъ човека, кога не почитуємо и не уважавамо, па ма онъ и наймудріє речи говоріо и казивао. Ово кадъ кодъ люди у обште постои, то исто кодъ деце іоштъ већу силу има, єръ она незнаю разликовати зло одъ доброгъ и полезно одъ неполезногъ, као люди; по чему више држе на оно лице одъ кога су ово или оно чула, него и на саму стварь. Па кадъ є ово истина, а родители желе, да имъ деца све, што є добро, истино и полезно у училишту науче, то се мораю старати и бринутти, да децы своіой одъ најраніє младости любовь справъ училишта ули-

ваю, и да їй у почитаню и повереню справъ учителя укрепляваю и држе.

Родительи и старешине домаћи! Немойте дакле децы училиште омражавати и учителѣмъ претити имъ. Немойте учителѣ никако, а іоштъ манѣ предъ децомъ и млађима вашимъ, грдити и опорочавати; као годъ што и учитель не ће васъ предъ децомъ, а и иначе, оговарати и ружити. И кадъ се дете на учителя вамъ потужи, да га в карао или био, немойте детету давати за право и противъ учителя говорити; него свагда му у такомъ догађаю казуйте: да в оно морало што скривити или непослушно бити, и да учитель децу бабадава никадъ некара и неказни. Ако пакъ срцу одолети неможете, што в ваше дете у школи карано или казнѣно было, нетреба вашу тугу и сжалѣванѣ детету одкри-

вати, него треба съ учителѣмъ се разговорити и извидити: зашто в оно карано или казнѣно было. Ово кадъ дознате, треба вамъ дете о свомъ преѣашнѣмъ казиваню, да учитель децу бадава некара и не биѣ, увѣрити, казавши му кривицу: да в ово или оно погрешило, или непослушно было; и по томе да в учитель имао право. — Кадъ дете изъ нѣжне родительске любви или невештине неможете да исправите и по жельи у редъ доведете, па састояло се то у чему драго, треба учителю да свеказуѣте, шта оно кодъ куће чини, и шта сте радили и радите, да га исправите. Далѣ никадъ нетреба дете неистиномъ одговарати, особито предъ учителѣмъ. Деца имаю н. п. заповестъ одъ учителя: да родителѣ и старіѣ, кадъ изъ школе дођу у руку любе, а тако исто, да нуждну молитву пре ручка, вечере и т. д. свагда читаю и старіѣ у

руку полюбѣ, па седну ручати, ве-
черати. Родители! Вы треба да
пазите и настоявате, да ваша де-
ца ове и овима равне заповеди из-
пуняваю; и ако бы ѿ кадъ прене-
брегла извршити, треба децу най-
пре лепо опоминяти на извршива-
нѣ исты, па ако ово непомогне,
онда и учителю казивати. Ово
вамъ ѣ за то нужно чинити, да ва-
шу децу реду, послушности и точ-
номъ испуняваню дужности привик-
нете. — Учитель ѣе пакъ сва ва-
ша казиваня о децы, па была та
добра или зла, благоразумно и у
свое време тако употреблявати, ка-
ко ѣе децу у добромъ и красномъ
укрепити и утврдити, а одъ зла и
погрешака одвратити и ове изтре-
бити.

Родители! Вы сте најживльѿй
образъ и најлепша наука ваше де-
це и ваши млађѿй. Па ако вы о
училишту, као најсветіємъ и най-

полезніємъ заведенію за родъ човеческій, добро мислите и говорите, и учителя уважавайте и почитуйте, то ће и ваша деца исто чинити; и тако ћете самимъ дѣломъ осведочити оно ваше мудро изреченѣ: „Више учителя, него родителя поштуй.“ Къ овомъ, ако іоштъ у спору разуменю са учителѣмъ стоите, које, као што сте видели, врло нужно, то ћете вашу децу, коју у школу шилѣте, онако воспитати и ономъ привикнути, што је свакомъ човеку најнуждніе. Учините ли ово, бы ће благо и преблаго и вама и вашој децы. Она ће васъ почитовати и волети докъ сте годъ живи, а кадъ умрете, благосиляће ваше кости и молиће преблагогъ Творца за спасенѣ душе ваше.

С а д р ж а њ.

- Опредѣленѣ и задатакъ людій у смотре-
ню воспитаня и изображеня 1
- Задатакъ нравственногъ воспитаня, шта
родители у своіой децы имаю, и
ко се о нѣиномъ воспитаню най-
више бринути мора 10
- Развіянѣ и изображаванѣ разумны сыла.
Моѣ уображеня. — Моѣ любопит-
ства. — Моѣ вниманя. — Моѣ
памтєня. — Моѣ рассуѣиваня и ра-
зумеваня 28
- Облагороѣенѣ срца. — Наклоность душе
и моѣ осеѣаня. — Испитиванѣ са-
могъ себе. — Домаїій животъ и ме-
ѣусобно обхоѣенѣ укуѣана. — Об-
хоѣенѣ у дружтву. — Послушность
и попуштанѣ єдно другомъ. — У-
ништаванѣ зависти, злобе и гор-
дости 56
- Добродѣтель ваособъ. — Любавъ къ Бо-
гу. — Любавъ къ ближнѣмъ. — Лю-
бавъ къ самомъ себи 99
- Важность училишта и превелика потре-
ба, да родители свою децу у учи-
лишта шилю 120
- Споразумеванѣ родителя са учительма у
призреню учеѣе се деце 132
-

П о г р е ш к е .

Страна	46.	редь	17.	цвеће	место	цвећа
„	47.	„	12.	кодъ	„	надъ.
„	47.	„	12.	чинити	„	чините.
„	49.	„	20.	овымъ	„	ономъ.
„	72.	„	5.	ссадъ	„	садъ.
„	122.	„	16.	држава	„	државе.
„	125.	„	15.	дужности	„	дужностима
„	125.	„	15.	уpoznатима	„	уpoznати.

ГГ. Предлaтницy.

Београдъ.

(Скупіо Г. И. Маргетићъ, кнъигоеодителъ главне контроле.

Высокор. ГГ. Стефанъ Стефановићъ, председа-
тель совѣта, 2 кн.; — Милосавъ З. Ресавацъ, 2 кн.;
— Стефанъ Стояновићъ, 2 кн.; — Павле Станишићъ,
2 кн.; — Стефанъ П. Книћанинъ, 2 кн.; — Стоянъ
Ювановићъ, 3 кн.; — Ёфремъ Ненадовићъ. — Сте-
фанъ Марковићъ; — Лазаръ Арсениѣвићъ; — Илія
Новаковићъ за сына Петра; — Милутинъ Петро-
вићъ, членови совѣта. — Высокобл. ГГ. Юванъ
Стевићъ, главный секретаръ совѣта; — Риста Тодо-
ровићъ, начальникъ гл. контроле; — Юванъ Марино-
вићъ, секретаръ совѣта. — Благор. ГГ. Илія Мар-
гетићъ, кнъигоеодителъ, 3 кн. — Симеонъ Весовићъ,
столоначалникъ; — Груица Ивановићъ, П., Радивое
Момировићъ, III, и Юванъ С. Марковићъ, IV, рачу-
новодителъ; — Мияило Петровићъ, протоколита;
— Коста Сретеновићъ, канцелиста; и Марко III. Мар-
ковићъ, практикантъ, сви изъ гл. контроле. — Г. Ан-
дреа Соколянинъ, аудиторъ при воинству. 32.

*(Скупіо Г. С. Г. Груборовићъ, столоначалн.
поп. просвештенія.)*

Высокородный Госп. Радованъ Дамяновићъ,
2 кн. — Высокобл. ГГ. Дмитріе Исаиловичъ, на-
чалникъ поп. просвештенія. — Дмитріе Црноба-
рацъ, началникъ попечит. правосудія. — Благор.
ГГ. Филипъ Христићъ, секретаръ; Стефанъ Гру-
боровићъ, и Іованъ Николићъ, столоначалникъ;
Георгіе Р. Николићъ, и Стефанъ Радончићъ, канце-
листе. Коста Анастасіевићъ, и Іованъ С. Велько-
вићъ, практиканты; сви изъ поп. правосудія и про-
свештенія. — Теодоръ Огняновићъ, протоколиста
врх. суда, за снговца свогъ Милана. — М. А. Јокси-
мовићъ, практикантъ суда вароши Београда. — Пош-
тенор. ГГ. Стефанъ Ковачевићъ, великокупацъ, ро-
домъ изъ Дубровника. — Лазаръ Дмитріевићъ Ми-
тала, бакалинъ. — Г. Милева М. М. Поповића, арх.
поп. прав. — Господичне Катарина Мачићъ, и Юлія-
на Искрићъ. 18.

*(Скупіо Г. С. Дмитріевићъ, членъ суда ва-
роши Београда.)*

Высокоблаг. Г. В. Розмировићъ, предсѣдатель,
2 кн. — Благор. ГГ. Стефанъ Дмитріевићъ; и Тео-
доръ Петровићъ, членови; — Светозаръ Давидовићъ,
секретаръ; — Іованъ Топалпавловићъ, рачуноводи-
тель, за сына Стояна; — Лазаръ М. Живковићъ, и
за Николу Обреновића, 2 кн.; — Риста Миловано-
вићъ, за сыновицу Драгину; — Аксентіе Туцако-
вићъ; Новакъ Еремићъ; Миланъ Богдановићъ; и

— Коста Младеновићъ, практиканти; сви изъ суда
вароши Београда, 13.

*(Скупіо Г. М. Н. Аголићъ, поднаредникъ и
писаръ I. баталіона.)*

Высокоблагор. и благород. ГГ. Іованъ В. Лу-
качевићъ, командиръ I. бат. — Стефанъ Мостићъ,
ком. II. бат. — Іовица Стоичевићъ, ком. 3. р. I. бат.
— Е. Михаиловићъ, ком. 4. р. I. бат. — Петаръ
Ранћъ, ком. 2. р. I. бат. — Милошъ I. Міоковићъ,
ађутантъ I. бат. — Радосавъ Поповићъ, ађут. II. бат.
— Стефанъ Новаковићъ, писаръ штаба. — Стоядинъ
Томићъ, поднаредникъ, писаръ II. бат. — Миливой
Радойковићъ, преписникъ I. бат. 10.

*(Скупіо Г. Л. Павловићъ, профессоръ и
управитель гимназіе Београдске.)*

Благор. ГГ. Лука Павловићъ, управитель. —
Любомиръ Ненадовићъ; — Владиславъ Поповићъ; —
Ђорђе Малетићъ; и Ђорђе Ђирићъ, профессори; а
Никола Димитривичъ, катихета гимназіе Београдске.
— Благон. ученицы гимназіялни: Іосифъ Миловано-
вићъ. — Димитрив Коцыћъ. — Мойсво Ђурићъ. —
Милутинъ Стояновићъ. и Петаръ Топаловићъ. 11.

*(Скупіо Г. Александеръ Цимићъ, писаръ
депут. гл. ф. ш. управляюће.)*

Благор. ГГ. Стойко Паунковићъ, секретаръ
вумрука Београдскогъ. Кипріянь Николићъ, актуаръ

и рачуноводитель деп. ф. ш. управляюће. — Стефанъ Миловановићъ, тахинѣя ђум. Беогр., за кћеръ Милицу. — Павле Марковићъ, надзиратель скела и банка ђум. Беогр., за сына Михаила. — Јованъ Миловановићъ, амбарѣя ђумрука Београдскогъ. Крста Ракићъ, практикантъ ђум. Беогр. Кузманъ Т. Кузмановићъ, практикантъ поп. фин. — Поштенор. ГГ. Коста Д. Пешика, трговаць, за сынове Алексу и Николу, 2 кн. — Анастасъ Христовуловићъ, трговаць, 3 кн. — Никола Теодоровићъ; — Стоянъ Јовановићъ; — Тома Јовановићъ; — Петровиѣ Горуновићъ; и Симеонъ Адесилићъ, бакали. — Мияло Станковићъ, и Стоянъ Стефановићъ, магазинѣе. — Мита Петровићъ, колѣя ђум. Беогр., за сынове Ђоку и Алексу, 2 кн. — Цветко Пешићъ, колѣя ђум. Беогр., за сынове Јована и Петра, 2 кн. Вита Јанковићъ, кроячь. Сима Атанасиѣвићъ, дуванѣя изъ Прѣполя. — Павле Јовановићъ, чизмаръ. — Тома Стояновићъ, кроячь за кћеръ Катарину. Димитриѣ Зорићъ, кроячь. 29.

(Скупили ГГ. Коста Павловићъ, Милошъ Сушићъ и Алекса Поповићъ, учители вароши Београда.)

Благонад. ученицы IV. разр.; Петаръ Ђ. Караѣићъ. — Никола Радовановићъ. — Стефанъ Станковићъ. — Милутинъ Селаковићъ. — Јаниѣе Кујунѣићъ. — Риста С. Јовановићъ, изъ Сараева. — Јованъ Јовановићъ. — Риста Христићъ. — Ђорђе Нешићъ. — Миланъ Антониѣвићъ, и Спиридонъ Јовановићъ. — Ученицы III. разр.: Ђорђе С. Јовановићъ. — Михаилъ Марковићъ. — Захарія Угрчићъ. — Атанасиѣ Куманудићъ. — Петаръ Манойловићъ. — Пе-

таръ Іовичићъ. — Димитріе Дукчићъ. — Тома Ни-
 нићъ. — Стеванъ Пантићъ. — Михаиљъ Костићъ. —
 Георгій Мрцаиловићъ. — Георгій и Павле Розмиро-
 вићъ. — Михаиљъ Аранђеловићъ. — Ученицы I. разр.:
 Михаиљъ П. Станишићъ. — Божидаръ Николићъ. —
 Јованъ Х. Д. Констандиновићъ. — Миланъ Аврамо-
 вићъ. — Тома Марковићъ. — Јованъ Димитріевићъ.
 — Светозаръ Х. Томићъ. — Милева и Перса Лаза-
 ревића, 2 кв. — Коста Х. Д. Констандиновићъ. —
 Павле Радивоевићъ. — Димитріе Петроновићъ. —
 Георгіе Поповићъ. — Коста Теодоровићъ — Дими-
 тріе Селаковићъ 39.

У читалишту записани:

ГГ. Живко Јовановићъ, правословъ. Міяно
 Барловацъ, правобранителъ правителств. — Андрија
 Стаменковићъ за Никшића. — Димитріе Главинићъ и
 Милошъ Карастояновићъ, трговцы овдашњи. — Ра-
 дованъ В. Лазаревићъ, питом. тополивнице. — Ди-
 митріе Авраамовићъ, живописацъ. — Коста Паунко-
 вићъ, слуш. политехн. Николай Ђорђевићъ, сврш. кл.
 изъ В. Села. — Константинъ I. Вуићъ, слуш. мудро-
 словія. — Читалиште Београдско. 11.

Алексинацъ.

*(Скупіо Г. С. Атанасіевићъ, секретаръ суда
 окр. Алексиначког.)*

Высокоблагор. Г. Петаръ Вуличевићъ, пред-
 сѣдатель суда окр. Алекс. — Благор. ГГ. Лонгинъ
 Кишфалубацъ, за вѣрѣ Милицу, 2 кв., и Димитріе I.
 Сосићъ, за сына Милана, 2 кв., членови суда окр.

Алекс. — Іованъ Мостићъ, ђумрукѣя, за сына Илію — Коста Х. Селаковићъ, казначей началн. — Ђорђе Вучковићъ, I., и Іованъ Павловићъ, II. осмотритель каранѣина. — Вуле Яиковићъ, писаръ началн. — Ђремъ Поповићъ, писаръ карант., за сына Симу. — Здравко I. Іовановићъ, за сынове Димитрія и Васу, 2 кн. — Коста М. Николнћъ, за вћеръ Любицу, и Коста Р. Прендићъ, практиканти суда. — Миило Іовановићъ, II. писаръ суда. — Милойко Іовановићъ и Радомиръ Вучковићъ, практиканти началн. — Миленко Човићъ, практ. ђумр. — Чести. Г. Димитріе II. Милойковићъ, парохъ Алекс. — Благораз. ГГ. А. Бошковићъ, старіи, и Іос. Димитріевићъ, млађій учитель Алекс. — Поштенор. ГГ. Анастасъ Шпарталь, комисіонеръ. — Никола Алексићъ, трговаць. — Ђданъ одъ почитателя Г. С., 2 кн. 26.

Б е л ь и н а (окр. Беогр.).

(Скупіо Г. Е. Георгіевићъ, учитель Бельинскій.)

Чести. ГГ. Лазаръ Любинковићъ, намѣстникъ и парохъ Бельинскій, за сынове Илію и Гаврила. — Василіе Матеашевићъ, парохъ Араповачкій. — Панта Иванковићъ, парохъ Сибничкій. — Кузманъ Поповићъ, пр. парохъ Стойничкій. — Поштенор. ГГ. Константинъ Аранђеловићъ, трговаць. — Іованъ Іовановићъ, крояць. — Благон. ученицы: Стефанъ Милошевићъ. — Никола и Матея Ђремићи. — Ђорђе Пачићъ. — Петаръ Миханловићъ. — Гаврило Петровићъ. — Милованъ Міятовићъ. — Константинъ Нешковићъ. — Владимиръ Лазнићъ. 16.

Богатићъ.

(Скупіо Г. Д. Николићъ, начальникъ среза
Мачванскогъ.)

Благород. ГГ. Дмитріе Николићъ, начальникъ среза Мачванскогъ, за сынове Константина и Николая. — Павле Михаиловићъ, писаръ среза Мач. — Честн. ГГ. Филипъ Берићъ, парохъ Белотићскій. — Гаврилъ Берићъ, парохъ Богатићскій. — Ранко Дражићъ, пар. Дублянскій. — Станойло Јокићъ, пар. Дреновачкій. — Алимпіе Гавриловићъ, пар. Табановачкій. — Поштенор. ГГ. Райко Мартиновићъ, изъ Богатића. — Танасіе Арнаутовићъ, кметъ Узвећскій. — Лука Правдићъ, арендаторъ прав. меяна. — Антоніе Максимовићъ, настойникъ аде г. Кате. — Перко Ђеремовићъ и Міяло Гомовићъ, членови пр. суда; а Јованъ Арнаутовићъ, общ. изъ Причиновића. — Јованъ Новаковићъ, кметъ, Райко Станимировићъ, общ., а Марянъ Веселиновићъ, меянція, изъ Шеварица. — Данило Ђрчићъ, Сима Вукадиновићъ и Живко Радовановићъ, жит. Причиновачкій. — Божа Макевићъ, кметъ, а Јова Максимовићъ, помоћн. изъ Дреновца. — Пантелія Стояновићъ, гл. кметъ, Милосавъ Арнаутовићъ и Иванъ Ђукићъ, общт. изъ Табановића. — Сима Баницъ, кметъ, Василіе Дуквићъ, писаръ пр. суда, Лаза Ђонлићъ, чл. пр. суда, и Јованъ Стіяковићъ, общ. изъ Равня. — Любинко Ђрићъ, кметъ изъ Метковића; Иванъ Јовановићъ, кметъ изъ Б. Реке. — Петаръ Трифуновићъ, марвений трговаць изъ Лѣшнице. — Сима Јовановићъ, трговаць изъ Майдана, окр. Руд. ; Никола Обретковвићъ, общ. Митровачкій; Јованъ Миленковићъ, гл. кметъ, и Илія Бранћъ, пом. изъ Штитара; Любинко Ђорђевићъ, гл. км., а Мил. Смиљанићъ, пом. изъ Белотића.

Благораз. ГГ. Іосифъ Стойковићъ, учит. Шеваричкій.
Ниффоръ Вучићъ, учитель Дреновачкій. 40.

М. Боговађа.

(Скупіо Г. Р. Симићъ, учитель Боговађскій.)

Преподоб. ГГ. Григоріе Илійъ, настоят. М. Боговађе. — Николай Жуіовићъ, времонахъ М. Боговађе, за сынове Іовицу и Максима, 2 кн. — Благор. Г. Ёфремъ Ракићъ, писаръ ср. Колубарскогъ, окр. Вал. — Честн. Г. Василіе Молеровићъ, парохъ Цветановачкій. — Благораз. ГГ. Ристо Симићъ, учитель Боговађскій, 5 кн. — Матія Павловићъ, учитель Цветановачкій. — Поштенор. ГГ. Лазаръ Аксентіевићъ, за сынове Ёремію и Величка, 2 кн. — Давидъ Пантелићъ, трговаць. — Илія Радосавлѣвићъ и Живко Гавриловићъ, землѣд. — Вићентіе Арсеніевићъ, трговаць. — Благон. Матія Павловићъ, Миланъ Мильковићъ, Младенъ Теодоровићъ и Димитріе Станковићъ, ученицы учил. Цветановачкогъ. — Живоинъ Вуіовићъ, Савва Атанасковићъ, Петаръ Іовичићъ, Миланъ Ђорђевићъ, Василіе Петровићъ, Іованъ Ђорђевићъ, Илія Товиловићъ, Марко Міяловићъ, Велимиръ Станишићъ, Миланъ Трифуновићъ, Антоніе Петровићъ, Любомиръ Павловићъ и Лазаръ Павловићъ, ученицы уч. Боговађскогъ. 34.

Брезна (окр. Руднич.)

(Скупіо Г. Н. Ёремићъ, учитель Брезанскій.)

Поштенор. Панта Лучићъ, кметъ и пред. об. Брез. — Ёфремъ Ёлићъ, писаръ об. Брез. — Ёфремъ

Стефановићъ, кафеція. — Лазаръ Дамяновићъ, зем-
лѣдѣлацъ. — Благое Ломовићъ, терзія. — Благонад.
ученицы: Миланъ Томовићъ, Павле Поповићъ, Ма-
тія Дамяновићъ, Марко Ђрићъ. Андрія Дмитровићъ,
Марко Саввићъ, Мирко Вучићевићъ, Благое Ивано-
вићъ, Лазаръ Радовановићъ, Несторъ Николићъ, Ми-
лія Ковачевићъ, Іованъ Радивовићъ, Алемпів Ма-
рићъ, Іованъ Лазаревићъ и Іосифъ Жижовићъ. 20.

Бресница (у окр. Руднич.)

*(Скупіо Г. С. Павловићъ, учитель Бреснич-
кій.)*

Честн. ГГ. Стефанъ Поповићъ, парохъ Бечань-
скій. — Петаръ Іовановићъ, пар. Катржкій. — Пош-
тенор. ГГ. Јоко Катанићъ, кметъ Бечаньскій; Павле
Іовановићъ, за сына Алексу; Раде Стѣпановићъ;
Јанко Гавриловићъ, за сына Дмитрія; Радосавъ Іо-
вановићъ, за сына Стефана, землѣдѣцы; Драгутинъ
Миличевићъ, меянція; Никола Бугаринъ. Влагоднад.
Станко Теодовићъ, ученикъ. 10.

Брусница.

*(Скупіо Г. М. Марисављевићъ, учитель Брус-
ничкій.)*

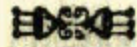
Высокобл. Г. Миливо Ђорђевићъ, предсѣда-
тель с. окр Рудничкогъ, за сына Владимира и кћерь

Любичу, 2 кн. Благород. ГГ. Сима Вемићъ, членъ с. окр. Рудн., за сына Сретена; Марко Павловићъ, членъ с. окр. Рудн., за кћерь Юліану; Прока А. Пауновићъ, писаръ начал. окр. Рудн., за кћерь Елисавету. Благораз. Г. Милошъ Марисавлѣвићъ, учитель I. и II. раз., за кћерь Василю. Г. Максимъ Стефановићъ, практ. с. окр. Рудн., за сестру Милеву. Поштенор. ГГ. Риста Николићъ, за сына Живка; Никола Симићъ, тишлеръ. Благонад. ученицы: Лазаръ Бѣтовићъ, Михаиљъ Протићъ, Филипъ Миловановићъ, Панта Ковачевићъ, Арсенив Ђлићъ, Влайко Д. Јовановићъ, Лазаръ Вуићъ, Обренъ Николићъ, Миленко Томићъ, Јованка П. Миловановићъ, Сара Ђокановићъ, Тимотиѣ Јовановићъ, Филипъ Маряновићъ и Сретенъ Ирићъ. 23.

Б р њ а н и (у окр. Руднич.)

(Скупіо Г. Геор. Угодићъ, учитель Брѣанскій.)

Препод. ГГ. Х. Јосифъ Милошевићъ, игуманъ, и Мелентиѣ Милошевићъ, монахъ Мон. Вуйна, за синовца Милоша. Благор. ГГ. Марко Ђлићъ, начальникъ ср. Моравскогъ окр. Рудн., за Симу Катина, Тимотиѣ Дробняковића и Сретена Костића, 3. кн.; Ђорђе Лукићъ, писаръ и. среза, за сына Стефана. Поштенор. ГГ. Димитриѣ Райчевићъ, кметъ Прислоничкій, за сына Матию; Марко Ђусловићъ, за сына Андрию; Петаръ Кузићъ, кметъ Конѣвичкій, за синовца Илию; Миланъ Јанићъ, за брата Ранка. Благонад. ученикъ Алекса Максимовићъ. 11.

Валѣво.

(Скупіо Г. В. Петровићъ, учитель Валѣвскій.)

Высокоблагор. Г. Іованъ Миловановићъ, началникъ окр. Вал., за сынове Кузмана, Тому и Андрию, 3 кн. — Влагор. ГГ. Алекса Андоновићъ, нач. ср. Подгорскогъ, за сынове Константина и Ефрема, 2 кн.; Аксентіе Срећковићъ, нач. ср. Колубарскогъ, за сына Петра; Ђорђе Пантелићъ, старіи писаръ суда, за сына Светозара; Милошъ Іовановићъ, секр. суд., за сына Милана; Стефанъ Лукићъ, практикантъ начальничества, за сестрића Михаила. Честн. Г. Стефанъ Іовановићъ, парохъ Рачићкій, за сына Спасоя. Поштенор. ГГ. Стефанъ Ђурићъ, чл. прим. с. Валѣв., за кћерь Живану; Павле Петаковићъ, трговаць, за сына Еремію; Срећко Теофиловићъ, терзія, за сына Ђирила; Дмитріе Парамантићъ, за сына Ефрема; Срећко Ђукићъ, трговаць, за сына Любомира; Проданъ Живановићъ, за сына Спасоя. Госпође: Анна Давиловићъ, за сына Владислава; Станица Ирићъ, за сына Милоша. Благораз. ГГ. Васиље Петровићъ, учитель I. и II. раз. уч. Валѣвскогъ, за сына Радована; и Іованъ Станићъ, учитель Рабровицкій. 20.

Врба (у окр. Чачан.)

(Скупіо Г. М. Миленковићъ, учитель Врбскій.)

Поштенор. ГГ. Неделько Іовановићъ, предсѣд. пр. с., за сына Вукосава; Неделько Барловъ, за сы-

на Петронія ; Янко Росићъ , за сына Стефана ; Сто-
янъ Јовановићъ , за брата Алексу ; Анђелко Драго-
вићъ . за сына Константина ; Милошъ Петковићъ , за
сына Милосава ; Вукадинъ Жупаняцъ , за сына Мар-
ка ; Анђелко Стефановићъ , мезанція ; Круна Радов-
вићъ , за сына Григорія ; Тодоръ Михайловићъ , уче-
никъ . Благораз. Г. Михаилъ Миленковићъ , учитель
Врбскій. 11.

Глоговацъ (у окр. Шабач.)

(Скупіо Г. Ж. Драићъ, учитель Глоговачкій.)

Честн. ГГ. Стоянъ Поповићъ, парохъ Совляч-
кій; Станойло Дукићъ, парохъ Кленячкій; Райко
Вучетићъ, пар. Црнобарскій. Благораз. Г. Живанъ
Дранићъ, учит. Глоговачкій. Пештенор. ГГ. Јованъ
Ђуричићъ, амбарџія; Васа Коичићъ, Чарукџія; Јо-
ванъ Јуришићъ, писаръ пр. суда; Пантелија Јури-
шићъ, Марко Саввићъ, Живонло Шуманацъ, Никола
Поповићъ и Андрија Мирковићъ, землѣдѣлцы; Ми-
ланъ Глигоровићъ, Илія Милићъ и Марко Данойлићъ,
марвени трговцы; Алекса Иванковићъ, ковачъ; Јо-
ванъ Радонџићъ, изъ Совляка, Ђука Савкићъ, изъ
Глоговца, и Иванъ Міятовићъ, изъ Салаша, кметови;
Неша Игњатовићъ, Јованъ Ерцеговачкій, Живко Дра-
гићевићъ, Јаковъ Ковачевићъ, Ђурађъ Ђздеммировићъ,
Любинко Веселиновићъ, Матія Коприћевићъ, Сте-
панъ Остоићъ и Стефанъ Вукашиновићъ, землѣдѣл-
цы; Алекса Иванковићъ, ковачъ; Живанъ Поповићъ,
црквеникъ; Јованъ Данойлићъ, качаръ. 31.

Г р а д и ш т е .

(Скупіо Г. Ђ. Исаиловићъ, учитель Градиштанскій.)

Благор. Г. Іованъ Абдулићъ, началн. ср. Рамско-Пекскогъ, окр. Пожар. Честн. Г. Стоянъ Илићъ, парохъ В. Градиштскій. Влагораз. ГГ. Ђорђе Исаиловићъ, старіи, а Стефанъ Гагићъ, млађій учитель В. Градиш. Поштенор. ГГ. Атанасіе С. Нешићъ, и Стоянъ Марковићъ, са сына Константина, торговцы; Арса Стоядиновичъ, за сына Николу; Августъ Брассъ, столаръ, за вѣрь Ружицу; Тома Груићъ, коларъ; Дмитріе Журжъ, ѱурчія. 10.

Г р о ц к а .

(Скупіо Г. В. Абжићъ, учитель Грочанскій.)

Благор. Г. Младенъ Стояновићъ, началн. ср. Подунав. окр. Веогр. Пречестн. Г. Георгіе Павловићъ, быв. прот. Краг., садъ парохъ Грочанскій. Преподоб. Г. Доситей Милошевићъ, настоятель М. Ранновца, 2 кв. Поштенор. Марко Томићъ, предсѣд. пр. с. Грочан.; Дмитріе Глишићъ, абаѱія; Ђока Стефановићъ, устѣб. меянѱійскій; Іованъ Арсенивићъ, цркв. тоторъ; Пера А. Ристићъ, бакалинъ; Лазаръ Лежимировићъ, опанчаръ. 10.

Д о б р и ћ њ (у окр. Шабач.)

(Скупіо Г. П. Павличевићъ, учитель Добрићскій.)

Честн. ГГ. Ђремія Лазаревићъ, парохъ Варњанскій, за вѣрь Марицу; Нинко Марковићъ, на-

рохъ Яловичкій, за сына Николу. Влагораз. Г. Павле Павличевићъ, учит. Добрићскій, за супр. Перку и сына Божидара. Поштенор. ГГ. Юванъ Томићъ, чл. пр. с. Метковачкогъ; Павле Поповићъ, член. пр. с. Добрићскогъ. Благонад. ученицы: Неделько Вуковићъ, Степанъ Пантићъ, Лазаръ Јоцыћъ, Миланъ Сибинчићъ, Милошъ Шашићъ, Пантелія Панћъ, Стефанъ Маринковићъ, Пантелія Поповићъ и Ђурађъ Пантићъ. 14.

М. Драча (у окр. Крагуев.)

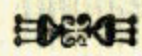
(Скупіо Г. А. Буђевацъ, учитель Драчкій.)

Чести. Г. Стефанъ Поповићъ, парохъ Киколвачкій. Поштенор. ГГ. Вучићъ Гавриловићъ, Дунђеринъ; Миленко О. Бркићъ за себе и сына Танація, 2 кв. Благонад. ученицы: Александеръ Ђурићъ, Милов Поповићъ, Милошъ Зечевићъ, Марко Ђурићъ, Лука Мићићъ, Миланъ Гавриловићъ, Благое Максимовићъ, Милосавъ Петковићъ, Петаръ Оташевићъ, Урошъ Теодоровићъ, Миланъ Прокићъ, Димитріе Николићъ, Ђурђе Јоксимовићъ, Радонца Андрићъ, Павле Стефановићъ, Драгутинъ Марковићъ и Радисавъ Матићъ. 21.

Ђжевица (у окр. Чачан.)

(Скупіо Г. М. Ружићъ, учитель Ђжевичкій.)

Поштенор. ГГ. Владиславъ Јоксимовићъ, за сына Лазара; Миланъ Тутунъ, за сына Стефана

Иванъ Антоніевићъ, за сыновца Витомира; Сретень
 Звркетићъ, изъ Негришора; Коста Давидовићъ, изъ
 Баньце; Павле Димитріевићъ, за сына Петра. Бла-
 гон. учен. Василіе Миловановићъ, Константинъ Про-
 тићъ и Милета Ружићъ. 9.

Жича.

(Скупіо Г. Н. Поповићъ, учитель Жичкій.)

Чести. ГГ. Милошъ Вуіовићъ, и Атанасіе Ра-
 вићъ, пароси Жички. Благораз. Г. Ник. Поповићъ, уч.
 Жичк. Пошт. Г. Неша Яковлѣвићъ, писаръ пр. с. об.
 Крушевичке. Благон. уч. Вукосавъ Костићъ, Васи-
 ліе Јовановићъ, Тимотей Милићевићъ, Коста Јинићъ,
 Атанасіе Анђелковићъ, и Самунлъ Петровићъ 10.

Змѣнѣнкъ (у окр. Шабач.)

*(Скупіо Г. І. Фирауновићъ, учитель Змѣ-
 нѣнчкій.)*

Чести. ГГ. Живко Берићъ, парохъ Слѣпчевач-
 кій; Глигоріе Викентіевићъ, пар. Змѣнѣнчкій. Благораз.
 Г. Јованъ Фирауновићъ, учит. Змѣнн., за сына Ми-
 ханла. Поштенор. ГГ. Стефанъ Милићевићъ, пред.
 пр. с. Рибарскогъ; Стефанъ Илійћъ, трговаць, за
 сына Деспота; Савва Крсмановићъ, писаръ пр. с.
 Бадов., за сына Драгойла; Коя Браићъ, за сынов-
 ца Марка; Ђира Крсмановићъ, за сына Милоша;
 Петаръ Циловићъ, ученикъ. 9.

И в а н ь ц а .

(Скупіо Г. П. Райчићъ, учитель Иванъичкій.)

Пречестн. Г. Лука Прокопієвићъ, нам. и пар. Иванъичкій. Честн. ГГ. Никола Поповићъ, парохъ Приличкій; Савва Поповићъ, пар. Белоцркванскій; Любисавъ Симоновићъ, пар. Радалѣвскій. Благор. ГГ. Периша Марковићъ, нач. ср. Моравичкогъ; Сима Яковићъ, быв. нач. истогъ среза; Алекса Поповићъ, писаръ ср. Моравичкогъ. Благон. ученицы: Петаръ Ресмићъ, Ђоле Вуковићъ, Миланъ Пурићъ, Милошъ Боіовићъ, Міяило Поповићъ, Радованъ Баіовићъ, Миливое Сретеновићъ, Максимъ Поповићъ, Арсеніє Савићъ, Мато Мутавовићъ, Мато Николићъ, Никола Драшковићъ, Миланъ Лойковићъ, Новакъ Томићъ, Ружа Шунићъ. 22.

К а м е н и ц а (у окр. Валѣв.)

(Скупіо Г. Р. Милосавлѣвићъ, учитель Каменичкій.)

Благон. ученицы: Владиславъ Урошевићъ, Илія Бошковићъ, Іованъ Матићъ, Младенъ Мирковићъ, Миланко Пантелићъ, Митаръ Ивановићъ, Миливое Чолаковићъ, Никола Маџаревићъ, Обрадъ Симићъ, Павле Ковачевићъ, Пантелија Павловићъ, Петроніє Петровићъ, Радовца Павловићъ, Єротіє Лазаревићъ. 14.

К а р а н о в а ц њ .

(Скупіо Г. Т. Николићъ, учит. Карановачкій.)

Пречестн. Г. Вукосавъ Атанасієвићъ, прота Каранов. Честн. ГГ. Янко Поповићъ, пар. Мрсаћкій,

нам.; Миленко Леваецъ, пар. Врбскій; Василіе Протвићъ и Димитріе Борисавлѣвићъ, пароси Карановачки; Михаиљъ Стефановићъ, пар. црк. Врбске; Милошъ Вуіовићъ и Атанасіе Раквићъ, пароси цркве Жичке; Милованъ Никићъ, пар. Стубальскій, у окр. Крагуев. Благород. ГГ. Глиша Благоввићъ, началн. ср. Карановачкогъ; Стефанъ В. Поповићъ; Госпођа Милка Лазаревићъ; Панта Антићъ, П. писаръ ср. Каранов. Поштенор. ГГ. Сима Кнежевићъ, предсѣд. пр. с., а Петаръ Саввићъ и Ристо Костићъ, членови; К. Паіо Црвчанинъ, за с. Милоша; Миланъ Поповићъ, пис. пр. с.; Алекса Димитріеввићъ, ѱок. Милкићъ, Гаіо Кнежевићъ, Коста Калуђеровићъ, Јово Новаковићъ, Јово Павловићъ, Арсеніе Ристићъ, Спасов Вучићевићъ, Јанко Тутуновићъ и Јованча Станћъ, трговцы; Мито Саввићъ; Васо Милосавлѣвићъ, за с. Димит. и Косту; Шоле Илићъ, за сына Неделька; Вукадинъ Боіовићъ, бакалинъ; Петаръ Гаврићъ, папуція. Благораз. Г. Ёфремъ Томићъ, учит. Врдилскій. Поштен. Стефанъ Радовановићъ, кметъ Чибутковачкій. Благонд. ученицы: Милованъ Вучетићъ, Никола Новаковићъ и Милка Николићъ. 38.

Кожетинъ (у окр. Крушев.)

(Скупіо Г. Н. Павловићъ, учитель Коже-тинскій.)

Честн. Г. Милое Поповићъ, парохъ Ботурничкій. Благораз. ГГ. Никола Павловићъ, учитель Кожетинскій; Вучко Јовановићъ, учит. Брускій; Г. Василіе Симоновићъ, влирикъ. Поштенор. ГГ. тргов-

цы : Илія Голубовићъ , изъ Брусе ; а Милосавъ Милосавлѣвићъ , Паунъ Матовићъ , Ђорђе Николићъ , Симеонъ Максимовићъ и Јова Николићъ , изъ Кожетина.

10.

Крагуевацъ.

*(Скупили ГГ. Д. Путникъ, В. Марковићъ и
I. Милосавлѣвићъ, учители общ. Крагуевачке.)*

Честн. ГГ. Станко Димитриѣвићъ, пар. Краг. и катик. пол. гимн., за сына Михаила; Милосавъ Анђелковићъ, пар. Краг., за сына Сретена; Стефанъ Поповићъ, пар. Кр., за сынове Светозара и Милію, 2 кн.; Стефанъ Поповићъ, пар. Кр.; Стефанъ Милановићъ, пар. Брзанскій, за сына Вучића; Иванъ Поповићъ, пар. Домузпоточкій. Благор. ГГ. Стефанъ Араницкій, чл. с. окр. Крагуев., за сына Петра; Милошъ Радивоевићъ, писаръ нач. окр. Кр.; Крста Георгиѣвићъ, быв. казначей, за кћерь Драгину. Благораз. ГГ. Јованъ Николаѣвићъ, учит. Гунцатскій, за сестре Драгу и Юліану, 2 кн.; Илія Јовановићъ, учит. Брзанскій. Поштенор. ГГ. Арсеніе Јовановићъ, предсѣд. пр. суда, за кћерь Драгину; Антоніе Ђорђевићъ, трговацъ, за кћерь Роксанду; Милошъ С. Николићъ, трговацъ; Коста Н. Самарцићъ, за сына Савву. Благон. ученицы: Лазаръ Јовановићъ, Миланъ Гавриловићъ, Глигоріе Вуяновићъ, Милосавъ Вуядиновићъ, Атанасіе Бабовићъ, Радое Недићъ, Миланъ Поповићъ, Марко Гавриловићъ, Јованъ Поповићъ, Паунъ Лекићъ, Станмиръ Живковићъ, Никола Павловићъ, Јованъ Ристићъ, Милутинъ Николићъ,

Милошъ Миленковићъ, Крста Новаковићъ, Павле Вуковићъ, Димитріе Лазаревићъ, Алекса Михаиловићъ, Коста Милошевићъ, Милошъ Трпезићъ, Никола Костићъ, Радомиръ Сарановчевићъ, Димитріе Димитривићъ, Арсение Нешковићъ, Светозаръ Новаковићъ, Любомиръ Миливовићъ, Светозаръ Ђорђевићъ, Алекса Симоновићъ, Петаръ Арсениевићъ, Миланъ Јосићъ, Велько Нешковићъ, Михаиљ Караџићъ, Глигоріе Јовановићъ, Авраамъ Марковићъ, Михаиљ Костићъ, Тома Молеровићъ, Светозаръ Николићъ, Димитріе Живковићъ, Димитріе Новаковићъ, Константинъ Стефановићъ, Стефанъ Ђорђевићъ, Лука Васиљевићъ; Коста Ђорђевићъ, Павле Младеновићъ, Андрија Ђурићъ, Ђорђе Ђурићъ, Милицавъ Симићъ, Никола Живковићъ, Тодоръ Јанчићъ, Светозаръ Азбузовићъ, Петаръ Гавриловићъ и Коста Марковићъ.

70.

*(Скупила Г. Мил. Николићъ, учитељка об.
Крагуевачке.)*

Благонад. ученице: Любица Миловићъ, Анка Ђорђевићъ, Катарина Радичевићъ, Симка Симоновићъ, Милева Молеровићъ, Милева Стоиловићъ, Милева Павловићъ, Милева Ивановићъ, Милева Марковићъ, Анка Ђурђевићъ, Драга и Стана Јовановићъ, Катарина Вельковићъ, Ђлка и Ната Танасијевићъ, Христина и Ката Николићъ, Ружа Милетићъ, Савка Михаиловићъ, Милица Михаиловићъ, Милица Радивовићъ, Милева Николићъ, Милева Бакићъ, Ангелина Николићъ и Митра Чолакантићъ. Г. Стана Миловићъ, читатељка књига.

23.

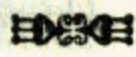
Крупань

(Скупіо Г. С. Лазикъ, учитель Крупаньскій.)

Поштенор. ГГ. Миѡ Єфтиѡ, предс. пр. с. Круп. за сына Петра и сынов. Симеона 2 кн.; Юванъ Радовановиѡ, Михаилъ Ристиѡ, Ђорђе Бошняковиѡ, за кѡеръ Марту; Юванъ Букорчиѡ, за кѡеръ Софію, и Ђураѡ Станимировиѡ, трговцы. Лазаръ Яковлѡвиѡ, мейнѡ. Благонад. ученицы: Среѡко Ювановиѡ, Юванъ Ђорђевиѡ, Благоє Миханловиѡ, Ранко Саввиѡ, Теодоръ Ювановиѡ; Ђерм. Теодоровиѡ, Софр. Груичиѡ, Янко Гладовиѡ, Гавр. Солдатовиѡ, Миланъ Цвѣтиновиѡ, Як. Ювановиѡ, Євта Димитрѡвиѡ, Вас. Ювановиѡ, Кост. Пантелиѡ, Гая Стефановиѡ; Пет. Ювановиѡ, Христѡфоръ Солдатовиѡ, Петаръ Ђорѡиѡ, Петаръ Вуйковиѡ, Петаръ Виѡановиѡ, Ђураѡ Радовановиѡ, Богданъ Виѡановиѡ, Петаръ Перишиѡ и Станко Поповиѡ. 32.

(Скупіо Г. П. Дениѡ. писаръ среза Раѡевскогъ, окр. Подринскогъ.)

Чести. Н. Арсениє Нешковиѡ, парохъ. Благогораз. ГГ. Сим. Илѡиѡ, уч. Белоцркванскій, за суп. Марію и кѡеръ любвицу, 3 кн.; Станко Васиѡ, учит. Трешнѡичкій; Станко Убавкиѡ, уч. Ковилячкій. Поштенор. ГГ. Живко Игњатовиѡ, кметъ Ковилячкій; Боя Игњатовиѡ, кметъ Брасинскій; Ранко Ђорђевиѡ, булюкбаша, за сына Ювана. Алимпіє Глигориѡ, калаузъ. Благонад. уч. ш. Белоцркв.: Тодоръ Матиѡ, Аксентиє Поповиѡ, Янко Николиѡ,

Мирко Марковићъ, Арсеніе Ђуричићъ, Богосавъ Николићъ, Живко Секулићъ, Станимиръ Ковачевићъ, Аксентије Ковачевићъ, Андрија Ђуричићъ, Марко Јоксимовићъ и Станко Јоксимовићъ. Поштенор, ГГ. Васа Стефоновићъ, марвеный трговаць; Никола Панићъ, трговаць; Јованъ Нешковићъ, кметъ Костайничкій; Матія Васиљевићъ, изъ Костайн. Благонад. уч. учил. Заячкогъ: Никола Секулићъ, Гойко Илићъ, Григоріе Ђукановићъ, Ђорђе Максимовићъ, Васа Ђурићъ, Марко Ненадовићъ и Алекса Симићъ. 33.

Л о з н и ц а.

(Скупила ГГ. Д. Ђурђаковићъ и Н. Јовановићъ, учители Лознички.)

Пречестн. Г. Игнатије Васићъ, прота Лозничкій, за сына Владимира. Честн. Г. Ранко Трифунковићъ, парохъ Ковилячкій, за сына Димитрія. Благород. ГГ. Миливое Јовановићъ, помоћн. нач. окр. Подр., за сына Арсенія; Петаръ I. Козељаць, начал. ср. Јадранскогъ, за сына Павла; Савва Јовановићъ, окр. лѣкаръ, за сынове Любомира и Милоша, 2 кв.; Јованъ Дилберовићъ, ђуррукѣја ш. аде; Стефанъ Станићъ, писаръ ср. Јадранскогъ, за сына Савву. Благораз. ГГ. Димитріе Ђурђаковићъ, старіи учитель Лознич., за сына Любивка, 2 кв.; Ненадъ Јовановићъ, млађій учит. Лозничкій; Савва Давидовићъ, учит. Недельичкій. Поштенор. ГГ. Никола Минићъ, надз. ш. Аде, за кћерь Елисавету; Павле Милићевићъ, предс. пр. суда Лознич., за сына Милоша; Янко Глувићъ, латовъ ш. Аде, за сына Милоша; Савва Бонћъ, трг. марв., за сына Любомира; Петаръ Становићъ, трг.

за сына Вувашина. Благонд. ученицы: Станов Степановићъ, Светозаръ Марковићъ, Лазаръ Стоядиновичъ, Јованъ Бошковићъ, Јковъ Јковлѣвићъ, Васо Максимовићъ, Обрадъ Караџићъ, Тимотиѣ Ћурѣвићъ, Паво Филиповићъ, Никола Мићићъ, Василіе Јовановићъ, Станко Стефановићъ, Иванъ Митровићъ, Мићо Мирковићъ, Василіе Матићъ, Илія Стояновичъ, Неделько Деспотовићъ; Міяило Илійћъ, Лазаръ Ђринићъ, Марія Јовановићъ, Петаръ Игњатовићъ, Владиславъ Ристићъ, Стоянъ Кескићъ, Любомиръ Стоядиновичъ, Драга Цвенћъ, Андрија Дамњановићъ, Аксентиѣ Стояновичъ, Ђфремъ Јовановићъ, Алекса Јосићъ и Авраамъ Влайковићъ. 45.

Митровица (у Срему.)

(Скупіо Г. Лаз. Јанковићъ.)

Благор. ГГ. Арсениѣ Бугаринъ, и Јосифъ Трумићъ, ц. кр. поручицы; Савва Милинковићъ, ц. кр. фурјаръ; Петаръ Стоядиновичъ, кадетъ; Д. С. Путниковићъ, шт. писаръ. Поштен. ГГ. трговцы: Јованъ Теодоровићъ, за сына Симеона; Георгъ Костићъ, за сына Косту; Кост. Радовановићъ, за кћеръ Милицу; Дим. Поповићъ, за сына Георгія; Павле Панаотовићъ; Лазаръ Бошковићъ, изъ Грегуревца; Никола Баракъ, за сына Косту; Сима Станишићъ, изъ Грка; Макс. Милинковићъ, за кћеръ Ђлену; Лука Јанковићъ; Сявва Минћъ, за сына Глишу; Никола Путиновићъ; Кост. Каланъ. Благор. ГГ. Ђлена Ђ. Милекићъ; Кат. П. Месаровићъ, за кћеръ Ђлену; Анастас. Стенћъ, за сына Алексу; Ђлена Д. Гавриловићъ; Юліяна Јовановићъ; и Господична Анна Бер-

чанъ. Поштенор. ГГ. Алек. Крстоношићъ, лицедеръ ; Алекса Вуяшковићъ, сапун.; Дим. Барундићъ, пекаръ ; Лазаръ Костићъ, за сына Михаила ; Кузманъ Марковићъ, ж. халбина кроячъ ; Миланъ Крстићъ, берберинъ ; Георг. Лазнићъ, пекаръ ; Павле Момировићъ, чизмаръ ; Георг Николавићъ, сапунѣя ; Соф. Стояновићъ, за сына Андрию ; Никола Петричевићъ, кроячъ, за кћерь Марию ; Георг. Веселиновићъ, кроячъ, за кћерь Марию ; Георг. Веселиновићъ, за сына Марка ; Гаврилъ Чанвићъ, и Дим. Новаковићъ, упражнителни трговачки ; Алекса Бовреско, писаръ. Благодар. Андриа Радовановићъ, ученикъ. 40.

Мостаръ (у Херцеговини).

(Скупіо Господ І. М., родолюбивъ Србинъ.)

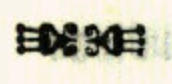
Честн. Г. Яковъ, парохъ Невисанскій. Поштенор. ГГ. Стефанъ Ковачевићъ, за сына Павла ; Вуко Шотрићъ, за сына Христу и Георгія, 2 кн. ; Петаръ Дугоња, за сына Михаила ; Миленко Оборина, за бр. Ёвту ; Теодоръ Вуковићъ, нареч. Спремо ; Никола Вуковићъ, нар. Спремо, за сына Васу ; Христо Ђлобркъ, за сына Ёвту ; Ёфтанъ Кабларъ, за бр. Стояна ; Симо Милутиновићъ, за сына Јована ; Ђуро Периновићъ, за сына Станислава ; Јованъ Влабегъ, за сына Јована ; Перо Милушићъ, за бр. Јована ; Станишта Ђолнезъ, за с. Пантелеимона ; Василъ Говедарица, за с. Јована ; Мико Авичићъ, за бр. Стефана ; Лазаръ Мравићъ, за сына Видака ; Василъ Колакъ, за сына Косту ; Миланъ Авдаловићъ, за сына Христу ; Вуканъ Кусаль, за сына Тому ; Лука Кусаль ; Петаръ Бурлица, за сына Вукана ; Илія

Ивановићъ, за с. Георгія; Савва Самарчићъ, за сына
 Іована; Стеф. Монћъ, за с. Вукана; Вуканъ Ђлачићъ,
 за с. Савву; Вуканъ Ђлачићъ, за с. Перу; Ник. По-
 повићъ, за с. Христу; Глиг. Говедарица, за с. Ђвту;
 Христо Билићъ, за сына Николу; Мярко Кара-
 долама, за сына Васу; Никола Митроновићъ, за
 сына Христу; Іованъ Христићъ, за сына Христу;
 Христо Правдићъ, за с. Іована; Христо Шоля, за с.
 Іована; Христо Ивеза, за сына Васу; Г. Іоанка, за
 сына Ісію Х. Лелека; Іованъ Куюнцићъ; Перо Ку-
 юнцићъ, за сына Христу; Перо Појтина, за сына
 Ілію; Ђванъ Вуковићъ, за сына Якова; Савва
 Билићъ, за бр. Перу; Ђуро Додеръ, за с. Стояна; Трф-
 ко Качаръ, за с. Васу; Лазо Ђирићъ, за брата Хри-
 сту; Атанасіе Марковићъ, за сына Видака; Перо
 Ковачевићъ, за сына Христу; Васо Стояновићъ, за
 родицу Марію, 2 кн.; Іованъ Милчевићъ, учитель,
 за бр. Васу. 51.

Н а к у ч а н и (у окр. Шабач.)

(Скупіо Г. Мак. Седларевићъ, учитель Наку-
 чанскій.)

Благонад. ученицы: Миланъ Милчићъ, Янко
 Шарчевићъ, Миланъ Ђирићъ, Нинко Ђурићъ, Іованъ
 Остонћъ, Теодосіе Шарчевићъ, Марко Стефановићъ,
 Ђеремъ Терзићъ, Ђока Ружићъ, Миланъ Жунѣићъ,
 Грунца Алимпићъ, Андрија Костадиновићъ, Ранко А-
 лимпићъ, Милько Груићъ, Ђоко Алимпићъ, Максимъ
 Міяиловићъ, Луко Ђздиричићъ, Милутинъ Ружићъ,
 Драгутинъ Ђличићъ, Миланъ Любичићъ, Живанъ Пе-
 рићъ, Арсенъ Никићъ, Любинко Дамњановићъ, Сте-
 фанъ Ивановићъ, и Марко Іовановићъ. 25.

Остружница.

(Скупіо Г. І. Николићъ, учитель Остружничкій.)

Честн. ГГ. Іованъ Крестићъ, пар. Остр., за сына Светозара; Теофилъ Сандићъ, пар. В. Моштаничкій, за сына Петра. Благораз. ГГ. Георгіе Марковићъ, уч. Желѣзничкій; Іованъ Милићъ, учит. В. Моштаничкій; Іованъ Николићъ, уч. Остружн. Поштенор. Миланъ Сушићъ, црввениякъ. Влагод. учен. Панта Табаковићъ, Петаръ Станковићъ, Никола Илићъ, Ненадъ Міяловићъ, Велимиръ Сушићъ, Радованъ Сушићъ, Павле Петровићъ. 13.

Паланка.

(Скупіо Г. Д. Іовановићъ, учитель Паланачкій.)

Честн. Г. Симеонъ Михаиловићъ, пар. Паланачкій. Влагор. ГГ. Никола Радовановићъ, поштаръ, Іовица Николићъ, пелцеръ. Благораз. ГГ. Димитріе Іовановићъ, поланачкій, а Арсеніе Михаиловићъ, Церовачкій учитель. 5.

Палежъ.

(Скупіо Г. І. Брадићъ, учитель Палежскій.)

Благор. ГГ. Наумъ Пескаревићъ, ђумр. забр., за сынове Любомира и Светолика, 2 кн.; Савва Равковићъ, поштаръ, за сына Ђерема. Поштенор. ГГ. Ђеремъ Здравковићъ, чл. и пис. пр. с., за сына Светозара и Драгутина; Богданъ Марковићъ, за сына Стефана, Іованъ Іовановићъ, за сына Стефана, Рав-

ко Томићъ за сына Михаила, Иванъ З. Поповићъ, за сына Симеона, Мияло Јовановићъ, за сына Симеона, и Тома Јанковићъ, изъ Уба, за сына Јована, трговцы; Никола Јовановићъ, молеръ, за сына Велимира; Живко Јуришићъ, ћурчја, за сына Мияла; Мияло Самуиловичъ, за сына Живка; Милошъ Јанковлѣвићъ, кулунѣја; Урошъ Јанковлѣвићъ, абаѣја; Ђорђе Нешићъ, берберинъ, за сына Божидача; Живко Матићъ, изъ Грабовца, за сына Мирка; Јовица Трбовићъ, ћурчја. 18.

П а р а њ и н њ .

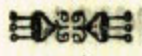
(Скупіо Г. П. Атанацковићъ, учитель Парањинскій.)

Пречести. Г. Стефанъ Поповићъ, намѣстникъ. Поштенор. ГГ. Алекса Петковићъ, трг.; Таса Стефановићъ, за сына Алексу; Мита Ранѣловичъ, за сына Николу; Стефанъ Лазаровићъ, за сына Павла; Мата Димитрјевичъ, трг. калфа; Коста М. Димитрјевичъ и Єфремъ М. Станковићъ. Благонад. ученицы: Владимиръ Атанацковићъ, Миланъ Петронјевичъ, Лазаръ Димитрјевичъ, Стефанъ Милутиновичъ, Михаилъ Поповићъ, Матей Јовановићъ, Добросавъ Поповићъ и браћа Илійъ. 16.

П о ж а р е в а ц њ .

(Скупіо Г. Ж. Ковачевићъ, учитель Пожаревачкій.)

Пречести. Г. Димитрјевичъ Илійъ, прота. Чести. ГГ. Васа Девићъ, и Живко Е. Марковићъ, пароси

Пожар.; Ђорђе Поповићъ, капеланъ. Благор. ГГ. Стефанъ Илійћъ, членъ с., за сына Любомира; Илія Раквићъ, секр. с.; Јованъ Радонићъ и Димитрије Каракостићъ, ст. писари с.; Милое Крстићъ, II. пис. нач.; Риста Петровићъ, Миланъ Куртовићъ, Алекса Стойковићъ и Тома Богоєвићъ, практиканти с. Благораз. ГГ. Миланъ Јанковићъ и Јованъ Радовановићъ, учит. Пожар.; Исакъ Поповићъ, уч. Кушил. за сына Савву; Стоянъ Станковићъ, учит. Добрњскій; Радованъ Недельковићъ, уч. Селаковачкій; Ж. К., за себе, и ученике Јована Димитријевића и Живка Ристића, 3 ки. Поштенор. ГГ. грађани: Ацко Антићъ, за сына Николу; Павле Бабабинићъ, за сына Николу; Васа Шљивићъ, за сына Николу; Таса Атанасковићъ, за сестру Любицу, Филипъ Стояновићъ, за сына Димитрија, Неделько Ристићъ, за сына Савву, Миланъ Спасовићъ, за сына Ђорђа, Димитрије Лазићъ за сына Михаила, Таца Марковићъ, за сына Николу, Станое Стефановићъ, за сына Петра, Никола Симићъ, за сына Димитрија, и Стоянъ Јовановићъ, за сына Стояна, трговцы; Аврамъ Спасовићъ, абац. за с. Михаила; Цветко Цекићъ, терз. за сына Јована; Јоканъ Стояновићъ, месаръ, за сына Светозара; Ђорђе Стефановићъ, мајнц., за кћеръ Васильку; Марянъ Ранковићъ, бурчія, за сына Милана; Ива Петровићъ, месаръ, за сына Лазара; Китанъ Миленковићъ, дунѣ., за сына Стоку. 40.

П о ж е г а.

(Скупіо Г. П. Стоићъ, учитель Пожешкій.)

Честн. Г. Тодоръ Павловићъ, пар. Пожешкій. Поштенор. ГГ. Лува Николићъ, за сына Васиља, и

Іованъ Іовановићъ, за сына Влайка, трговцы; Ранко Матићвићъ, пред. пр. с. Здравчићкогъ, за сын. Гаврила и Тодора, 2 кв. Благонад. ученицы: Дмитріє Іовановићъ, Єремія Јанићъ, Дмитріє Саввићъ, Илія Поповићъ, Велько Даниловићъ, Илія Лазаревићъ, Матія Стефановићъ, и Вучићъ Ђерасимовићъ. Пошт. ГГ. Алекса Саввићъ, дунђерини; Ристо Становићъ, за сына Лазара; Вукосавъ Иліићъ, абаѣія; Дамњанъ Кречковићъ, чл. пр. с. Здравчићк.; Гаврило Ђурђићъ, Илія Костићъ и Обрадъ Радивовићъ, трговцы. Благораз. Г. Павле Стоићъ, учитель Пожешкій. 21.

Р а ч а (окр. Крагуєв.)

(Скупіо Г. А. Филиповићъ, учит. Рачанскій.)

Благонад. ученицы: Іованъ Петровићъ, Стефанъ Несторовићъ, Іованъ Дмитровићъ, Ђорђе Поповићъ, Милое Стефановићъ, Христифоръ Живковићъ, Милованъ Петровићъ, Илія Цукићъ, Петаръ Стефановићъ, Миланъ Саввићъ, Міяло Вельковићъ, Срећко Маринковићъ, Јовица Миловановићъ, Матея Вуковићъ, Антоніє Петровићъ, Радисавъ Стојановићъ, Живанъ Николићъ, Савва Пантићъ, Миленко Живановићъ и Радованъ Петровићъ. Поштенор. Г. Иванъ Стојановићъ, мѣст. управ. ш. Рачанске. 21.

Р е ч к а.

(Скупіо Г. Урошъ Дивнићъ, учит. Речкій.)

Благонад. ученицы: Никола Ранћъ, Васа Іовановићъ, Прву Радуловићъ, Алекса Іовановићъ, Милу-

тивъ Стояновићъ, Миленко Радовановићъ, Констан-
тинъ Миљивоевићъ, Ђока Станковићъ, Сима Радов-
вићъ, Петаръ Саввићъ, Савва Јовановићъ, Јова Ми-
ловановићъ, Милорадъ Радисављевићъ и Стојко Ми-
лошевићъ. 14.

Салашъ Ноћ. (у окр. Шаб.)

(Скупіо Г. І. Поповићъ, учитель Салашкій.)

Чести. ГГ. Јованъ Стефановићъ, пар. Н. С. и
Митровачкій; Стефанъ Лаушевићъ, пар. Раваньскій;
Петаръ Богдановићъ, пар. Засавичкій. Благород. Г.
Риста Младеновићъ, ђумрукѣя Митр. Поштенор. ГГ.
Јковъ Чупићъ, Никола Обретковићъ, Јованъ Јовано-
вићъ и Филипъ Любичићъ, трговцы изъ Митр.; Јо-
ванъ Петровићъ, кафеѣя; Мияило Панићъ, предс.
пр. с. Ноћайскогъ; Илія Лукићъ, кметъ Салашкій;
Јковъ Василѣвићъ, изъ Салаша; Бремія Мезићъ,
Георгіе Вуковвићъ, Миланъ Симићъ, Јковъ Лукићъ,
Новакъ Велимировићъ, Манойло Панићъ, Коя Па-
нићъ и Јованъ Ђликићъ, тут. цркве, сви изъ Ноћая.
Благораз. Г. Јованъ Поповићъ, учитель Ноћайскій.
Благоп. ученицы: Самонло Николаевићъ, Лазаръ Чу-
пићъ, Максимъ Пепеляцъ, Милутинъ Вученовићъ,
Павле Божанковвићъ, Сима Пандуровићъ, Дамњанъ
Тувегѣићъ, Анка Поповићъ, Јованъ Милановићъ и
Савва Даничићъ. 31.

Сараѣво.

(Скупіо Г. С. Райковићъ, мѣстн. управ. у-
чилишта.)

Благораз. Г. Ђерђе Маргетићъ, учнт. Сараѣв-
скій. Поштенор. ГГ. трговцы: Ристо Саввићъ, за

сына Іована; Манойло Ђвановићъ, за сына Николу
и Глигорія, Іово Бессаровићъ, за сына Ристу; Си-
ла Самоуковић, за сына Ђорђія, Мићо Х. Авакумо-
вићъ, за сына Выдака, Іово Р. Деспићъ, за сына
Максима, Алекса Ђлићъ, за с. Ристу Патрихіе Х.
Ристићъ, за браћ. Ристу и Косту, Сима Пупићъ, за
с. Александра, Лазо Д. Тодоровићъ, за с. Ристу и Іова,
Спасов Кралъвићъ, за сын. Нику и Петра; Х. И.
Лъванъ, за сына Захарію; Митаръ Іовановићъ, за
сына Петра. 14.

Свилеува.

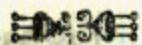
(Скупіо Г. М. Секулићъ, уч. Свилеуескій.)

Благор. Г. Бая Лазаревићъ, за сына Іована.
Поштенор. ГГ. Максимъ Іовановићъ, трговаць, за
сына Ђорђія; Срећко Нешовановићъ, пред., а Жив-
ко Елисавичићъ и Милованъ Гачићъ, членови пр. с.
Свилеув.; Маринко Перићъ, црковенякъ; Митаръ
Лазаревићъ, за сына Милоша; Іованъ Милосавлѣвићъ,
за сына Лазара; Срећко Манойловићъ, за бр. Мила-
на; Живко Радовановићъ, за бр. Марника; Живанъ
Глигорићъ, вметъ Брдаричкій; Живко Протићъ, пис.
протопр. П. Там.; Теша Дадичъ, са сына Милоша;
Велько Пауновићъ, опанчаръ. Влаговад. учен.: Мар-
ко Милићевићъ, Павле Ненадовићъ, Іованъ Протићъ,
Миланъ Ранковићъ и Срећко Пантелићъ. 19.

Свинна, Шетоня и Божеваць.

(Скупіо Г. М. Радосановићъ, уч. Свинначкій.)

Поштенор. Г. Јосифъ Іовановићъ, арендаторъ.
Влагораз. Г. Стойко Милутиновићъ, уч. Божев. за

сына Іована. Благонад. ученицы: Арсеніе Петро-
вићъ, Никола Миловановићъ, Ђорђе Пауновићъ, О-
брень Милисавлѣвићъ, Филипъ Стоиловъ, Траило
Билићъ, Павле Томићъ, Янко Пауновићъ, Радойко
Милутиновићъ, Павле Груићъ, Петаръ Павловићъ,
Филипъ Ганћъ, Ђфремъ Среићъ, Стоимиръ Живано-
вићъ, Милорадъ Марковъ, Илія Ђорђевићъ, Іованъ
Мияиловићъ, Петаръ Аранђеловићъ, Милошъ Владо-
вићъ и Іованъ Журжевићъ; Вуица Лазаревъ, Іо-
ванъ Младеновъ, Іованъ Павловићъ, Стоило Лазићъ,
Богићъ Голубовићъ, Илія Илійћъ, Іованъ Павловићъ,
Петаръ Пауновъ, Милованъ Стойковићъ, Ђура Стоя-
диновићъ, Іованъ Милошевићъ, Обрень Михаило-
вићъ, Паунъ Янковићъ, Паунъ Томићъ, Петаръ Стой-
ковићъ, Сталета Веселиновићъ, Станое Спасићъ, и
Тодоръ Марковићъ; Димитріе Манойловићъ, Петаръ
Поповићъ, Петаръ Арсеніевићъ, Паунъ Адамовићъ,
Стоянъ Павловићъ, Максимъ Стояновићъ, Милойко
Ђорђевићъ, Рафанлъ Ђремићъ, Стока Трифуновићъ
и Іованъ Стоядиновъ. 50.

Селевацъ (у окр. Смедер.)

(Скупіо Г. М. Илійћъ, учитель Селевачкій.)

Честн. ГГ. Станое Поповићъ, пар. Селевачкій;
Матія И. Крупешевићъ, пар. В. Кршлянскій. Бла-
гораз. Г. Милошъ Л. Илійћъ, учит. Селевачкій, за
сына Аѣима. Поштенор. Г. Нькола Миленковићъ,
за кћерь Ранђію. Благонад. ученицы: Яковъ Ми-
тровићъ, Захарія Іовановићъ, Милія Миловановићъ,
Милія Радовановићъ, Миладинъ Янковићъ, Милое
Петроніевићъ, Милосавъ Миловићъ, Миленко Ганћъ
и Ђурађъ Павловићъ. 13.

Ск л а п н и ц е (у Студеничкой).

(Скупіо Г. А. Поповићъ, учитель Склапничкій.)

Благонад. ученицы: Лазаръ Марковићъ, Вукосавъ Лукићъ, Јованъ Поповићъ, Васи́лѣ Проквићъ, Јованъ Радоњићъ, Петаръ Поповићъ, Милета Јовлавићъ, Маџсо Петровићъ и Стеф. Поповићъ. 9.

Т е ш и ц е (у окр. Крушев.)

(Скупіо Г. М. Стефановићъ, уч. Тешичкій.)

Честн. ГГ. Марко Миловановићъ, намѣстн. Б. Моравскій, Стойко Стояновићъ, пар. Лужанскій; Милованъ Јовановићъ, пар. Гречкій; Теодоръ Живковићъ, пар. Любешкій. Благонад. ученицы: Алекса Милошевићъ, Тома Величковићъ, Ранко Станковићъ, Радованъ Митићъ, Никодіе Стояновићъ. Благораз. Г. Мойсילו Стефановићъ, учит. Тешичкій. 10.

Т о п о л а и Б р е з о в а ц њ.

(Скупила ГГ. С. Михаиловићъ и В. Димитривићъ, учители.)

Благонад. ученицы: Матей Катанићъ, Стефанъ Петровићъ, Павле Никетићъ, Марко Лазаревићъ, Милошъ Лекићъ, Петровиѣ Павловићъ, Срећко Швабићъ, Георгиѣ Георгиѣвићъ, Васи́лѣ Стаменићъ, Милутинъ Рельићъ, Младенъ Милетићъ и Радованъ Гозићъ; Гаврилъ Поповићъ, Ефремъ Васи́лѣвићъ, Марко Максимовићъ, Петровиѣ Димитривићъ, Зарія Зарићъ, Михаи́лъ Ризнићъ, Сретенъ Даниловићъ, Јо-

ванъ Павловићъ, Светозаръ Евгениѣвићъ, Станко Ђирићъ, Јованъ Радовановићъ, Арсениѣ Кузмановићъ, Јоакимъ Симићъ, Василиѣ Михайловићъ, Петаръ Дукићъ и Драгутинъ Ризнићъ. 28.

У б њ.

(Скупио Г. Ал. Ђротеввићъ, учитель Убскій.)

Благор. Г. Милов Теодоровићъ, начал. среза Посавс. окр. В., за сынове Светозара, Любомира, Тихомира и Велимира, 4 кн. Чести. ГГ. Геогіѣ Григоріевићъ, пар Докмирскій; Аксентиѣ Стефановићъ, пар. Убскій. Поштенор. ГГ. Миланъ Станойловићъ, кметъ Ябучкій; Петаръ Ђираковићъ, Михаиљ Митровићъ, Спасов Павловићъ, Радивов Давидовићъ, Светозаръ Ђурђевићъ, Јованъ Ђукићъ, Марко Георгіевићъ, Сима Максимовићъ, Марко Милановићъ, Павле Васиљѣвићъ, Аѣимъ Мирковићъ и Милованъ Саввићъ. трговцы; Јованъ Ђротеввићъ, чаругѣја; Коста Аранѣеловићъ, кафеѣја; Радованъ Петровићъ, меяѣја; Живко Валенићъ, опанчаръ; Ђорђе Матићъ, абаѣја; Игњатъ Ђелмашевићъ и Бранко Јовановићъ, калѣфе терз.; Г. Павлія Самоуковићъ, люб. просвете. Благонад. ученицы: Любомиръ Поповићъ, Иванъ Ђурђевићъ, Јанко Симићъ, Јковъ Поповићъ, Виѣентиѣ Міятовићъ, Аксентиѣ Ракићъ, Миланъ Павловићъ; Пантелія Коићъ, Димитріѣ Дамяновићъ, Махаиљ Миленковићъ, Петаръ Стояновићъ, Неделько Перишићъ, Ђфремъ Хаѣићъ, Марко Симићъ, Живанъ Мишићъ, Милутинъ Мишићъ и Петаръ Јоксимовићъ. 44.

У ж и ц е,

(Скупила ГГ. П. Мариновићъ, С. Марисављѣвићъ и М. Новаковићъ, учители.)

Чести. Г. Ђвта Божовићъ, пар. Лужемскій. Поштенор. ГГ. Илія Наранчићъ, трговацъ; Никола

Марковићъ, за сына Іована. Благонад. ученицы: Никола Лазичъ, Ђереѣ Новоковићъ, Филипъ Поповићъ, Лука Іовановићъ; Милованъ Браловићъ, Лука и Любо Кралѣвичи, Стефанъ Пантелићъ, Никодимъ Вукотићъ, Стефанъ Воиновичъ, Михаилъ Игнатовићъ, Милошъ Смиляничъ, Петаръ Костићъ, Алекса Никитовићъ, Стефанъ Петроніевичъ, Илія Нешовићъ, Іованъ Котлавићъ, Миланъ Стойчићъ; Драгутинъ Драгутиновићъ, Милениа Миловановићъ, Периша Дрвдаровићъ. Михаилъ Іовановићъ, Митаръ Јовићъ, Манайло Марићъ, Тодоръ Поповићъ, Милицавъ Струняшевићъ, Илія Бошковићъ, Коста Мирчићъ, Василие Ристановићъ; Василие Гмизовићъ, Ристо Митриновићъ, Науѣ Големовићъ, Тодоръ Стойковићъ, Михаилъ Миѣићъ, Вукосавъ Курѣуба, Неделько Николићъ, Ђвта Ђлисавчићъ, Мирко Миливоевићъ, Миле Михайловићъ, Илія Дражковићъ, Танасіе Поповићъ. Софія Вучковићъ и Ђорђе Груичићъ. 46.

Ч а ч а к ъ.

(Скупіо Г. С. Поповићъ, учитель Чачанскій.)

Пречестн. ГГ. Бенедиктъ Рафаиловичъ, протос. и чл. конс. е. Ужичке; Радованъ Поповићъ, протовр. и чл. конс. Преподоб. Г. Константинъ Гавриловићъ, настоят. М. Сретенія. Честн. ГГ. Василие Петровићъ, пар. Чач.; Василие Поповићъ, ерей; Видосавъ Вучетићъ, пар. цр. Ђжевачке, за синов. Адама, 2 вн. Высовоблагор. Г. Михаилъ Георгіевичъ, предсѣд. с. обр. Чач. Благор. ГГ. Гиле Црвчанинъ и Ђвтиміе Весовићъ, членови; Сима Симићъ, секр.; Сима Михайловићъ, I., а Крста Николићъ, II. писаръ; Любомиръ Тешичъ, Марко Ђорђевићъ, Милошъ Михайловићъ, Любомиръ Сокићъ и Михаилъ Ђвтићъ, практ. с. окр.; Димитріе Саввићъ, казнач.; Іова Енглезовићъ, I., а Милошъ Ђлићъ, II. писаръ нач.; Іова Шауенгель, окр. лѣкаръ; Крста Стойковићъ, писаръ ср. Трнав.; Васа Иліичъ. пошт.; Панта Обрадовићъ, Ђока Миленковићъ и Илія Воиновичъ, практ. началн. Поштенор. ГГ. Янко Мадаревичъ, упр. м. школа;

37

Іова Гавровићъ, и Вукъ Радовићъ, членъ пр. с.; Вуле Пантелићъ, Стефанъ Каргановићъ, Міюшко Милутиновићъ, Павле Ђаковићъ, Живанъ Милошевићъ, Матія Илійъ, изъ Крушевца, Радоица Поповићъ, Кузманъ Кузмановићъ и Миливоє Поповићъ, трговцы; Лазаръ Илкићъ, кроячъ; Матія Поповићъ, устабаша меян.; Георгіє Павловићъ, бояція; Павле Гвозденовићъ, пушкаръ; Милоє Обрадовићъ, бояція; Марко Радосавлѣвићъ, Дмитріє Михаиловићъ и Милета Дмитрієвићъ, меянціє; Тодоръ Іовановићъ, кал. кафец. Благон. ученицы: Петаръ Георгієвићъ, Любомиръ Мацаревићъ, Милоє Томићъ, Милосавъ Єремићъ, Живанъ Николићъ, Тимотіє Єремићъ; Витомиръ Міятовићъ, Коста Веселиновићъ, Младенъ Вуіовићъ, Миладинъ Гойковићъ, Михайль Марковићъ, Милошъ Єремићъ, Никола Николићъ, Сретенъ Василѣвићъ; Алекса Михаиловићъ, Антоніє Михаиловићъ, Василіє Єрићъ, Алекса Вуковићъ, Обрадъ Лазићъ, Павле Обрадовићъ, Савка Іовановићъ, Любомиръ Ђорђевићъ, Филипъ Бояићъ; Алекса Василѣвићъ, Ристо Крнићъ, Милька Томићъ. Благораз. ГГ. Спиридонъ Поповићъ и Илія Младеновићъ, учительи Чачански.

76.

Чумиће.

(Скупіо Г. Д. Милоєвићъ, уч. Чумићскій.)

Поштепор. ГГ. Живанъ Михаиловићъ, Стефанъ Симићъ и Іованъ Максимовићъ, трговцы. Благод. ученицы: Миланъ Продановићъ, Милоє Богдановићъ, Михайль Минићъ, Іованъ Дмитрієвићъ, Петаръ Вукићевићъ, Милованъ Предовићъ, Милоє Петровићъ, Илія Славковићъ, Михайль Првуловићъ, Іованъ Вукићевићъ, Миланъ Илійъ, Живанъ Вукићевићъ, Іованъ Обрадовићъ, Гаврило Миливоєвићъ, Живанъ Милосавлѣвићъ, Марко Миловановићъ; Лука Вукићевићъ, Милованъ Павловићъ, Марко Максимовићъ, Ђорђе Симићъ, Младенъ Николићъ, Илія Предовићъ, Милошъ Григорієвићъ, Ђорђе Петровићъ, Милошъ Божићъ, Марко Божићъ и Никола Продановићъ. 30.

Ш а б а ц ъ .

(Скупіо пречести. Г. Ник. Пауновићъ, протос. и чл. кон. Шаб.)

Нѣгово Высокопр. Г. Іоаникін Нешковићъ, епископъ Шаб., 20 кн. Пречести. ГГ. Николай Пауновићъ, протос. и чл. конс. шаб.; Янко Протићъ, прота Посавотамн. Чести. ГГ. Ђурађъ Протићъ, пар. Скуплѣнскій; Григоріе Марковићъ, пар. Меовлянскій; Любинко Поповићъ, пар. Лояничкій; Марко Іовановићъ, пар. Язавничкій; Аксентіе Филиповићъ, пар. Лютничкій; Коста Бабовићъ, пар. Коцелѣвскій; Іованъ Поповићъ, пар. Црнилѣвскій; Милошъ Поповићъ, пар. Каонскій; Николай Васићъ, пар. Цульковачкій; Алимпіе Гавриловићъ, парохъ Табановачкій. Преподоб. ГГ. Х. Нићифоръ Іовановићъ, ером. М. Тровоше; Мелетіе Ерцеговчевићъ, намѣст. М. Чоешине. Єфремъ П. Гудовићъ, учен. полугимн. Стефанъ Продановићъ, ѿрица еписк. 36.

(Скупила ГГ. В. Іовановићъ, П. Іовановићъ и Н. Костићъ, учители Шабачки.)

Благор. Г. Урошъ Марковићъ, за сына Александра, 2 кн. Благораз. ГГ. Максимъ Петровићъ, учит. Бадовиначкій; Лазаръ Кекићъ, учит. Оридскій; Петаръ Іовановићъ, уч. Шаб.; Константинъ Янковићъ, преп. конс. Шаб. Поштенор. ГГ. Павле Миловановићъ, ковачъ, Тома Селаковићъ, ѿурчія. Благонад. ученицы: Максимъ Ранчевићъ, Нинко Пауновићъ, 2 кн., Яковъ Павловићъ, Обрадъ Митровићъ, 2 кн., Іованъ Станићъ; Васа Стоядиновићъ, Сима Јуришићъ, Христина Єленићъ; Стефанъ Пулѣвићъ, Игњатъ Пауновићъ и Іованъ Буделићъ; Перса Павловићъ, Коста Вучковићъ, Алекса Чаркићъ, Обрадъ Макевићъ, Милошъ Васићъ и Коста Іовановићъ. 27.

Я б у ч е (у окр. Валѣв.)

(Скупіо Г. М. Пауновићъ, учит. Ябучкій.)

Поштенор. ГГ. Велимиръ Марковићъ, тргов.;
Павта Ненадовићъ, Аѣимъ Становићъ, Милосавъ
Байићъ, Петаръ Байићъ, Јовица Радованчевићъ, Марко
Нешићъ, Кузманъ Теодосіевићъ, Марко Радомиро-
вићъ и Трифунъ Урошевићъ, землѣдѣл. Благонад.
ученицы: Никола Ђекићъ, Танасіе Ташићъ, Илія Ла-
заревићъ, Иванъ Продановићъ, Јованъ Стефановићъ,
Илія Марковићъ, Илія Радичићъ, Симеонъ Негичъ,
Стефанъ Добрововићъ и Младенъ Пауновићъ. 20.

Я л о в и к ѣ .

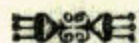
(Скупіо Г. В. Крстићъ, учит. Яловичкій.)

Благонад. ученицы: Мирко Живковићъ, Нико-
ла Ђуповацъ, Миленко Живковићъ, Радованъ Иван-
ковићъ, Филипъ Дрочићъ, Илія Киѣићъ, Никола Мар-
ковићъ, Добросавъ Митровићъ, Иванъ Петровићъ,
Исакъ Грковићъ, Радисавъ Гавриловићъ, Илія Ђу-
рићъ и Грунца Јовичићъ. 13.

Я р е б и ц е .

*(Скупіо Г. К. Маринковићъ, учитель Яре-
бичкій.)*

Высокоуч. Г. Дамњанъ Маринковићъ, профес.
полуг. Шаб. Благораз. Г. Коста Маринковићъ, учи-
тель Яребичкій, 6 кн. Благонад. ученицы: Мирко
Радовановићъ, Филипъ Банцыћъ, Ђурађъ Милнко-
вићъ, Ђука Савватіевићъ, Матія Јосиповићъ, Милько
Радичевићъ, Миланъ Ковачевићъ, Ђока Арсениевићъ,
Ивко Степанићъ, Јанко Радовићъ и Марко Коваче-
вићъ. 18.

Ћићевацъ.

(Скупіо Г. А. Николићъ, учит. Ћићевачкій.)

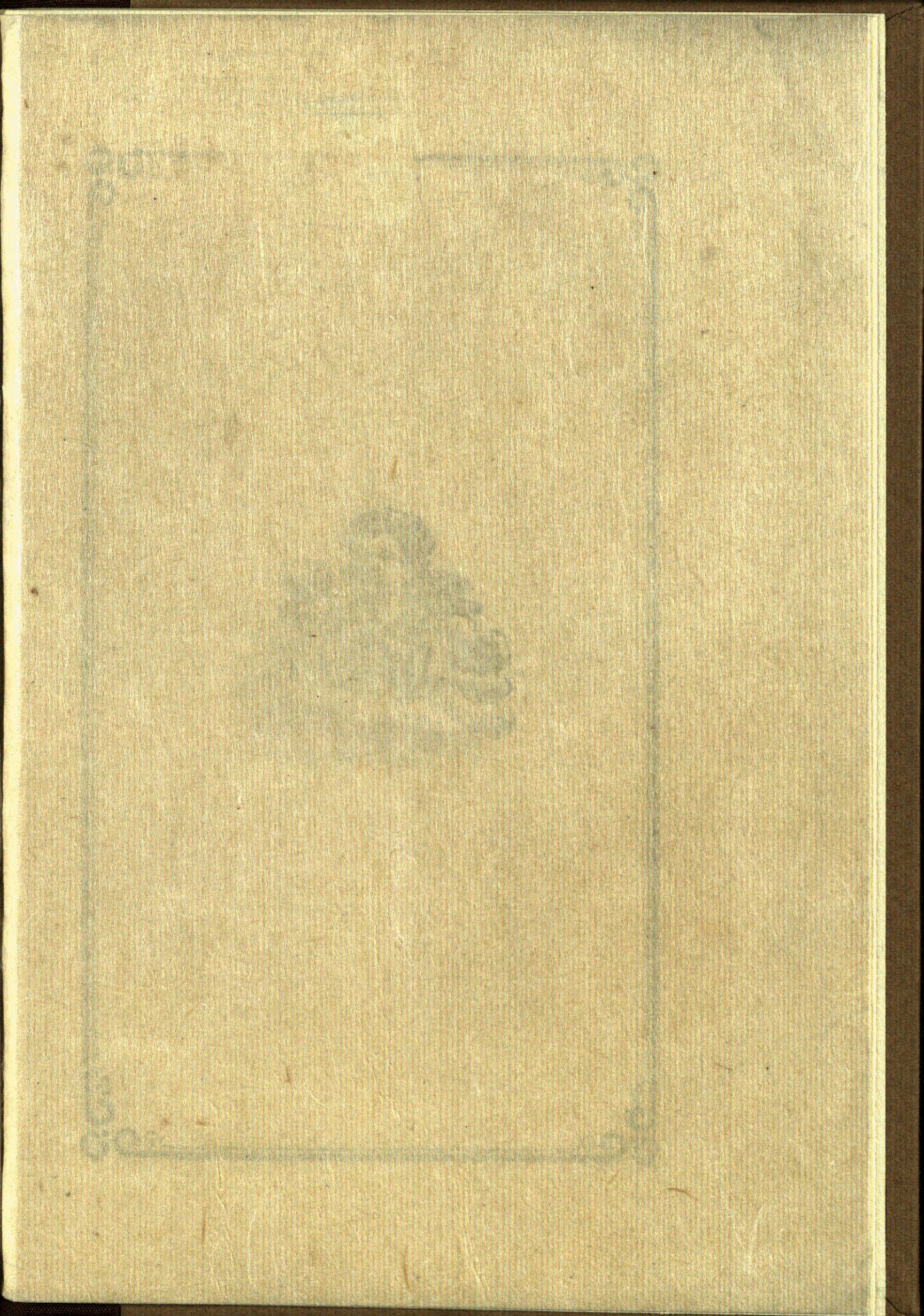
Честн. ГГ. Голубъ Вельковичъ, пар. Видовач-Милета Поповичъ, пар. Витошевачкій; Матей Поповичъ, пар. Радошевачкій. Поштенор. ГГ. Ђорђе Дмитровичъ, кметъ; Милов Колзабашъ, Јованъ Стаменковичъ и Вучко Стоядиновичъ, землѣд.; Јованъ Милошевичъ, изъ Сталаћа. Благонад. учен.: Милошъ Григоріевичъ и Петаръ Илійъ. 10.

Цанѣво (у окр. Краи.)

(Скупіо Г. І. Максимовичъ, учит. Цанѣвскій.)

Честн. Г. Константинъ Поповичъ, пар. Благораз. ГГ. Лука Милосављевичъ, учит. Миялов.; Јованъ Максимовичъ, учит. Цанѣв. Поштенор. Г. Станъ Варбуловичъ, глав. кметъ. Мияло Ђорђевићъ, ученикъ. 5.

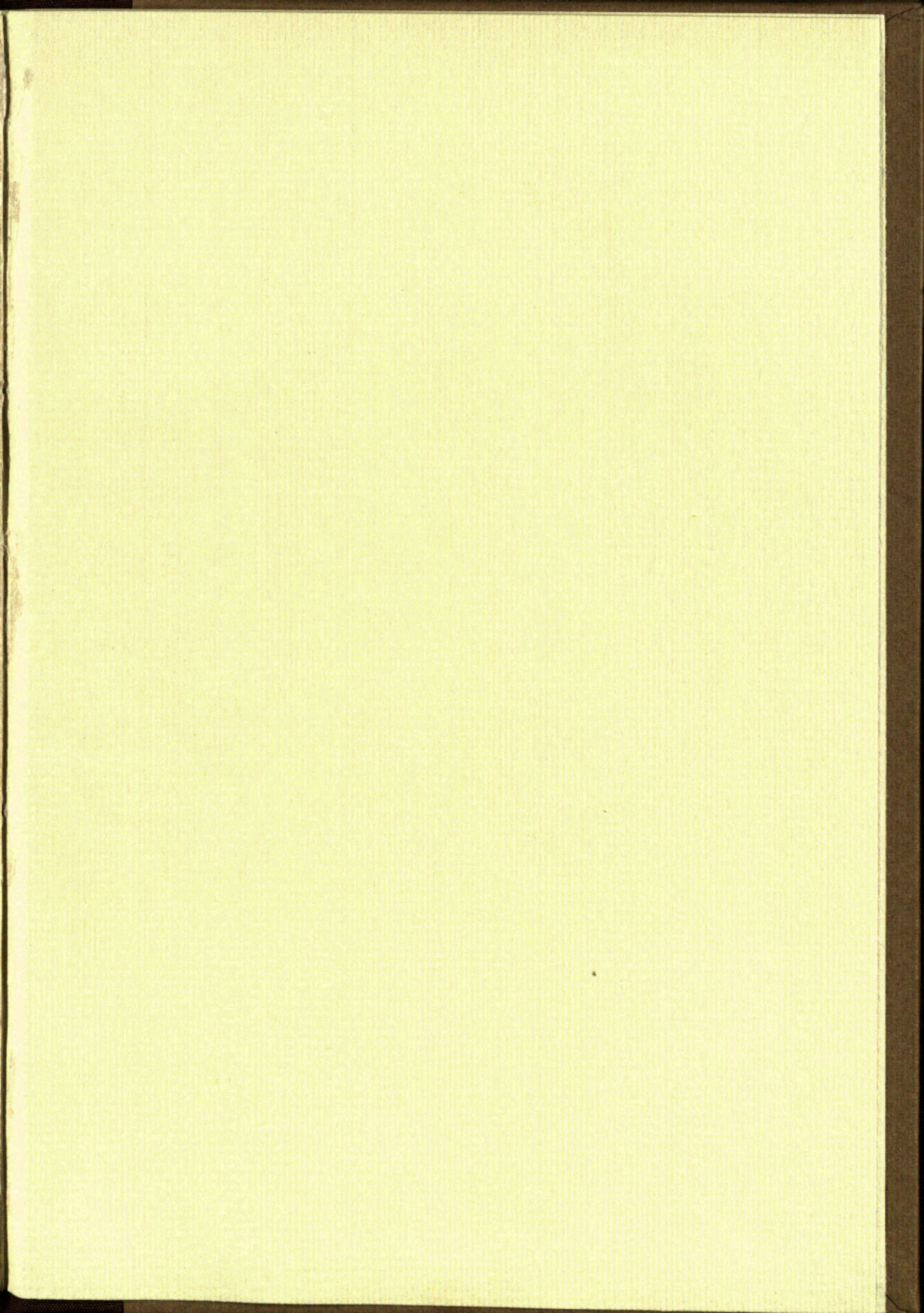

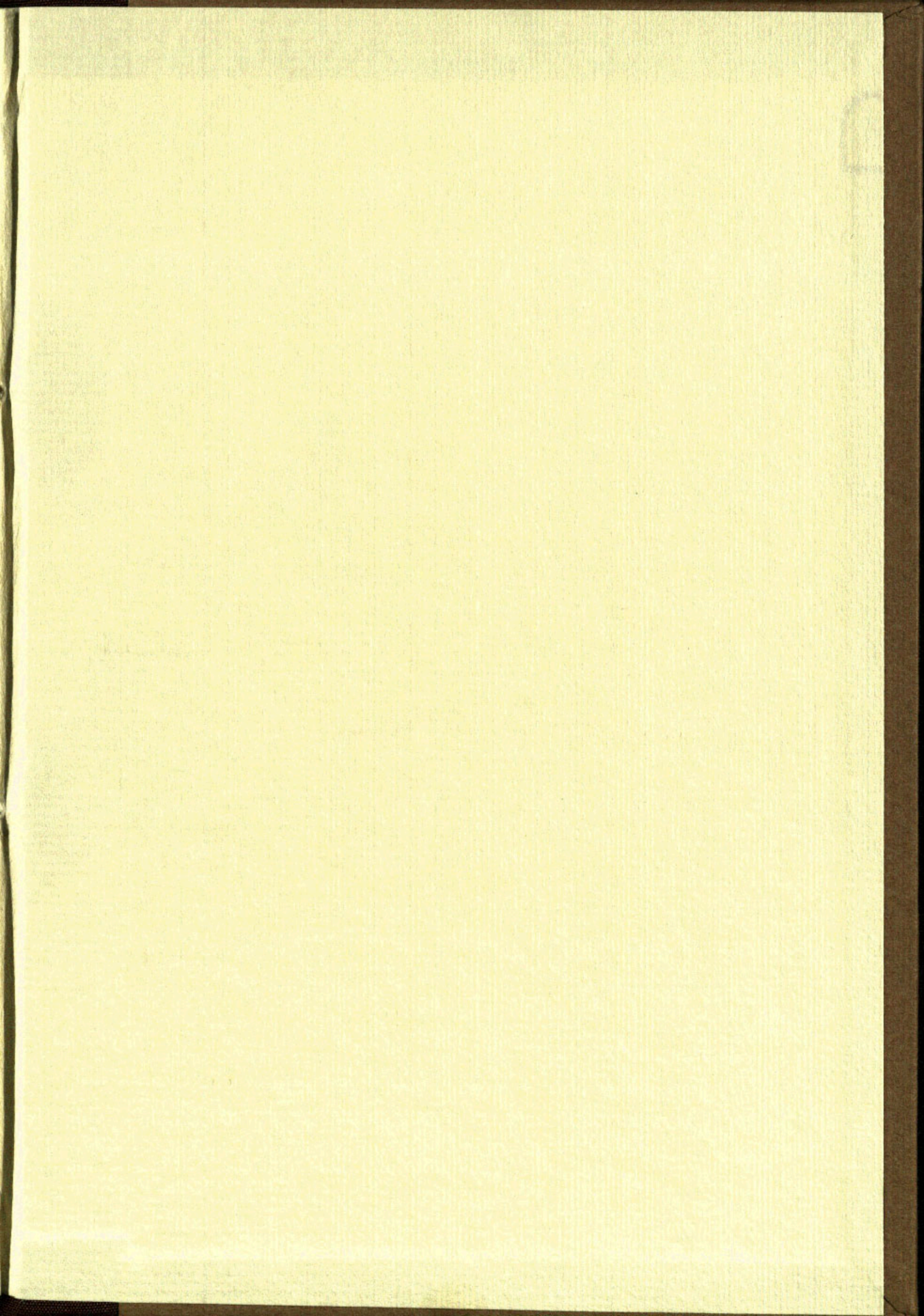

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р 19 СР I 537.1

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P19Sr-537.1